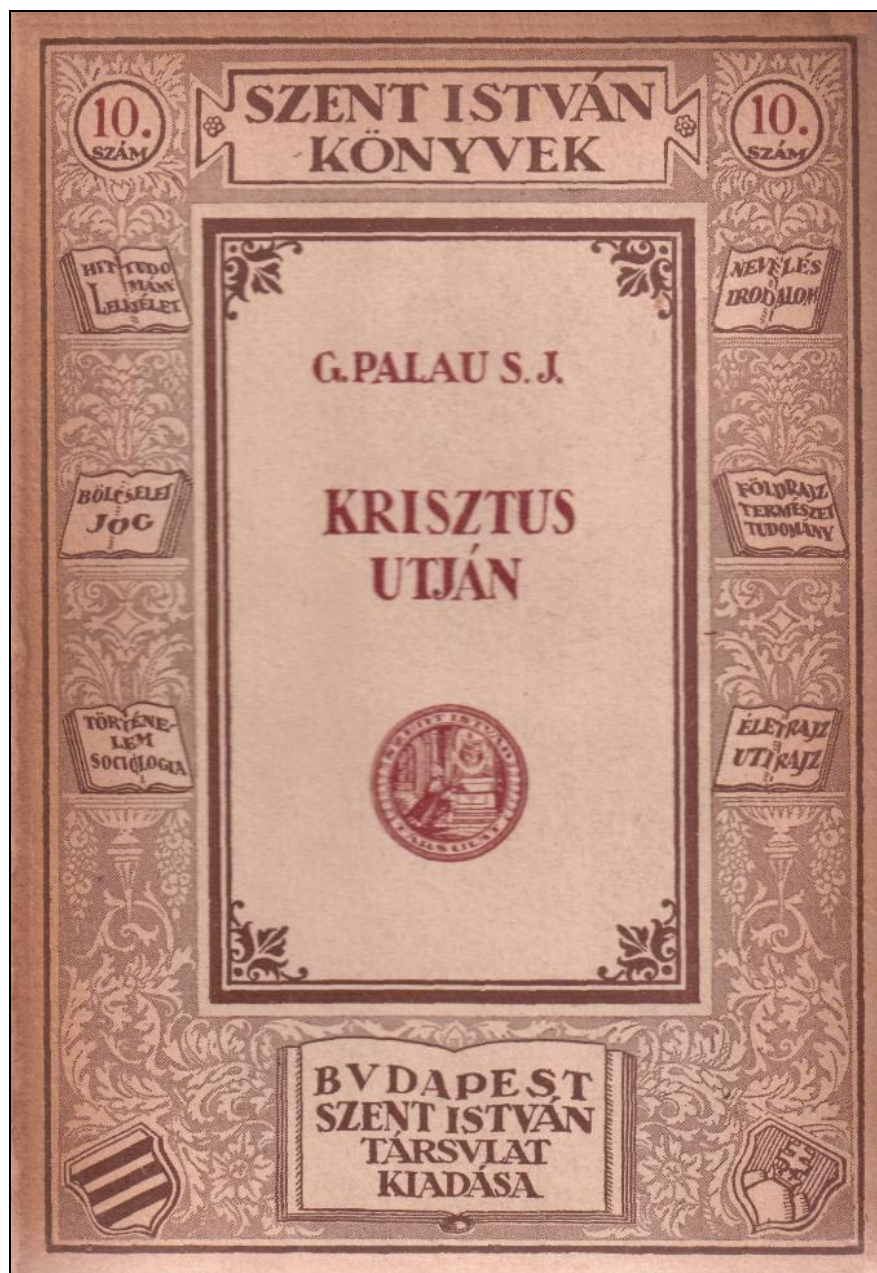

Palau Gábor S.J.
Krisztus útján
A katolikus tevékenység főelvei

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyar nyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Palau Gábor S.J.
Krisztus útján
A katolikus tevékenység főelvei

fordította
Timkó Jordán
pápai kamarás, forrói plébános

Nihil obstat.
Dr. Nicolaus Töttössy,
censor dioecesanus.

Nr. 3111/1922. Imprimatur
Strigonii, die 5. Octobris 1922.
Julius Machovic, vic. generalis

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1923-ban jelent meg a Szent István Társulat kiadásában. Az elektronikus változat a Szent István Társulat engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Szent István Társulaté.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Pápai jóváhagyás	5
A fordító előszava	6
Első könyv: Kerüld a rosszat	7
I. A bölcsességről, mely hasznosabb minden tudománynál	7
II. Hogy gondoskodik az Úr a mi enyhülésünkről	7
III. Mily sokféleképp hív a mi Mesterünk	8
IV. Hűségesen követni kell a Mestert	9
V. Mit tanulhatunk egyik-másik csalódásunkból?	9
VI. Dolgainkat hogy mozdíthatjuk legjobban elő?	10
VII. Vigyázzunk magunkra, nehogy csalódjunk	10
VIII. Az Úr néhány megható szava	11
IX. Biztos módja annak, hogy megjavuljunk és hasznosak legyünk	12
X. Húzzunk hasznót régi hibáinkból	13
XI. Mily dolgokat kell kerülnünk, hogy el ne vesszünk?	14
XII. Néhány nagy tévedésről	14
XIII. Hogy kell az isteni gondolatok magasságáig felszállni?	15
XIV. Hogy kell a tisztánlátás segítségével a tévedéseket elkerülni	16
XV. Meg kell keresni a középutat, hogy egyenesen haladhassunk	17
XVI. Bátorításul a csüggedőknek	17
XVII. Hogy kell vizsgálunk belsőnket, hogy a külső dolgokkal elkészüljünk	18
XVIII. Egyesüljünk felebarátainkkal	19
XIX. Hogy sok jót tegyünk, erős alapra kell állanunk	20
XX. Mesterünk szívének néhány nagy panasa	21
XXI. Tanácsok, melyeknek az emberekkel való érintkezésnél hasznát vehetjük	21
XXII. Mily elvek szerint kell bizonyos dolgokat megfigyelni?	22
XXIII. Az igazi buzgóság tulajdonságai	23
XXIV. Le kell mondani magunkról, hogy hasznosak lehessünk	24
XXV. Rövid összefoglalás, melyet sohasem szabad elfelejteni	24
XXVI. Ének, mely erőt ad az isteni Mester követésére	25
Második könyv: Tégy jót	26
I. A nagy szeretetről, mely szükséges ahhoz, hogy hasznosak legyünk	26
II. Mily boldog az, ki az én utamon halad	27
III. Nagy bátorságra van szükségünk, ha használni akarunk	28
IV. Hogy kell a jó ügyet eredményesen szolgálni?	28
V. Mily kiváló tulajdonságokkal kell bírnunk, hogy mint katolikusok, eredményesen működhessünk	29
VI. Mily hatékony Mesterünk példája	30
VII. Hogy tündökölhetünk az alázatosság és igazság által?	31
VIII. Az okosságról, mely szükséges ahhoz, hogy használhassunk	31
IX. Arról a nagy erőnyről, amelyre vállalkozásaink véghezvitelénél szükségünk van	32
X. A szeretet által hogy közelíthetjük meg a nagy eszményképet?	33
XI. Minden arra buzdít, hogy irgalmasok legyünk	34
XII. Hogy leszünk e tanácsok megszívlelése révén okosak és ügyesek?	34
XIII. Mit tegyünk, hogy okos és ügyes emberek legyünk?	35

XIV. Hogy kell másokért buzgólkodnunk?	36
XV. Hogy lehet igazi nyereségre szert tenni?.....	36
XVI. A munkánkhoz szükséges okosságról és erélyességről	37
XVII. Mily sokat kell tennünk, hogy testvéreink lelkén segíthessünk	38
XVIII. Semmitől se féljünk, ha Krisztus velünk van.....	38
XIX. Hányszor kell szégyenkeznünk, ha nem vagyunk nagylelkűek.....	39
XX. Kérdések, melyeket Mesterünk hozzánk intéz.....	40
XXI. Mily alázatosaknak kell lennünk, hogy Krisztust dicsőítsük.....	42
Harmadik könyv: Keresd a békét.....	43
I. Útbaigazítás az igazi buzgóság felébresztésére	43
II. Mit rejtenek magukban a béke kincsei?	44
III. Buzgólkodjunk a békességért	44
IV. Helyes értelem segítségével, hogy lehetünk munkaképesek?	45
V. Mi a szeretet és meddig terjedhet?	45
VI. Miképp lehet a békét biztosítani?	46
VII. Néhány figyelmeztetés, melyeknek alkalomadtán hasznát vehetjük	46
VIII. Hogy kell Istent minden dologban dicsérni?.....	47
IX. Mily elővigyázatosságra van szükség, ha alázatosak akarunk lenni?.....	47
X. Hogy kell az önámítástól óvakodni, míg jól cselekszünk?	48
XI. Hogy kell a közérdekű tevékenységben részt venni?	48
XII. Néhány figyelmeztetés, melyeknek a küzdelemben hasznukat vehetjük.....	49
XIII. A legjobb eljárási mód a közjó érdekében	49
XIV. Mit tehetünk másokkal egyetértve?	50
XV. Arról a kapuról, amelyen be kell mennünk, s arról az útról, amelyre rá kell lépnünk, hogy mindent megújíthassunk	51
XVI. Néhány hasonlat azok számára, kik a cselekvés emberei akarnak lenni	52
XVII. Ha nagyra törünk, ügyeljünk a kicsiségekre.....	53
XVIII. Azokról az eszközökről, melyeket meg kell ragadnunk, hogy a tett emberei legyünk.....	53
XIX. Zsoltár a testvéri szeretetről, amelyre Mesterünk tanít.....	55
XX. Mindig vigyázva, hogy győzhetünk Mesterünkkel?	55
XXI. Mire tanít a Krisztus szeretete?.....	56
XXII. Tíz figyelmeztetés, melyeket sohasem volna szabad szem elől téveszteni	57
XXIII. Hogy cselekedjünk anélkül, hogy ártanánk?.....	58
XXIV. Mily sok jól tehetünk a szegényekkel és a bűnösökkel	58
XXV. Az Isten iránt való szeretet segítségével hogy győzhetjük le a gonoszságot?	59
XXVI. Célunk mindig a Krisztus dicsősége legyen	59

Pápai jóváhagyás

Ő Szentsége X. Pius pápa bíboros-államtitkárának levele a szerzőhöz

Róma, 1905. november 15.

TISZTELENDŐ ATYÁM!

Örömmel közlöm Önnel, hogy a Szentatya különös kegyel fogadta az Ön becses művét, s teljes mértékben méltányolja ennek nagy értékét. Ön ebben néhány lapra szorította össze a keresztény erény egész lényegét, s ezért a spanyol püspöki kar méltán fogadta nagy tetszéssel a munkát. Világossága és vezetője lesz ez a katolikusoknak cselekvésük közben. A Szentatya ezért köszöni általam az Ön fiúi hódolatát, s azt óhajtva, hogy a kis könyv által létrehozott jó visszaszálljon annak ájtatos szerzőjére: neki teljes szívéből apostoli áldását küldi.

Tisztelendőségednek odaadó híve az Úrban,

MERRY DEL VAL, bíboros.

Tisztelendő Palau Gábor atyának,

Tortosa

A fordító előszava

*Quo progredieris sine filio, Pater? guo
sacerdos sancte, sine ministro properas?
(Ecclesia in officio sti Laurentii)*

Hová mégy fiad nélkül, Atyám? Szent
főpap, hová sietsz szolgád nélkül?
(Az Egyház a Szent Lőrinc-napi zsoltosmában)

Azt a kis munkát, amelynek fordítását itt veszi az olvasó, Palau Gábor Jézustársaságbeli szerzetes, Spanyolországban „*El Católico de Acción*” cím alatt 1905 szeptemberében bocsátotta világra. A művet szívesen fogadták. A spanyol püspöki kar áldásával halmozta el. Az olvasó közönség szétkapkodta példányait, úgy, hogy 1907 elején már az ötödik kiadás kibocsátásáról kellett gondoskodni. A munka híre eljutott a pápai trónig, ahonnan X. Pius pápa a mű elején közölt iratban államtitkárja által áldását küldte a szerencsés szerzőnek.

Még a spanyolországban is nagyobb sikere volt a könyvnek Franciaországban, ahol 1907 októberében közrebocsátva, 1908 májusában már harmadik kiadását érte el. És e harmadik kiadás kibocsátásakor már készülöben volt a munkának angol, német, holland, horvát, olasz és lengyel fordítása is.

A püspökök és a kritikusok a XX. század Kempis Tamás-ának mondják a munkát és méltán, mert a kis könyv nemcsak alakja és elrendezése miatt hasonlít Kempis Tamás híres művéhez, hanem annak mintegy folytatását, kiegészítő részét képezi. Mert míg a *Krisztus követése* főképp a kolostor lakójához szól s a lelki életre tanít, addig Palau könyve a világban élő embert tartja szem előtt s ennek a katolikus cselekvés módját, törvényeit sorolja el.

Hogy épp ezért e kis könyv mennyire fontos és mennyire aktuális a magyar katolikusokra nézve, azt úgy hiszem, nem szükséges hosszadalmasan fejtegetnem. A magyar katolicizmus felébredt álmából, cselekvésre vágyik, de mert kiment a cselekvés gyakorlásából, sokszor helytelen irányban indul és rossz utakra téved. Tévelygésében, tapogatódzásában nem találhat okosabb, megbízhatóbb vezetőt ennél a kis könyvnél, amelynek útmutatását követve, sohasem fog helytelenül cselekedni s nem kurzus katolikus, de Krisztus igazi követője lesz.

A munka lefordítása nem volt könnyű. Ragaszkodnom kellett a szószerinti értelemez, amelytől eltérni a fordítónak ilyen munkáknál, csak elkerülhetlen esetekben van joga; de emellett törekednem kellett visszaadni a mondatok rövidségét és ritmusát is, amiknek figyelmen kívül hagyása esetén a fordítás élvezhetetlen lett volna.

A művet eredetileg a francia kiadásból fordítottam le. Mivel azonban a francia fordítás, minden iránybeli [stílus] kiválósága mellett, nem adta vissza híven az eredeti értelmét, a szerző kívánságára kijavítottam azt a német fordítás figyelembevételével, mely a szerző szerint jobban megfelel az eredeti szövegnek. Az átnézésnek sok iránybeli szépség áldozatul esett, de meg lett mentve a fordításnak az a főelve, hogy az a szerző gondolatait s ne a fordítóét fejezze ki.

Forró, 1922. május 24.

Timkó Jordán

Instaurare omnia in Christo

Első könyv: Kerüld a rosszat

Diverte a malo.
Kerüld a rosszat.
(Zsolt 33,15)

I. A bölcsességről, mely hasznosabb minden tudománynál

1. Szavaim édesek, mint a méz, azok előtt, kik szeretik tanításaimat s megtartják parancsaimat.
2. De hangom olyan, mint a Libanon cédrusait kitépő vihar a kevélyekre nézve, kik megvetik oktatásaimat s arra használják tudásukat, hogy vétkezzenek.
3. A gonoszság csak a maga vesztére arat diadalt, s az igazság csak a maga dicsőségére.
4. A rossz fölemelkedik, hogy annál magasabbról essék le, s az igaz megalázza magát, hogy felmagasztaltassék.
5. A kevély hiába vizsgálja szavamat, nem fog belőle semmit sem megérteni.
6. Az alázatos, ha hallgatja azt, vigasztalást talál benne.
7. Minél jobban megérti valaki igémet, annál jobban szívére veszi azt.
8. Minél inkább tetszeleg magában a bölcs, annál kevésbé érti meg, amit műveim mondanak.
9. Csak az ért meg engem, csak az veszi észre, hogy én szólok hozzá, aki megvetve a maga tudását, az örök igazság s a szentek tudománya után sóvárog.
10. Az ilyennek hasznára válnak az emberi ismeretek, mert minden igazság bizonyítást tesz jóságomról és bölcsességemről.
11. Csak az alázatos lesz bölcs, s csak az a bölcs alázatos, kinek a szíve tiszta.
12. Az alázatosság több világosságot ad az értelemnek, mint az emberek minden hiú és felfuvalkodott tudása.
13. Tudni azért, hogy tudjunk: hiúság, ha életünk jócselekedetekben szegény.
14. Tudni azért, hogy mások tudósoknak tartsanak: hiúságok hiúsága és a lélek gyötrelme.
15. Tudni azért, hogy az együgyűeknek ártsunk: a kevélyek csalfasága és gonoszsága.
16. Boldogok azok, kik hisznek. Ők megértik az élet titkait, s kikerülnek a rosszakaratú bölcsek cselvetéseit.
17. Boldogok azok a tudósok, kik alázatosak. A hit bölcsessége világosítja meg őket s mint ragyogó fáklyák vezetik a népet az élet sötét útjain keresztül.
18. Aki hisz és testvérét alázattal tanítja, igéimben vigasztalást és életet talál.
19. Ha a tudományok Istene egy kevés tudománnyal ajándékozott meg, légy a tudomány apostola környezetedben.
20. Minél többet tanulsz az Egyháztól, annál alázatosabb leszel ítéleteidben, s annál erősebb alapon fog állni tudományod.

II. Hogy gondoskodik az Úr a mi enyhülésünkről

1. Ha a lélek édességeit akarod élvezni, vonulj felfelé oda, ahol szabadon társaloghatsz velem.
2. Sokan csak azért engedik át magukat az érzéki gyönyöröknek, mert nem ízlelték meg a lelki élvezeteket.

3. Többet ér egy órai természetfölötti vigasztalás minden világi gyönyörűségénél.
4. Akkor tudod meg, milyen a lélek benső öröme, ha félrevonulsz a tömeg lármájától.
5. Annak, aki velem s értem akar dolgozni, időnkint el kell zárkózni a világi foglalkozásoktól.
6. Hidd el, hogy nem fogsz véghezvinni nagy dolgokat az Istenért addig, míg meg nem tanulsz, mily édes velem egyedül lenni.
7. Mily sokan gondolják, hogy sokat tettek, mert nagy zajt csaptak, jóllehet nincs semmi buzgóság bennök.
8. Ne mondd: „Nem tudok magamba szállni. Nincs rá időm”. Ha ez igaz volna, eggyel több okod lenne rá, hogy visszavonulj s kipihend magad egy kissé.
9. Én magam gondoskodtam arról, hogy apostolaim kipihenhessék magukat, nehogy lelkük ellankadjon.
10. Többet teszel értem és magadért egy órai komoly elmélkedéssel, mint napokon át tartó töprengéssel és olvasással.
11. Én vagyok az, aki át- meg átvilágítja a szellemet; én vagyok az, aki erőt önt a lélek mélységébe.
12. Többet ér egy olyan igazság, amelyet teljesen megértünk, mint ezer más szellemes mondás és ezer ragyogó gondolat.
13. Látod-e a bölcseket, kiknek szájuk tele van tudományukkal és fölfedezéseikkel? Minden gőgjük mellett nem tudják még azt sem, hogy mit jelent az: igazi életet élni.

III. Mily sokféleképp hív a mi Mesterünk

1. Fiam, szolgálj a jelenhez alkalmazkodni annyi, mint annak rabszolgájává válni.
2. Tanulj meg tenmagadnak parancsolni; tanulj meg fölülemelkedni azon, ami mulandó, s félelem nélkül fogsz járni a vizek fölött.
3. Ki nem tud magán uralkodni, olyan, mint a kormány nélküli hajó, mely ki van téve a szelek dühének.
4. A halál zsákmánya lesz, ki a csábító kísértések elől nem tud kitérni.
5. Ne légy túlságosan félénk: a szédülés épp úgy a mélységbe dönt, mint a vakmerőség.
6. Kicsinyhitű létedre miért teszed ki magad oly könnyen a veszélynek?
7. Bízzál, ha vallásodat gyakorlod; gyakorold azt, ha hiszel; higgy, ha van belátásod és józan eszed.
8. Ne légy ok nélkül bizalmatlan; s ne engedd, hogy a félelem ok nélkül megzavarjon.
9. Ha eszed elkábít, mire valók érzékeid?
10. S ha érzékeid elrontanak, miért nem bízod magad az Én szemem világára?
11. Bárhol vagy is, én látlak téged; de a te szíved nem keres engem.
12. Megharapott a kígyó? Miért simogatod őt azután is?
13. Ártott a mérge? Miért utasítod vissza az ellenmérget?
14. Az ember félrevezetett? Miért követed őt makacsul?
15. Tanulj meg olvasni és nem olvasni.
16. Tanulj meg megnyitni és bedugni füleidet.
17. Tanulj meg, sebeimet szemlélve, fékezni vágyaidat.
18. Megtagadtál Engem? Miért nem sírsz?
19. Oka voltál, hogy engem káromoljanak? Miért nem teszel bizonyosságot felőlem?
20. Ha a hiúságot tudtad szeretni, miért nem szereted az igazi szeretetet?
21. Tisztítsd meg szívedet s azután jöjj s pihenj meg az én keblemen.
22. Keblemen fogok hozzád szólni a szeretet országáról s a szív vonzalmáról.
23. Szívemmel egyesülten fogsz dolgozni, hódítani, újjáalkotni s csodákat tenni az emberek üdvösségére.

24. Barátom akarsz lenni? Add meg magad nekem föltétel nélkül, malasztom átgyúr téged, hogy képes légy dicsőségemen munkálkodni.

IV. Hűségesen követni kell a Mestert

1. Fiam, sokat beszélsz, de keveset cselekszel.
2. Adsz nekem valamit; de ha magadat is id'adnád?
3. Azt mondd, hogy az én dicsőségemet keresed; de akkor miért vagy mindig elfoglalva a tiédde?
4. Siratod a világ bűneit; de miért nem a tieidet?
5. Mindenütt találsz gáncsolni valót; de ha inkább magadat javítanád?
6. Azt mondd: Istenem! szeretlek Téged! s aztán nem nekem szolgálsz.
7. Felpanaszolod elvetemült ellenségeim tervszerű dühöngéseit; s aztán elmégy s magasztalod kiválóságukat s előnyös tulajdonságaikat.
8. Azt mondd, hogy mindenek fölött szeretsz; de hát miért nem mutatod ki ezt életeddel?
9. Néha engem tagadsz meg, hogy magad ne kelljen megtagadnod.
10. Máskor magadat tagadod meg, hogy legnagyobb ellenségeimet ne kelljen megtagadni.
11. Lelki vigasztalások és gyönyörűségek után vágyódsz; s úgy mulatsz, mint a világfiak.
12. Amid van, mind az enyém; s te haszontalanságokra fordítasz mindent.
13. Többre becsülsz a földi dolgot, mint az istenit; s mégis jó kereszténynek tartod magad.
14. Ma mindent meg akarsz tenni, hogy üdvösségedet biztosítsd; holnap mindent abbahagysz, s alig gondolsz arra, hogy örök kárhozat is van.
15. Egyszer azt mondd: biztosítsuk a mennyországot! Máskor: ó, bárcsak ne volna pokol!
16. Mit használnak az ájtatosságok, ha kívánságaidon és szenvedélyeiden nem tudsz uralkodni?
17. Mit használ jószándékos, ha cselekedeteid nem jók?
18. Vajon a Krisztus embere-e az, kit mindig az emberfélés gyötör?
19. Te otthon és magadért akarsz katolikus lenni, mikor én azt kívánom, hogy mások előtt s énértem légy az.
20. Ó, fiam! ki egyazon időben kívánod és kerülöd az erényt!

V. Mit tanulhatunk egyik-másik csalódásunkból?

1. Ha valamely cselekedetnek nincs mélyebb erkölcsi alapja, akkor az csak külsőség; s ami csak külsőség, az hiúság vagy képmutatás.
2. Ahol nincs önfegyelmzés, ott gyakori a sikerekkel való dicsekvés; s a sok öndicsérés nyomán az aljasság foglalja el a tért.
3. Ahol nincs igazság, ott sokat vitatkoznak az igazságról; s az igazságról való vitatkozás közben elszáradnak a szívek és sivárrá válnak a mezők.
4. Ahol nincs vallásosság, ott az anyagiasság lesz úrrá; s az anyagiasság uralma alatt úgy él az ember, mint az állat.
5. Ahol nincs lélek, ott a test hatalmasodik el; s a testiség uralma alatt elgyöngül a test is.
6. Mit ér a jó ízlést fejleszteni, ha az ember emiatt a testi kívánságoknak lesz a rabja?
7. Mit ér a függetlenség, ha emiatt elveszítjük a lélek szabadságát?
8. Mit érnek a láncok és ékszerek, ha ezek miatt a szenvedélyek megszabadulnak bilincseiktől?
9. Mit ér a nagyság, ha miatta aljasságba süllyedünk?
10. Mit ér a fölösleges, ha miatta elveszítjük az egyedül szükségét?
11. Mit ér a sok jószág, ha miatta rossz életet élünk?
12. Minek élünk, ha elvesztegetjük az időt?
13. Értelmesnek lenni, s nem tudni keresztény módon élni: ostobaság.

14. Szállj magadba végre! vizsgálj meg lelkedet! Javulj meg! fegyelmezd magad! tarts mértéket!
15. A türelem, a tisztaság, az alázatosság, a szeretet, szóval azon erény által, amelyik benned leginkább hiányzik – vagyis amelynek elhanyagolása miatt legjobban gáncsolnak ellenségeid – kell szilárd és gyors léptekkel haladnod, míg csak el nem nyered a mennyországot.

VI. Dolgainkat hogy mozdíthatjuk legjobban elő?

1. Fiam, az angyalok azért buktak el, mert el nem ismertek; az emberek is el fognak bukni, ha el nem ismernek.
2. De ha a te rosszakaratod vagy a te hanyagságod miatt ismernek félre: akkor téged foglak ezért kérdőre vonni.
3. Jaj! jaj! jaj! majd meglátod, hogy fogja haragom sújtani azokat, kik lábbal tiporják az én népemet.
4. Én vagyok az igazságtalan hatalmasságok félelmes mindenhatója.
5. És eljő a pillanat, mikor irgalom nélküli Istene leszek annak, ki miatt a nevedet káromolják.
6. Szegény! csak az igazság kedvéért szólok, Gazdag! csak az igazság kedvéért beszélek.
7. Ha kicsapongásaid miatt vétkezett valaki, arra törekedjél, hogy ezentúl, erényeidet látva, sok ember megtérjen.
8. Ha szavaid sok rosszat tettek, csak úgy üdvözülj, ha ezerszer megcáfolod magadat.
9. De ha hatalmat használtad fel mások megkárosítására vagy megrontására, akkor számodra nincs menekvés, csak ha rabszolgája léssz mindenkinek, a szegényeknek úgy, mint a gazdagoknak.
10. Miért kívánod a szabadságot, ha nem azért, hogy harcolj a gonoszság ellen?
11. Senki sem szabadul meg a maga szolgaságából, ha át nem engedi magát nekem.
12. Én vagyok a szegények atyja s felmagasztalom az alázatosakat.
13. Én vagyok az együgyűek szószólója s a békességesek békéje.
14. Ha a szegény egy hasonló sorsban levő ellen vétkezik, néha az ő nagy kárára megengedem neki, hogy meggazdagodjék.
15. De ha a gazdagok ellen vétkezik, nem szabadul meg nyomorúságától, hanem még egyszer olyan szegény és nyomorult lesz, mint annak előtte.
16. De jaj a gazdagnak, ki vétkezik a szegény ellen! Gazdagsága a bűn súlyával nehezedik vállaira s igazságtalansága nehéz lánc, mely őt a mélységbe húzza.
17. Nem lehet majd az Istennel tréfálni, ha kinyilatkoztatja igazságosságát.
18. Mindenkiel tettei szerint bánok el; s mindenki arra az oldalra esik, amelyre hajlott.
19. Menekülj hát a szolgaságból, míg időd van rá; alamizsnáid által váltod meg bűneidet.
20. Add oda azt, amid van, s megkapod azt, amid nincsen.
21. Boldog, aki jót tesz a lelkekkel! Boldog, ki jót tesz a lélekkel és a testtel!
22. A legfőbb tudomány, ha valaki jót tud tenni.
23. Ki felebarátjával tesz jót, az önmagának használ.
24. De ki az én szolgálmat tiszteli és segíti, az mindenkinek használ, mert ez a tisztelet mindenkinek hasznos, s ez a segítség mindenkinek tisztességet szerez.
25. Ki többet kapott, annak többet kell adnia; s minél inkább megsértette valaki igazságosságomat, annál inkább kell adóznia jószágomnak.

VII. Vigyázzunk magunkra, nehogy csalódjunk

1. Mit törődöl, vele, hogy mások elhanyagolják kötelességüket; hogy célhoz jutnak-e, vagy sem ; hogy hallgatnak, ahelyett, hogy beszélnének.

2. Te vagy-e rendelve a nyáj pásztorául? Téged bíztak-e meg azzal, hogy a farkasokat az akoltól elriasszad?
3. Miért törődöl oly dolgokkal, melyeket a jutalmazás és büntetés napján nem tőled fognak számonkérni?
4. Aki sokat dolgozik, annak nincs ideje másokat unos-untalan megítélni.
5. Ismerd meg magadat jól; idézd emlékezetedbe, hogy por vagy; hogy semmid nincs, amivel dicsekedhetel, s amiért megvethetnéd a hozzád hasonlókat.
6. Aki serényen dolgozik s arra gondol, amit csinál, az keveset vagy semmit sem törődik a mások hibáival.
7. Sokan azt hiszik magukról, hogy buzgók, pedig csak szeszélyesek.
8. Sokan azt hiszik magukról, hogy szellememet bírják, pedig csak vérmérsékletük hatása alatt cselekszenek.
9. Egyesek nagyon sokat gondolnak arra, hogy eszméiket védjék, de nagyon keveset, hogy megalázzák és megjavítsák magukat.
10. Én az vagyok, aki mindent tud, s én mindenkinek megfizetek cselekedetei szerint.
11. Nem minden erény, ami annak látszik. Így mikor nagyon sokat beszél valaki magáról és a maga dolgairól, ezzel azt árulja el, hogy önző érdekeit keresi.
12. Te, te kövess engem, dolgozzál s hagyj fel a haszontalan gondolatokkal.
13. Ha a lélek nagy és jószándékú, ritkán túlozza a véghezvitt jókat. De nem is hagyja abba minden nyomorult csekélység miatt.
14. Megfigyeled mások mulasztásait? Azért talán, hogy alázatosabb légy? Nyugtalanít az, ha elítélik, amit te védelmezel? Azért-e, hogy tevékenyebb légy?
15. Undorodol a szennyes kezeztől? Miért nem undorodol attól, hogy szennyes szívet hordozol?
16. A gáncsoskodás sokszor azt eredményezi, hogy az egyszerűek megbotránkoznak s engedetlenekké válnak.
17. Mielőtt beszélnél, vizsgálj meg, vajon hallgatni nem lenne-e tanácsosabb.
18. Ha annyira akarnád a jó diadalát, akkor nem bántana az, hogy mások eredményt érnek el s hogy ezért ünneplik őket.
19. Az igazán alázatos ember nem ítél meg másokat s nem fürkészi azt, vajon ezek teljesítették-e kötelességüket, csak akkor, ha az ő feljebbvalójuk.
20. Vizsgálj meg minden lépésedet s meglátod, mennyire távol állsz az igazi kereszténységtől s attól az úttól, melyen az apostolok jártak.
21. Ha annyira szeretsz ítélkezni s azt hiszed, hogy ítéleted helyes, teljesítsd kötelességeidet; tedd meg, amit malasztom oly sokszor sugallt, s akkor a bírák közt fogsz ülni azon a napon, amelyen az alázatosak meg lesznek dicsőítve.

VIII. Az Úr néhány megható szava

1. Ó! tévedések tévedése és hiúságok hiúsága azt gondolni, hogy amíg bűnben élsz, képes leszel dolgozni az én dicsőségemért.
2. Vajon dicsőségem napján dicsőségemre fognak-e válni egy olyan szolgám tettei, ki áthágta parancsaimat?
3. Sokan látszanak alkotni, kik épp ellenkezőleg, csak bontanak.
4. Jobban bánt azok egyetlen egy vétke, kik engem uruknak mondanak, mint ellenségeim ezer gonosz cselekedete.
5. Legyetek olyan tökéletesek, mint én, s akkor ti igazi apostolok, tetteitek pedig termékenyek lesznek, s apostoli buzgóságtokat istenieknek fogják tartani.
6. Ne hidd azt, hogy valami hasznosat tettél Egyházamért, ha teljes joggal nem tudod hirdetni malasztom fönséges voltát.

7. Ha az vétkezik, kit az egész világ bűnösnek tart, ez kétségkívül nagy szerencsétlenség órá nézve; de ha az esik bűnbe, ki tanítványomnak mondja magát, ha meg nem javul, nemcsak magának, de az én ügyemnek is árt.
8. Nem az a lényeges, hogy bűnös volt-e valaha az, aki most bűnbánatot tart; hanem az fontos, hogy hagyjon fel a bűnnel, ha az én dicsőségemet akarja előmozdítani.
9. Vigyázz hát gondolataidra és fontold meg szavaidat, kerülj mindazt, ami vágyaidban rendellenes és cselekedeteidben gonosz.
10. Tudom, hogy mit akarok tőled; bárcsak teljesítenéd! Mert szándékaim fölségesek; s te még nem ismersz eléggé engem.
11. Te szenvedsz: egyedül én tudlak megvigasztalni igazán. Te boldog vagy: egyedül én tudom biztosítani örömed teljességét.
12. Figyelj szavaimra s elmélkedjél fölöttük: engem mindenütt megtalálsz.
13. Ha jót teszel: szavaimban vígságot találsz; ha rosszat teszel: orvosságot.
14. Az én ígém kétélű kard: sebez vagy gyógyít, barátaim szükséglete szerint.
15. Ne engedd, hogy hiábavaló aggodalmak megzavarjanak. Ha nem fogod fel, mi történik benned, mély alázattal nyisd meg lelkedet; alázatosságodban meg fogod találni azt, mit tudományodban meg nem találtál.
16. A lélek szenvedései sokszor a testtől erednek. Máskor meg a testi szenvedések származnak a lélektől.
17. Mindezt nem képes mindenki megérteni; mert úgy tetszett nekem, hogy megtanítsam az alázatosakat sok olyanra, mit a kevélyek minden tudományukkal sohasem fognak megtanulni.
18. Oly nagyra becsülöm az igazi tudományt, hogy föltételül az alázatosságot szabtam. Az alázatosság biztosabbá, szilárdabbá, szabadabbá teszi a tudást, megtisztítja a tévedéstől és a rendszerek minden hiúságától.
19. Légy alázatos: és tiszta és igaz és okos leszel; s cselekvésed értékes és termékeny leend.

IX. Biztos módja annak, hogy megjavuljunk és hasznosak legyünk

1. Még sokat kell tanulnod, fiam, míg úgy fogsz eljárni, amint kell.
2. Akkor tudod majd meg, mi az öröm, ha megtudod, hogy mik a könnyek.
3. Akkor tudod meg, mik a hasznos könnyek, ha tudni fogod, mily nagy rossz az, amit tettél.
4. Akkor tudod meg, mily nagy rosszat tettél, ha tudni fogod, mi az a jó, amit vártam tőled.
5. Akkor tudod meg, milyen jót vártam tőled, ha megtudod, hogy ki teremtett e világra, s miért adott neked létet?
6. Ó! ha sokszor gondolkoznál erről, mennyire előrehaladnál az okosság iskolájában!
7. Mondd, mit használ neked az, hogy csak névleg vagy keresztény s hogy csak látszólag vagy becsületes ember?
8. Sokan hangoztatják tisztességes voltukat és becsületességüket, s nem gondolják meg, hogy a szavak vádolóik lesznek az ítélet napján.
9. Ó! mily sok hiúság és álnokság rejtőzik az erény külszíne alatt!
10. Gondolj hibáidra, s akkor nem fogsz irtózni az áldozatoktól.
11. Gondolj az én szenvedéseimre, s akkor nem leszel szenvedélyeid rabja.
12. Sokat gondolkozzál és sokat tégy, s akkor eszed és szíved nem lesz terméketlen pusztaság.
13. Néha alkalom kínálkozik rá, hogy az én dicsőségemre tégy valamit; de félsz, hogy rosszul csinálva azt, vétkezni fogsz.
14. Azért ne hagyd abba; mert ha jó szándékkal telve is vétkezel, mi lesz, ha a tétlenségnek engeded át magad?
15. Alázatos és okos légy; s végre is győzelmet aratsz.

16. Ha semmit sem tehetsz magad és közvetlenül, tégy valamit befolyásoddal és alamizsnáiddal.
17. Ha nem tudsz írni, tudsz beszélni; s ha nem tudsz beszélni, tudsz imádkozni.
18. Ha leckéket nem adhatsz, mindig módodban áll jó példát adni.
19. Tégy úgy, mint a halál, amelyet semmi sem akadályoz meg abban, hogy elpusztítsa a testet; téged se akadályozzon meg semmi abban, hogy pusztítsad a bűnt.
20. Nincs e világon boldogabb élet, mint azé a keresztényé, ki üdvösségét jó cselekedetek gyakorlásával biztosítja.
21. Reszketsz néha a pokol gondolatára; helyezd magad a kegyelem állapotába és maradj meg benne; munkálkodjál együtt a malasztal s légy apostola; s akkor a szerencsétlenségek szerencsétlensége nem fog utolérni.
22. Kínoz a kétség: vajon meg vannak-e bocsátva bűneid? Dolgozzál az én dicsőségemre, s akkor kétségeid eloszlanak: sohasem tagadom meg az üdvösséget azoktól, kik őszintén keresik utamat, sem a nyugalmat azoktól, kik értem munkálkodnak.

X. Húzzunk hasznot régi hibáinkból

1. Dőreség a legfőbb súlyt arra helyezni, hogy megvédelmezd állásod méltóságát és kiváltságait: ez a hiúság menthetetlen én előttem.
2. Hogyan? a gonosz ott settenkedik alantásaid körül, hogy hízelgéseivel behálózza őket; s te csak arra gondolsz, hogy velők rosszkedvedet s ingerültségedet éreztessed.
3. Tudni akarod, mi illik állásodhoz? Hagyj fel követelőzéseiddel s akkor a szeretet, melyet felébresztesz, százszorosan kárpótolni fog amazokért.
4. Sohase törekedjél kétszínűséggel vagy alávaló hízelgéssel nyerni meg az emberek szívét.
5. Legjobban hízeleg, leginkább megnyer másokat az egyszerű erény s az erényes cselekedet.
6. Ki fog téged megvetni, ha szeretni tudsz?
7. Ne hidd azt, hogy a szeretetteljes és gyöngéd bánásmód bármikor is fölösleges.
8. Az ember gyöngé: de minél szegényebb, minél gyöngébb, annál inkább akarja, hogy szeressék.
9. Közönséges lélek hibája az, hogy ridegnek és önzőnek mutatja magát hivatalában. Te ne légy ilyen.
10. Mondd meg, hogy élnek a tieid, s én megmondom a te hibáidat.
11. Mondd meg, hogy élsz s miért bosszankodol, s én megmondom azokat az erényeket, melyek benned hiányzanak.
12. Ha egyszer megveted a veled egyenlőket, sokszor fog kelleni sértéseket elviselned.
13. Ha te nem engedelmeskedel feljebbvalóidnak, neked sem fognak engedelmeskedni alantásaid.
14. Ha a kis dolgokat elhanyagolod, ebből nagy bánatok fognak származni.
15. Fiam, ha gyakran köszönsz, legalább néha neked is köszönni fognak.
16. Fiam, ha megbecsülöd a kicsinyeket, néha veled is tisztelettel fognak bánni a nagyok.
17. Fiam, hogy javíthatnál meg másokat, ha magadat nem tudod megfeddeni? S hogy mersz másokat megfeddeni, ha magadat meg nem javítod?
18. Ha szeretetet akarsz aratni, vess szeretetet; ha jogodat követeled, teljesítsd kötelességedet.
19. Kedves fiam, ha tanításomat megveted: korbáccsal foglak tanításra kényszeríteni.
20. Gondolj arra, hogy mikor te nem kerestél engem, én kerestelek.
21. Gondolj rá, hogy mikor te nem néztél engem, én néztelek.
22. Gondold meg, hogy mikor nem hívtál, én ott álltam küszöböd mellett s beléptem.
23. Gondold meg, hogy amikor te csak egy kis szívességet kértél tőlem, én malasztomat adtam neked.
24. Te valamit akartál, s én magamat adtam oda.
25. Ha hálás akarsz lenni irántam, tégy sok jót ellenségeimnek.

26. Fiam és ezerszer fiam! mily semmis és nyomorúságos okok tartanak vissza attól, hogy nagy szent légy, mikor oly sok bűnös van a világon?

XI. Mily dolgokat kell kerülnünk, hogy el ne vesszünk?

1. Azt mondtam kövess engem! miért akarsz megállni?
2. Ami ma lekötve tart, az holnap vesztedre lesz.
3. Amiért ma lelkesedel, amiatt holnap gyötrődni fogsz.
4. Van egy jó, mely becsesebb minden más jónál; keresd ezt komolyan, s a többi mind vele fog jönni.
5. Kevés az, amit a világ nyújt; legnagyobb kincsei azok az üres ígéretek, melyekkel elhalmoz.
6. A földiekkel akaratom szerint élj, akkor a világ múltó jelenségei nem fognak neked ártani.
7. A földi dolgoknak akkor veszed legjobb hasznát, ha azokat az apostolok lábai elé teszed.
8. Ha képes vagy arra, hogy lábaiddal taposod az élet hiúságait, akkor igazán okos ember vagy.
9. Ha a teremtmények nem segítenek ahhoz, hogy megtalálj: akkor micsoda hasznunkat veszed? Hogy azokhoz csatlakozzál, kik vesztükbe rohannak?
10. Látod azt a hatalmas és gonosz embert? Az a gyermek, aki a megszentelő malaszt állapotában hal el, nagyobb, mint ő.
11. Sokan jobbak lennének, ha nem volnának olyan gazdagok.
12. Az emberre nincs nagyobb szerencsétlenség, mintha e világ javaiért feláldozza az erényt és a malasztot.
13. Nagy szerencsétlenség az emberre nézve a gazdagság, a hatalom, az előkelőség, a tudomány, a lángész; ha ez adományokat, melyeket mások javára kapott, rosszra fordítja.
14. Hiúságok hiúsága! pusztán külső tulajdonságokkal akarni tetszeni.
15. Hiúságok hiúsága! azt vélni, hogy az emberek nagyra becsülnék, mikor megvetnek vétkeink miatt.
16. Hiúságok hiúsága! erőszakot alkalmazni azért, hogy a gyöngék megaláztassanak.
17. Holnap az erények feltámadnak ellened, s látni fogod messziről, mint ülnek a szegények asztalomhoz.
18. Ó! te, ki a felfordulásban gyönyörűséget mersz találni, gondoldj azokra, kik ott szenvednek, hol örökös felfordulás van.

XII. Néhány nagy tévedésről

1. Ki tanításomra hallgat, nem esik egykönnyen nagy tévedésbe.
2. Nagy tévedés rágalmakat szórni; mert nem ártunk velők az istenteleneknek; megbotránkoztatják a hallgatót, s nem válnak becsületére annak, kinek szájából erednek.
3. Nagy tévedés azt követelni, mire az Egyház nem kötelez; s bizonyosnak hirdetni azt, mit ez csak valószínűnek nyilvánít.
4. Nagy tévedés gyorsan akarni menni, mikor az Egyház csendesén jár, s jobbra vagy balra indulni, mikor az a középen halad.
5. Nagy tévedés hűségünkkel és buzgóságunkkal dicsekedni, mikor kétes és vitás ügyekben vonakodunk a Krisztus helytartójától tanácsot kérni.
6. Nagy tévedés a Római Pápa pártfogását kérni, mikor csak önző érdekeinkért s egyéni véleményünkért harcolunk.
7. Nagy tévedés a jogot és igazságot akarni védeni, mikor nincs bennünk okosság, alázatosság és szeretet.
8. Nagy tévedés vitatni, hogy homályos dolgokban tisztán látunk, mikor egészen elvakított a szenvedély, vagy midőn a gyűlölet a pusztá gyanút kétségtelen ténnyé fújja fel.

9. Nagy tévedés, vádlónak lépni fel akkor, midőn a magunk hibáit elhallgatjuk s azt mentegetjük, amit beismerni s megsíratni kellene.
10. Nagy tévedés bűnt és botrányt panaszkodni fel ott, ahol nem tudjuk biztosan, hogy megvolt-e a rosszakarát.
11. Nagy tévedés erős ellenszereket alkalmazni annál a betegségnél, melyet enyhe orvossággal is meggyógyíthatunk.
12. Nagy tévedés kiegyezni a bűnnel, mikor megbotrányoztat s még nagyobb bűnnek lehet okozója.
13. Nagy tévedés követelőzőnek mutatni magunkat testvéreink s elnézőnek önmagunk iránt.
14. Nagy tévedés dicsőséges győzelmet várni, mikor fegyvereink sem nem méltók, sem nem tisztességesek.
15. Nagy tévedés, nagy lármát csapni, mikor a Krisztus helytartója hallgatást parancsol.
16. Nagy tévedés, bízni a végleges győzelemben, ha részleges sikert nem iparkodunk elérni.
17. Nagy tévedés, azt mondani: Mindent vagy semmit! Mikor a gonoszság lépésről-lépésre nyer tért.
18. Nagy tévedés, azt hinni, hogy a rossz örvényéből jó jön elő.
19. Egyedül én fordíthatom a rosszat jóra, de sohasem azért, hogy fedezzem a restséget, mely hiába akarja magát elleplezni; vagy hogy megjutalmazzam azokat, kik ezt nem érdemlik meg.
20. Az alázatos és békeszerető jobban előmozdítja az én dicsőségemet, mint a nyughatatlan és a kevély.
21. Aki dolgozik, többet tesz az én dicsőségemért, mint aki babérjain pihen.
22. Aki virraszt, többet tesz az én nevemért, mint aki jó reménységgel alszik.
23. Ki az én ügyemért egy sértést eltűr, jobban előmozdítja azt, mintha azért az óriás egész erejével harcol.
24. A tévedések legnagyobbika, ha a szentség védelmezőiként lépünk fel, míg bűnben élünk s titokban a vétekben gyönyörködünk.
25. Íme, mit kell tenned, hogy igazán a tett embere légy: gondold meg kétszer is, hogy mit kell mondanod; hallgasd el, amit el kell hallgatnod; kezd a kezdetén; s tégy mindennap szelíd makacssággal valamivel többet.

XIII. Hogy kell az isteni gondolatok magasságáig felszállni?

1. Szűnj meg, fiam, panaszkodni azért, mert a bűn olyan hatalmas, s mert a gonoszoknak olyan félelmes a fegyverük.
2. Nincs olyan rossz, melyet te legyőzhetőnek tartasz.
3. Nincs oly rendetlenség, mely neked nem látszik erősebbnek, mint a rend.
4. Nincs oly hazugság, mely előtted nem tűnik fel meggyőzőbbnek az igazságnál, sem oly bűn, mely nem tűnik fel csábítóbbnak, mint az erény.
5. Ó, ember! Kinek hite inkább emberi, mint isteni! Ó, keresztény! Kinek oly csekély a bizalma!
6. Mi alakította át a pogányságot, ha nem az alázatos keresztények hite?
7. Kik szerették meg az áldozatot, ha nem az engem utánzó szegények?
8. Mi tette nagyokká a kicsinyeket, erősekké a gyengéket, bölcekké a tudatlanokat, ha nem azoknak az apostoloknak a szeretete, kik kevéssel azelőtt még elrejtőztek?
9. Ki előbb megtagadta, megvallotta a nevemet; ki mindenkinél jobban üldözte, hirdette azt.
10. Apostolaimat megölték és a nemzetek megtértek.
11. A világ elveivel ellenkező tanokat hirdettem és felszabadítottam a rabszolgákat.
12. Addig ismeretlen igazságokat hirdettem, s a pogányság mesterei elfogadták azokat szegény tanítványaimtól.

13. Olyan erkölccsant hirdettem, mely megfűkezett; olyan erényt, mely elrejtőzött; olyan tudományt, mely megalázkodott; olyan örömet, mely inkább az adásból, mint az elfogadásból táplálkozott; s a keresztnek ez az iskolája változtatta át a világot az önfeláldozás és hőselkűség iskolájává.
14. A Kálváriára mentem, s én, az emberek utolsója a legfelsőbb égben trónolok.
15. A gyermekek óriásokká váltak s megfélemlítették a hóhérokat.
16. A nagyok alázatosakká lettek, s kiszolgálták szolgálataikat.
17. Az erőszakosak megszelídültek s a betegeket ápolták.
18. Az urak rabszolgaságra adták magukat a foglyok érdekében, s láncaik közt jobban uralkodtak magukon, s szabadabbak voltak, mint bármikor.
19. A test angyali erényeket virágozt, s a lélek legyőzte a poklot.
20. S te még mindig érzékies vagy! Ó, szemeid nem látnak tisztán!
21. Nem érted meg a malaszt csodáit, mert nem vagy még lelki ember.
22. Egy erény többet tehet, mint ezer bűn s hatásossága áldozataival együtt növekszik.
23. Egy igazság többet ér el, mint ezer hazugság, s győzelme bizonyos, ha a parancsot a jó példával egyesíti.
24. Az imádság ereje nagyobb, mint a bölcsék minden erőlködése, s annál biztosabban legyőzi a gonosztságot, minél erősebben támaszkodik az alázatosságra.
25. A természetes eszközök csak akkor lesznek segítségére, ha hiszel a természetfölöttiek erejében s hatásosságában.
26. Nem sok nagy dolgot fogsz látni, s gyakran megszáll a félelem, ha fel nem tornászod magad a lelkiség magasabb fokára. Imádkozzál szünet nélkül, s alázatos bizakodással megtalálod a helyes utat.

XIV. Hogy kell a tisztánlátás segítségével a tévedéseket elkerülni

1. Fiam, vizsgálj meg jól, hogy viselkedel azzal szemben, kit ellenségednek tartasz; mert ellenségünk sokszor veszedelmesebbnek és rosszabbnak tűnik fel, mint aminő a valóságban.
2. Hogy ne lássuk a mások hibáit, annak az az orvossága, ha a magunkét nézzük.
3. Könnyen elhiszük másokról, hogy elveik hamisak, ha nem hozzánk hasonlóan járnak el.
4. Mielőtt elítélnél valakit, várd meg, hogy bevallja bűnösségét.
5. Ezzel nem akarom azt mondani, hogy ne légy óvatos: a kígyó gyorsan harap.
6. Az ember ez örökös ellensége szüntelenül ébren van, hogy elcsábítsa az okatlanokat, hiúkat és kevélyeket, s evégből hol rábeszéléshez, hol hízélgéshez folyamodik.
7. Ne higgy azoknak a tanoknak, melyek lelkedet megzavarják, sem azokban az ígéretekben, melyek téged nem tesznek tökéletesebbé.
8. Szeresd azt, ami megjavít; s azokban az igazságokban higgy, melyek megrónak.
9. Minden bölcséletben van valami hiúság: jönnek és eltűnnek; az igazság egyszerű és megmarad.
10. Ne bízzál a hízélgésekben; főképp akkor nem, ha megzavarnak.
11. Félj a kitüntetésektől, ha nem buzdítanak kötelességeid pontosabb teljesítésére.
12. Nincs tökéletes szabadság, csak az én Egyházamban; a hit igazságai biztosítják s védelmezik azt.
13. Jaj annak, aki visszaél a tudományos igazságokkal! mert sötétségbe fog jutni.
14. Nem az a haladás, ha többet élvezünk, hanem az, ha türelmesebben hordozzuk ez élet keresztyét.
15. Az az igazi bölcs, ki a helyes úton járva, gyakran megalázza magát.
16. Az szereti az embereket igazán, ki lelkük üdvösségéért feláldozza magát.
17. Az akarja mindenkinek szabadságát, ki megtartja parancsaimat.

18. Ha az erényt gyakorlod, sokat tanulsz; sokkal többet, mint azok a bölcsek, kik csak a hiúságot és a bolondságot ismerik.
19. Ha mindent tudsz is ezen a világon, minden tudományod haszontalan, ha nem tanulod meg lelkiismeretedet megvizsgálni.
20. S ha úgy véled is, hogy csodákat tettél: semmit sem cselekedtél, ha nem tartottál bűnbánatot.
21. Boldog a tudatlan, ha parancsaim szerint él; de még boldogabb a tudós, ha megtér.
22. Ki keveset tud és nem szent, alig tehet valamit; ki sokat tud és nem szent, nem sokkal többet tehet.
23. Ó! mily szigorú lesz az a számadás, amelyre egyesek a lelkek megnyilatkozásának nagy napján fognak vonatni!

XV. Meg kell keresni a középutat, hogy egyenesen haladhassunk

1. Fiam, a buzgóság hevében óvakodjál a rossz indulatok szertelenségétől.
2. Hogy a jó lélek vezet-e, azt arról ismered meg, hogy ura vagy-e tenmagadnak.
3. Sokan sohasem tesznek semmi hasznost, mert nem az egyenes úton járnak.
4. Azt hiszik, hogy az én ügyemért harcolnak, pedig a rendtlenség lelke vezeti őket.
5. Azt hiszik, hogy minden apostoli munka, amit csinálnak, pedig egy lelket sem térítenek meg soha.
6. Azt hiszik, hogy lármával mindent elérnek; pedig minél jobban lármáznak avégből, hogy fellázítsák a népet, ez annál kevésbé törődik velők.
7. Nyughatatlan, szenvedélyes emberek után indulnak, s nem nagyon utánozzák szentjeimet.
8. Megengedem: néha szükséges bontani; de többet ér építeni.
9. Megengedem: néha szükséges támadni; de többet ér tanítani.
10. Ha megelégszel azzal, hogy pellengérre állítod a rosszat, mikor fogsz a jóra tanítani?
11. Igazad van, ha leleplezed a rosszat, mit a gonoszok cselekszenek; de a jó tanításának mégis csak más hatása van, mint a szenvedélyek tűzijátékának.
12. Ki hiszi el, hogy megfér az Evangélium szellemével, ha sebet ejtünk seb után, anélkül, hogy csak egyszer is gondolnánk a gyógyításra?
13. Az az ember, ki isteni gondolatokból él, többre képes, mint a hadvezér.
14. Több győzelmet arat az, ki a szíveket nyeri meg, mint aki ágyukat vonultat fel.
15. Az erős orvosságok, hosszú időn át alkalmazva, ahelyett, hogy gyógyítanak, a sírba visznek.
16. Ha igazán megvolna benned a buzgóság szelleme, mily sok embert megnyerhetnél az én ügyemnek s a mennyországnak.
17. Akkor nem lennél sem lagymatag, sem indulatos.
18. Akkor nem lennél sem gyáva, sem kérkedő.
19. Akkor tudnád, hogy kell bánni az emberekkel.
20. Akkor munkálkodásodat nem a szenvedélyek szeszélye, de az ész törvénye irányítaná.
21. Hiába teszünk jót; ha terv és cél nélkül dolgozunk, csak az időt vesztegetjük.
22. Mindig nagy gondolataid legyenek; de azok megvalósítására használd a legcélravezetőbb eszközöket.
23. S ha tudni akarod, mi a legcélszerűbb, kérdezd meg tőlem, mi az, ami felebarátodnak a leghasznosabb, s ami tőled a legnagyobb önmegtagadást és munkát kívánja.

XVI. Bátorításul a csüggedőknek

1. Honnét ez a zavar szívedben? Úgy látszik neked, hogy minden elveszett!

2. Szeretnéd, ha vége lenne már a vesződségnek, s kívánod, hogy bárcsak más korban születnél volna.
3. Így beszéltek mindig a kicsinyhitűek, vagy azok, kik nem tudják, hogy milyen volt a múlt.
4. De tekints vissza Egyházam életére a századok folyamán; hányszor volt az, ami kezdetben vereségnek látszott, az első lépés a győzelem felé.
5. Csak azok az igazi diadalok, melyeket a jövő, és nem a jelen ismer el ilyeneknek.
6. Csak azok a dicső győzelmek, melyeket a kisebbségek aratnak.
7. Csak akkor várhatunk termékeny eredményeket, ha a jó nagy rossz felett vív ki győzelmet.
8. Mi maradt a múlt kevélyei és gőgösei után? Emlékük is csak azért él, hogy bizonyóságot tegyen Egyházam állandóságáról.
9. Kezemben van a mindenható gondviselés, s ki állhat ennek ellent?
10. Hogy eltűröm a szerencsétlenségeket, hogy megengedem a rettentő viharokat, hogy megparancsolom a szeleknek, hogy tomboljanak, a hullámoknak, hogy feltornyosuljanak: mindez csak azért van, hogy Egyházam ígém erejével győzelmet arasson.
11. A századok sok titkot lelepleznek és sokat tanulhatsz a történet lapjaiból.
12. A rossz nagyobbnak látszik ma előtted, mint bármikor; de hátha csak elvetemült ellenségeid túlozzák annak nagyságát?
13. De ha csakugyan olyan nagy: akkor annál dicsőbb lesz a győzelem, s annál termékenyebbek ennek következményei.
14. Ne felejtse el, míg a rosszat nézed, meglátni a jót, ami nagyszerű.
15. A részleges vereségek árnyéka szembetűnőbbé teszi a végleges győzelem ragyogását.
16. Ha minden jól menne, ha nem volnának ellenségek: csak középserű erények lennének s nagy bűnök uralkodnának e világon.
17. Nagyobbak a harcok, nagyobbak a szentek is.
18. A jó úgy, mint a rossz, végre is Egyházam dicsőségét és terjedését mozdítja elő.
19. Ha eléred a hit és a tudomány magaslatait, csak magadról kell megfeledkezned s kezeskedem róla, hogy bámulatraméltó csodákat fogsz látni.
20. S akkor a csüggedés helyett hinni fogsz, s dicsőíteni fogsz engem, s szellemed galambként fog a gonoszság vízözöne felett repülni.

XVII. Hogy kell vizsgálnunk belsőnket, hogy a külső dolgokkal elkészüljünk

1. Fiam, még nem érted fel eszeddel, hogy három bátor szív több eredményt ér el, mint háromszáz gyáva.
2. Még egyáltalán nem láttad be, hogy egy buzgó keresztény sokkal többet tehet, mint sokszáz rest és lagymatag.
3. Még nem tapasztaltad, mire képesek a szeretetben egyesült testvérek.
4. Főképpen pedig a buzgóságot nem ismered, azt a buzgóságot, mely nem a külső nyughatatlanságból, hanem a belső szeretetből ered.
5. Csak akkor leszünk erényesek, s képesek nagy dolgokra, ha a külső változások nem hatnak már ránk.
6. Ellenkező esetben, ma föllelkesedünk, képeseknek érezzük magunkat arra, hogy hegyeket dobáljunk a tengerbe; s másnap talán már oly gyávák leszünk, hogy még az utcán sem fogunk merni mutatkozni.
7. Kishitű emberek következtelensége az, hogy ma még malasztomnak sem érzik szükségét; s holnap már folyton segítségkéréseikkel zaklatnak, s abbahagyják a munkájukat.
8. Az okos és felvilágosult ember nem ragadtatja el magát a túlbuzgóságtól. Őt nem zavarják meg sem a hozsannák, sem a „feszítsd meg” kiáltások.

9. Mielőtt vállalkozol valamire, vedd jól fontolóra az akadályok nehézségét s a vállalkozás előnyeit.
10. Hacsak a jó- vagy a rosszkedv fog vezetni abban, hogy az én ügyemet vállald-e vagy abba hagyd: sohasem fogsz végezni semmit.
11. A kedv jó és megy; a kedvetlenség mindenütt ott van.
12. Annak a vágnak, hogy nekem tessél és felebarátaidnak szolgálj, sokkal erősebb a gyökere, mint a kedvnek és a kedvetlenségnek.
13. A boldogság titkát bírod, ha el tudsz feledkezni hajlamaidról s érdekeidről.
14. A mennyei méhek mézének egy csöppje többet ér minden földi lakománál.
15. Nem tudod, hogy mily édes az Úr, ha örömet találsz a világi gyönyörűségekben, s ha szíved vágyódik ezek után.
16. Ha nekem szolgálsz, nem szabad sem túlságosan átengedned magad a lelki vigasztalásoknak, ha részed van bennük; sem túlságosan búsulnod amiatt, hogy nincs bennük részed. Ezzel sokat törődnöd, többet árt, mint használ.
17. Emellett nem szabad sem fölötte búsulnod, ha kudarc ér, sem fölötte örülnöd, ha sikert aratsz.
18. Ha rosszul mennek dolgaid, vagy nem hozzák meg azt, amit reméltél: keresd meg az okot, s kettőztesd meg buzgóságodat.
19. Ha minden jól megy, tégy meg mindent, hogy másutt is eredményt érh el; s főképp ne szűnj meg sem megalázkodni, sem dolgozni.

XVIII. Egyesüljünk felebarátainkkal

1. Aki azt állítja, hogy tanaim tisztaságának ő az egyedüli védelmezője, vigyázzon, nehogy felfuvalkodottságának az én ügyem kárát vallja.
2. Nem csinálhat nekem senki sem nagyobb rosszat, mintha helytelen eszközökkel kél Egyházam védelmére.
3. Azt, aki más fegyverrel védelmez, mint az igazsággal és a tisztességgel, nem szentnek, de bolondnak kell tartani.
4. Ki folyton megbotránkozik másokon, s felebarátaiban csak hibát talál: vigyázzon, hogy maga egyenesen járjon s vizsgálja meg lelkiismeretét.
5. Keveset csinálni, de mindig csinálni: többet ér, mint sokra vállalkozni és abba hagyni.
6. Többet ér valami közepszerű dologhoz komolyan hozzálátni, mint örökké a tökéletességről álmodozni, és semmit sem tenni.
7. Többet használ nekem annak alázatos buzgósága, ki társaival munkára egyesül, mint a magába zárkózott embernek kiabálása, ki barlangjában sopánkodik.
8. Óh, ha az én tanítványaim, kik a világban élnek, mindig keresztények lennének!
9. Szomorú katolikusok azok, kiknek sem a papi, sem a szerzetes élethez nem levén hivatásuk, nem tudnak a szeretetben felebarátaikkal társadalmi tevékenységre egyesülni.
10. Semmi sem kívánja meg jobban a társulást, mint az a vallás, amelyet én alapítottam; semmisem oly egységes, oly eleven, mint az a test, amelynek én vagyok a feje.
11. Egyesítettem apostolaimat és tanítványaimat; egyesítettem a férfit és a nőt; egyesítettem a szegényeket a gazdagokkal, a tudósokat a tudatlanokkal, a nagyokat a kicsinyekkel, a szolgákat a szabadokkal, a pogányokat a megtért zsidókkal.
12. Én vagyok a valódi haladás Útja; én vagyok az Igazság, ki minden egészséges értelmet megvilágosít; én vagyok az Élet, kitől minden emberi és társadalmi, természetes és természetfölötti élet ered.
13. Azért jöttem, hogy életet adjak, még pedig bőségesen; hogy feltámasszam a lelket és a testet.
14. Én vagyok a népek műveltsége; az, aki közelebb viszi az egyént az éghez.

15. Ha rend van, az tőlem ered; s ahol rendetlenség van, az az embertől, s az emberi nem ellenségétől származik.
16. Hogy van a tudományokban igazság; hogy ennek tévedései megoldhatók; hogy szeretet van az emberek közt, és béke és nyugalom az államokban; hogy az erények virágzanak: mindez tőlem származik. Minden igazság és fönség az én igazságomról és fönségemről tesz tanúságot.
17. Minden jó, mely a legfőbb jótól eltávolodva, magát teszi ennek helyébe: csak látszólag jó, de a valóságban gonoszság; s a kár és pusztítás miatt, amelyet okoz, érezni fogja igazságomat, ha csak irgalmasságom bősége a bűnbánat könnyeit nem hívja elő szeméből.
18. A szentségek jelei a malasztnak, melyet közvetítenek, s legtársadalmibb eszközei Egyházamnak.
19. A miseáldozat feltételezi az emberek testvériségét. S mégis, hány keresztény gondol arra, hogy ezt a pappal együtt testvéreiért ajánlja fel?
20. A *Miatyánk* feltételezi az emberek testvériségét. S mégis, fiaim közül hánynak jut eszébe, hogy azt a szeretetnek a szellemében mondja el?
21. Az Oltáriszentség feltételezi az emberek testvériségét; s mégis, hány keresztény járul hozzá testvéri szívvel?
22. A szentek egyessége föltételezi az emberi testvériséget. S mégis, hány keresztény gondol a földön arra, hogy testvéri segítséget kérjen a mennyei keresztényektől?
23. Az én művemben minden egyesülés: egyesítettem az embereket Atyámmal, a földet az éggel, Ádám gyermekeit a malaszttal; s hogy kárhoztatom a bűnt, az azért van, mert elválasztja az embert az Istentől, és az embert az embertől.
24. Ti tanítványaim vagytok, ti barátaim vagytok, ti testvéreim vagytok, ti fiaim vagytok. Vajon büszkék vagytok-e ezen címekre? S melyek azon cselekedeteitek, melyekkel ezekhez méltókká teszitek magatokat?

XIX. Hogy sok jót tegyünk, erős alapra kell állanunk

1. Sok dolgot kell neked mondanom. Bár meghallanád és megértenéd.
2. Ha meg akarod védelmezni a katolikus hitet, védj azt főképp a jó cselekedetek erejével.
3. Magasztalni kell ajándékaimat, de anélkül, hogy az alázatosság kárát vallja.
4. Egyik ajándékom a te hited; minél inkább dicséred azt, annál inkább el kell ismerned malasztom jóságát.
5. Nincs nagyobb tisztesség, mintha befogadok valakit Egyházamba.
6. Micsoda minden gazdagság és minden tudomány, összehasonlítva ezzel?
7. Ha megértenéd, mily kitűnő s mily hasznos dolog kereszténynek lenni, sajnálnád a hitetlent s nem gyűlölnéd.
8. Ha azt a tudóst, ki a kereszténységet nem ismeri, meg akarjuk rá tanítani: annál szükségesebb a tanítást az alapjától kezdeni, minél tudósabb az illető.
9. Ha valaki ragaszkodik egy tévtanhoz, ne vitatkozzál vele makacsul, mert ez hiábavaló; indulj ki egy olyan igazságból, melyet elfogad.
10. Ha tudományos tekintély vagy, élj erkölcsösen, s ezzel mutasd meg, hogy az erény és az igazság egy.
11. Az erény és a szeretet: a két legjobb fegyver a tévelygés lerontására.
12. Hogy lehet hamis az a tan, melynek isteni erény áll az oldalán?
13. Hogy álmíthatna az az apostol, ki aláztatosan és szelíden meghalva szenved az én tanításomért?
14. El akarsz az igazsághoz jutni? Kezd azzal, hogy legyőzöd magad.
15. Annál gyorsabban fogsz az igaz úton előremenni, minél nagyobb alázatosságod és tisztaságod.

16. Sokat tudni szilárd elvek nélkül annyi, mint szelektől támadott, omladozó házban lakni.
17. Többet ér: keveset tudni és szentül élni, mint sokat tudni és rosszul élni.
18. Az igazság két leggonoszabb ellensége a könnyelműség és hiúság.
19. A kevélységnek és haszonlesésnek megtévesztésre és csalásra van szüksége, hogy élni tudjanak.
20. Az igazság mindig egyszerű, mindig erősen áll, sohasem változik, s minél féktelenebbül támadják, annál fényesebben ragyog.
21. Fiam, ha sok erényre van szükségünk ahhoz, hogy a tudatlant tanítsuk: akkor a bölcsességnek és alázatosságnak egész kincstára szükséges a tudós tanításához.
22. Ha hited felvilágosult: tanuld meg jól az emberi tudományokat. Az igazságok testvérek; s a tudás segítségére lesz abban, hogy az emberekhez férközzél, s őket az Istenhez vezessed.

XX. Mesterünk szívének néhány nagy panasza

1. Fiam, szeretném, ha megvallanád szívem előtt, nemcsak azt, hogy mily bűnök és tévelyek ellen beszéltél, hanem azt is, hogy hány bűnt akadályoztál meg ügyességeddel s okosságoddal s az én malasztom segítségével!
2. Szeretném, ha előszámlálnád, hányszor nem mozdítottad elő a jót, mikor ezt tehetted volna, s viszont, hányszor nem tettél jót legnagyobb ellenségeimmel, mikor erre alkalmad volt?
3. Szeretném, ha meggondolnád, hány üdvös dolgot vállaltál értem; hányszor fékezted meg, hányszor győzted le magadat, hogy nekem tessél?
4. Szeretném, ha megvizsgálnád, hányszor akadályoztad meg a bűnösök megtérését, s hányszor akadályoztad meg Egyházam előjáróit abban, hogy az üdvösség és a béke művén munkálkodjanak?
5. Szeretném, ha megmondanád, miért dicsekszel bátorságoddal, ha nem tudsz okos is lenni, s miért tartod magad ügyes embernek, ha semmit sem tudsz létrehozni?
6. Szeretném, ha megvizsgálnád, vajon viselkedésed az Isten házában tiszteletteljes vagy közömbös-e, s hogy olyan-e életed, mint egy keresztényé, vagy mint egy pogányé?
7. Szeretném, ha elmondanád, hogy máig minő gyümölcsöket termelt vallásosságod, s hogy nem inkább az ájtatossági gyakorlatokat szeretted-e, mint az önmegtagadást?
8. Szeretném ajkaidról hallani, hány embert nyertek meg beszédeid és tetteid, s hogy hány embertársadat javítottad meg viselkedésed s hivatalbeli kötelességed pontos teljesítése által?
9. Míg vannak olyan istentelenek és bűnösök, kik kevésbé gáncsolhatók, mint te; míg vannak ezek közt olyanok, kiknek szívük egyenesebb s életük szeplőtlenebb: addig ne tartsd magad őszinte, buzgó, ügyemnek szolgáló katolikusnak, hanem bűnös és tökéletlen embernek, ki szégyent hoz az én nevemre.
10. Sokan várnak jutalmat, de mily kevesen törekszenek azt érdemeikkel megszolgálni?
11. Fiam, mi rosszat tettem neked, hogy néha oly rosszul bánsz velem?

XXI. Tanácsok, melyeknek az emberekkel való érintkezésnél hasznát vehetjük

1. Sokan vannak, fiam, kik azt akarják, hogy szeressem őket; de kevesen, kik nekem szolgálnak.
2. Sokan vannak, kik azt akarják, hogy irgalmas legyek irántuk; de kevesen, kik értem áldozatot hoznak.
3. Sokan szeretnek engem az egész világgal dicsérni; de kevesen az egész világ ellen megvédeni.
4. Sokan szeretnének a mennyei dicsőségben részesülni, de kevesen szeretik erényeimet gyakorolni.

5. Hányan kívánják a megbecsülést azok közül, kiket az ég megvet!
6. Hányan akarnak kitüntetést, mikor a legkisebb érdemük sincsen!
7. Hányan kívánnak tiszteletet az emberektől, jöllehet az emberek hóhérjai!
8. Hányan élnek azok közül, akiket a halál már kiszemelt magának, anélkül, hogy a mennyországra gondolnának.
9. Hányan, hányan vállalkoznak a nép vezetésére, kik maguk is a bűn útján tévelyegnek.
10. Segíteni akarsz másokon? Nyisd ki szemed, s tanuld megismerni az emberi szív mélyét.
11. Az ember akkor hozza elő szívéből amit eltitkolt, mikor egyedül van.
12. Hajlamai akkor tűnnek elő, mikor alkalom kínálkozik ezek kielégítésére.
13. Bűnös volta akkor látható, mikor kísértések ostromolják.
14. Akkor keresi fel, ami után vágyódik, mikor anélkül teheti ezt, hogy látnák.
15. Akkor árulja el vágyait, mikor haragszik.
16. Ne nagyon higgy a látszatnak s a szíves felkínálkozásnak.
17. Ne vess meg senkit azért, mert vétkezett vagy nem tökéletes.
18. Sőt inkább, ha a hibákat látod, keresd, hogy lehetne azokat kiirtani.
19. Az orvos örül, ha meg tudja állapítani a bajt. S ha hivatásának embere, még akkor is szereti a beteget, ha tudja, hogy az a maga hibájából szerezte a betegséget. Csak erre haragszik s nem amarra, s ha késhez nyúl, azzal nem a beteget, de a baj gyökerét akarja kiirtani.

XXII. Mily elvek szerint kell bizonyos dolgokat megfigyelni?

1. Fiam, a hamis elvek- s nagy tévedéseknek gyakran veszélyes következményeik vannak.
2. Elfogadni egy hamis s erkölcstelen elvet, s figyelmen kívül hagyni az ebből eredő következtetéseket: szellemi szegénységre vall.
3. Elfogadni egy hamis elvet, s cáfolni az ebből eredő következtetéseket: ezt csak az cselekszi, ki másoknak rosszat akar, de magának nem.
4. Egy kis tévely, figyelmen kívül hagyva, nagy bajt okozhat.
5. Egyszerre akarni az igazi szabadságot és a szabad tévelyt: ostobaság vagy ámitás.
6. Ki zsarnoknak szolgál, maga lesz legelső áldozata.
7. Ki rossz étellel táplálkozik, ne csodálkozzék, ha rosszul lesz.
8. Ki a jót nem tudja megkülönböztetni a rossztól, azt hamis pénzzel fogják kifizetni.
9. Ne elégedjél meg fiam a külsőségekkel, s ne engedd, hogy szép szavakkal félrevezessenek.
10. A tévely azzal kezdi, hogy az igazság barátjának mondja magát; azzal folytatja, hogy bírálja azt; azzal végzi, hogy megöli.
11. Többet ér keveset tudni, de nem tévedni, mint sokat tudni, de folyton tévedésbe esni.
12. Ragaszkodjál a jó elvekhez, s nem fogsz tévútra jutni.
13. Kinek nincs erős meggyőződése, a hazugságokról is elhiszi, hogy nagy igazságok.
14. Ki meg akar csalni: folyton ígéretet; ki el akar csábítani: sokat hízeleg.
15. Ha nem akarod, hogy tévedésbe essél, felebarátaid legjobbaitól kérj tanácsot.
16. Ha bírni akarod az igazságot, sokat tanulj; ha védelmezni akarod, sokszor kérj tanácsot.
17. Ne hagyd magad elvakíttatni attól, ami ragyog, ne szaladj az újdonság után azért, mert az új.
18. A hamis haladók segítőtársai a még rosszabb maradiaknak.
19. Minél tanultabb a gonoszság, annál ravaszabb és fortélyosabb.
20. A pusztán anyagi haladás romlást hoz mindenre: az ideigvaló javakra úgy, mint az örök javakra.
21. Fiam, ha sokat akarsz tudni, ne felejtssd megtanulni azt, ami rád nézve a legfontosabb.
22. Tégy jót és sok jószágod lesz.
23. Előbb az erényt szerezd meg; azután törekedjél megvalósítani terveidet.

XXIII. Az igazi buzgóság tulajdonságai

1. Fiam, a kevélység városában sok igazságtalanságot követtek el.
2. Három jóérzésű ember véget akart ennek vetni.
3. Az első, egy indulatos természetű, azonnal megtámadta s gonosznak mondta a legkiállhatatlanabb kevélyt.
4. S mert gonosznak nevezték, ez felbosszankodva, még kiállhatatlanabb és kevélyebb lőn.
5. Jött a másik, egy békés természetű. Ez úgy elzárkózott a kevélyektől, mintha dögvészesek lettek volna.
6. A kevélyek, félelmét látva, gúnyjaikkal halmozták el, s tovább vétkeztek az Isten és az emberek előtt.
7. A harmadik, a legtudósabb köztük, ekkor így szólt: Ez épp nekem való dolog! S a kevélyek elé állva, tudományos és ékes beszédet intézett hozzájuk, amelyből ők nem értettek meg semmit.
8. A kevélyek hiúsága ezek után még növekedett. S egyikük sem mulasztotta el, hogy a maga tudományát nagy beszédben ki ne mutassa.
9. A bárgyúk megtapsolták őket s nemsokára dicsőségnek tartották, hogy velük vétkezhetnek.
10. Megszánta őket egy erényes ember, ki egykor nagyon kevély volt, de aztán rájött, hogy a kevélység az ember ostora. S azért mély alázattal munkához látott s imádkozni kezdett Istenhez a kevélyekért.
11. S mivel jó példát adott s alkalomadtán szolgálatot tudott tenni egyeseknek, sikerült neki egyszer-másszor megakadályozni a rosszat, s elérte, hogy a városban erényes embernek s jó polgárnak tartották.
12. Lassanként megnyerte a kevélyek szeretetét, s anélkül, hogy elsiette volna a dolgot, okossága s jámbor élete által eloszlatta az előítéleteket és sokat megtérített.
13. Kezdetben, hogy örömet szerezzenek neki, a kevélyek visszatartották magukat egyik-másik bűntől. Később szavára elismerték azt, hogy az erénynek megvan a maga értéke, sőt a tízparancsoltnak s az Egyház tanításának is. Egy napon, gondolkozni kezdtek megtérésükről. Végre, ezt meg is tették.
14. Nemsokára népszerűvé lett szolgálatai és figyelmessége révén, s a keresztények mintaképének tartották.
15. Mondhatom, hogy a városban ettől kezdve sokkal kevesebb gonosztettet követtek el.
16. Odajutott a dolog, hogy még a legelvetemedettebb gonosztevők is kénytelenek voltak magukat mérsékelni.
17. De íme, egyes keresztények dorgálni kezdték azokat a kevélyeket, kik csak félig tértek meg, nemkülönben azokat is, kik csak az imént megtérve, nem mutatkoztak elég erőseknek az alázatosságban; s megszegyenítették őket a nép előtt.
18. Például, ezt mondták: Hozzuk emlékükbé amit tettek, nehogy elbizakodottak legyenek.
19. S úgy cselekedtek, amint mondták, nem törődve azzal, hogy e lelkeknek valamiképpen segítségükre legyenek.
20. S hogy az egyik rosszat elkerüljék, elkövették a másikat.
21. S mialatt csak az alázatosak alázatosságát nézték, a kevélyeket visszalökték a kevélységbe.
22. Pedig védj eszedbe, fiam, hogy nagyobb dolog egy száz éves bűnöst megtéríteni, mint száz kisdedet a jó útján megtartani.
23. S hogy jobban szolgálja az igazságot az, ki egy gonoszt megtérít, mint aki a tévelygés tanítójára rábizonyítja, hogy hazudott.
24. S ha szükséges az, hogy megőrizd magad és másokat a fortélyosoktól és hazugoktól; nem kevésbé szükséges az együgyűek és alázatosak érdekében az is, hogy megtérítsd a hatalmas és befolyásos bűnösöket.

25. Bizony, mondom neked, hogy ez oktan és tapintatlan szolgálaim tervszerűen támadó eljárásukkal nem tudták megakadályozni azt a rosszat, melyet ők a színlelt megtérésektől s az elvetemült ámitók cselvetéseitől vártak.
26. S egyetlen kevélyt sem térítettek meg soha.
27. És nem tudom, vajon alázatosabbakká tették-e a jókat?
28. A kevélység rosszaságának nincs más ellenszere, mint az alázatosság jósága.
29. S a gyűlötség ellen nincs más fegyver, mint az isteni szeretet önfeláldozása és gyöngédsége.
30. És a ravaszság ellen nincs más, mint az okosság.
31. Ha olykor az oroszán erejére van szükségünk, hogy győzelmesen harcolhassunk; épp oly szükséges máskor a méz édessége.
32. Fiam, az igazi cselekvés nem abban áll, amit mondunk vagy teszünk; hanem abban, hogy eltéljük szeretettel s alázatosan munkálkodjunk.

XXIV. Le kell mondani magunkról, hogy hasznosak lehessünk

1. Szolgálni akarsz nekem? Lépj ki tenmagadból!
2. Én elhagytam atyámat, hogy megváltsam az embereket. Elhagytam anyámat, hogy testvéreimet szolgáljam. Elhagytam Názáretet, hogy tanítványaimat tanítsam. Elhagytam barátaimat, hogy meghaljak ellenségeimért.
3. Lépj ki magadból és széles látókört nyitok előtted.
4. Keveset fogsz tanulni, ha mindig csak magadra gondolsz.
5. Nem fogsz eredményt elérni, ha ellenségeim eljárási módját és sikereik okát ki nem fürkészed.
6. Nem sokat fogsz tehetni, ha meg nem szereted az áldozatot.
7. Nagyon sokáig fog kelleni munkatársak és barátok után várnod, ha azt kívánod, hogy ők maguktól jöjjenek hozzád.

XXV. Rövid összefoglalás, melyet sohasem szabad elfelejteni

1. Fiam, ha magadat nem tudod legyőzni, hogy fogod legyőzni a halált?
2. Ha magad ellen nem vagy erős, milyen leszel másokkal szemben?
3. Ha nincs mély meggyőződésed, mit érnek okoskodásaid?
4. Ha hallgatni nem tudsz, hogy fogsz tudni helyesen beszélni?
5. Ha nem vagy tevékeny, ki fog téged követni?
6. Ha jellemed nincs, minő erőfeszítésre leszel képes?
7. Kezdd meg még ma képezni magad, tanulmányozni magad, fékezni magad, légy ügyes minden dologban, s uralkodjál hajlamaidon.
8. Az az ember, ki magát nem ismeri igazán, másoknak csak útjában áll.
9. Az az ember, ki nem tudja magát fékezni, több kárt okoz a jónak, mint a leggonoszabb ellenségek.
10. Ha az, amit mondani vagy tenni akarsz, sérthetné a tekintélyt, inkább ne mondj, vagy ne tégy semmit.

XXVI. Ének, mely erőt ad az isteni Mester követésére

1. Fiam, megtanítlak ma a remény győzelmi énekére, arra, melyet azok énekelnek, kik az igazság után vágnak és sóvárognak; arra, mellyel száműzetésükben azok a lelkek vigasztalják magukat, kik a mennyországnak élnek.
2. Szegények, örüljetek lelketekben; az, aki az emberek legszegényebbike volt: az Isten-Ember, a kicsinyek üdve, élete, örök boldogsága: Jézus Krisztus a ti Istenetek.
3. Alázatosak, örüljetek lelketekben; mert az, ki oly szelídlelkű volt, az Isten-Ember, a kicsinyek üdve, élete, örök boldogsága: Jézus Krisztus a ti Istenetek.
4. Betegek, örüljetek lelketekben; mert az, ki minden fájdalmat elszenvedett, az Isten-Ember, a kicsinyek üdve, élete, örök boldogsága: Jézus Krisztus a ti Istenetek.
5. Ti, kik fáradtak vagytok, örvendjetek lelketekben; az, aki életében annyit dolgozott, az Isten-ember, a kicsinyek üdve, élete, örök boldogsága: Jézus Krisztus, a ti Istenetek.
6. Ti, kik szenvedtek, örvendjetek lelketekben; mert az, ki kiürítette a keserűség kelyhét, az Isten-ember, a kicsinyek üdve, élete, örök boldogsága: Jézus Krisztus a ti Istenetek,
7. Ti, kiket megrágalmaztak, örvendjetek lelketekben; az, akit annyi gonosztettel vádoltak, az Isten-ember, a kicsinyek üdve, élete, örök boldogsága: Jézus Krisztus a ti Istenetek.
8. Ti, kiket megvetnek, örüljetek lelketekben: az, akit a legalábbvalónak tartottak, az Isten-ember, a kicsinyek üdve, élete, örök boldogsága: Jézus Krisztus a ti Istenetek.
9. Ti, kiket megaláztak, örvendjetek lelketekben: az, akinél Barabbást is többre becsülték, az Isten-ember, a kicsinyek üdve, élete, örök boldogsága: Jézus Krisztus a ti Istenetek.
10. Ti, kiket üldöznek, örüljetek lelketekben: az, akivel oly rosszul bántak, az Isten-ember, a kicsinyek üdve, élete, örök boldogsága: Jézus Krisztus a ti Istenetek.
11. Ti, kiket senki sem véd, örvendjetek lelketekben: az, aki elhagyatva egy kereszten halt meg, az Isten-ember, a kicsinyek üdve, élete, örök boldogsága: Jézus Krisztus a ti Istenetek.
12. Ti mindnyájan, örvendjetek lelketekben; ha szeretitek a hitet, ha a kegyelem állapotában vagytok, Jézus Krisztus, az Isten-ember, a kicsinyek üdve, élete, örök üdvössége által tietek a mennyország.
13. Örvendjetek lelketekben, örvendjetek az Istenben: ha szeretitek a tisztaságot, ha az igazság útján haladtok, ha a hiúság el nem vakít, ha a hamis gyönyörök el nem csábítanak, ha a szenvedély el nem ragad, ha hívek vagytok, ha jók vagytok: a tietek a mennyország.

Imádkozzatok, dolgozzatok, szolgáljátok Istent azáltal, hogy folyton alávetitek magatokat az Ő bölcs gondviselésének; éljete testvéreitekkel a szeretetben egyesülve, a szent, katolikus, igaz Egyházban; örüljetek szünet nélkül lelketekben: mert az Isten, az örökké igazságos, örökké jó Jézus Krisztus, a vigasztalása azoknak, akik szenvednek és remélnek, s örök jutalma a kicsinyeknek és a békességeseeknek.

Neki s vele az Atyának és a Szentléleknek, egy Istenben három személynek, legyen dicsőség, mindörökkön örökké.

Amen.

Második könyv: Tégy jót

Fac bonum.
Tégy jót.
Zsolt 33,15

I. A nagy szeretetről, mely szükséges ahhoz, hogy hasznosak legyünk

1. Fiam, szeresd nagyon a hitet, mert hit nélkül lehetetlen bennem úgy hinni, ahogy kell, kétségtelen bizonyossággal.
2. De higgy rendületlenül a szeretet erejében is, mely mindenható a teremtésben és az újjáalkotásban.
3. A hit csodái kinyilvánítottak a világnak s a világ attól kezdve felvilágosult.
4. Évszázadok múlva a remény csodái tárultak föl a világ előtt s a világ lassankint erényesebbé vált.
5. Ma és holnap csak a felebaráti szeretet sejtései és áldozatai akadályozhatják meg a rosszat s menthetik meg a társadalmat.
6. Rendületlenül bízzál a reményen és hiten alapuló felebaráti szeretetben s kezeskedem érte, hogy csodákat fogsz látni.
7. A szeretet széleskörű; a szeretet hathatós.
8. A szeretet tud fölemelkedni; a szeretet tud alászállani.
9. A szeretet erős; a szeretet szelíd.
10. A szeretet felvilágosult; a szeretet sejtelmekkel van tele.
11. A szeretet hallgató; a szeretet hangosan beszél.
12. A szeretet megmenti a jót; a szeretet föláldozza magát.
13. A szeretet szüntelen dolgozik; a szeretet mindig türelmes.
14. A szeretet csodát tesz; a szeretet megtöri a tévedés hatalmát s halálra sebzi a bűnt.
15. Ha nagy a hited, áthelyezheted a hegyeket; ha a szereteted nagy, magadhoz vonzod az embereket.
16. Oly nagy dolog a szeretet, hogy azt csak Egyházamban lelheted föl.
17. Kincsekkel bír, gazdagság nélkül; sokat tud, tanulás nélkül; okos, ármánykodás nélkül; hódító, csábítás nélkül; uralkodik, kártétel nélkül. És szabad, jóllehet szolgálja mindenkinek.
18. Kinek a szeretete nagy, magában hordja az örökkévaló Szentháromság képét.
19. Kit nagy szeretet tölt el, biztos lehet mennyei öröksége felől.
20. Ki szeretettől lángol, bármily kicsi és szerény legyen is, királya magának a társadalom színe előtt.
21. Királyok vagytok, mondtam én, ha csakugyan, ha igazán szerettek.
22. Két parancsa van a szeretetnek: Szeresd Uradat Istenedet teljes erődből, és szeresd felebarátodat, mint tenmagadat, ha szereteted valódi.
23. Istenedet tehát mindenek fölött kell szeretned, Istenedet mindenek fölé helyezni.
24. Istenedet és Uradat minden erődből szeretned kell, minden tudományoddal, minden gazdagságoddal, minden befolyásoddal, minden tekintélyeddel, minden vállalkozásoddal.
25. Istent jobban kell szeretned minden szándékodnál, minden utadnál, minden hivatalodnál, minden barátodnál, minden jóakaródnál, minden szerencsédnél és vigasztalásodnál.
26. Szeretned kell Istenedet minden gondodban, minden keserűségedben, minden kívánságodban, minden reményedben, minden örömedben, minden bánatodban, minden

- cselekedetedben, minden szórakozásodban, minden intézkedésedben, minden tisztességedben, minden dicsőségedben, minden dicsőséges megaláztatásodban, melyet el kell viselned.
27. Szeretned kell őt cselekedeteid kezdetén, szeretned kell őt közepén és végén, s akkor bírní fogod vég nélkül, örökké.
 28. Ki Istenét szereti, dicséri őt, ki Istenét dicséri, magát dicséri, s ki Istenben magát dicséri, meg lesz dicsőítve mindörökké.
 29. A szereteten nyugszik az igazságosság, az okosság, a bátorság, a mértékletesség szentsége.
 30. A szereteten alapszik a béke nyugalma s a boldogság élvezete.
 31. S ha szereteted van s a szeretet apostollá tesz téged, akkor bírod a kincsek kincsét, az összes tudományok tudományát, minden boldogság szerencsáját s ragyogni fogsz, mint a tündöklő nap.
 32. Az igazi haladás, a legnagyobb felbuzdulás, a leghatalmasabb erő, a legnagyobbfokú tökéletesség nem tehetnek dicsőbb dolgot, mintha közremunkálnak a felebaráti szeretet parancsainak uralomra juttatásában a földön, az emberek szívében.
 33. A szeretet az élet föltétele, mozgatója, tökéletesítője, szabályozója, a boldogság örök záloga.
 34. Szeretet nélkül nincs haladás, szeretet nélkül nincs nagyság, szeretet nélkül nincs uralkodás, szeretet nélkül nincs hatalom, szeretet nélkül nincs ország, s maga az élet sem élet, ha nem szeretetben él.
 35. A szeretet a gyengék ereje, a betegek üdve, a szomorodottak vigasztalása, az ínség enyhítése, az elvetemedettség fékje, a gonoszság büntetése s az igazi testvériség köteléke.
 36. Ki a hitet kevésre becsüli, az örökre elvesz; ki a szeretetet nem becsüli, örökké szenvedni fog és sohasem fog tudni szeretni.
 37. Ó Charitas! szeretet élete, boldog örökkévalóság élete! Mily boldogság az emberre nézve, ha téged Bennem meg tud találni!
 38. Ó, fiam, mily nagy a te boldogságod, hogy megérted e dolgokat. De boldogságod csak akkor lesz tökéletes, ha mindezt meg is cselekszed!

II. Mily boldog az, ki az én utamon halad

1. Boldogok, akik most hisznek, mert ha megtartják parancsaimat, ígéreteim beteljesülését magukon fogják tapasztalni.
2. Boldogok, kik most remélnek, mert ha a hit szerint élnek, dicsőségemben a bátor keresztények közt lesz helyük.
3. Boldogok, kik most szeretnek; mert ha kötelességeiket teljesítik, elnyerik az igazhitűek boldogságát.
4. Boldogok a gazdagok, mert ha gazdagságukat megvetik, elnyerik azokat a kincseket, melyek a lelki szegények részére vannak fenntartva.
5. Boldogok a tudósok; mert ha az erényt igazságban gyakorolják, elnyerik az alázatosak jutalmát.
6. Boldogok a hatalmasok, mert ha az én kedvemért a gyöngéket segítik, ők is elnyerik az örök életet.
7. Boldogok, kik uralkodnak; mert ha tetteik által parancsaim fönségét tüntetik ki, az örökkévalóságban is kapnak egy királyságot.
8. Boldogok, kik alávetik magukat Egyházamnak, mert ha megvallanak a világ előtt, a mennyországban én leszek az ő jutalmuk.
9. Senki sem fogja látni az én dicsőségemet, aki meg nem dicsőíti nevemet.
10. Csak egy hit van; csak egy keresztség van; csak egy Egyház van; csak egy megváltó van; csak egy ég van; csak egy örök Isten van.
11. Én vagyok az igazságosság szentsége; én vagyok az igazság szentsége.

12. Ki velem jár, utálja a hazugságot; ki szereti jóságomat, utálja a gonosztságot.

III. Nagy bátorságra van szükségünk, ha használni akarunk

1. Fiam, ki sokat néz magára, engem pedig elhanyagol, az nem nagyon fog előre menni.
2. Minél inkább elhagyod magad, annál inkább megtalálász engem; s minél inkább keresed magad, annál kevesebb részed lesz bennem.
3. Ha édességeimben s vigasztalásaimban akarsz részesülni: élj érényesen s buzgólkodjál a lelkekért.
4. Ki megízlelte a lelki gyönyörűséget: megveti a világi ünnepeket és szórakozásokat.
5. Ha tudnád, mily édes jót cselekedni s hogy mily nagygyá teszi magát az, ki a mennyország útját tanítja: másképpen cselekednél.
6. Mi jót tettél, ha senkivel sem tettél jót?
7. Mi gyönyörűséged maradt abból, hogy gyönyörök után futkostál?
8. Még nem látsz a dolgok mélyére, s mégis azt hiszed, hogy mindent értesz!
9. Keresd a jót, s tökéletességet fogsz találni.
10. Keresd a mások előhaladását, s megtalálod a magad nyugalmát.
11. Dolgozzál az én dicsőségemért, s a te műveid napként fognak ragyogni.
12. Mily kevesen veszik hasznát annak a sok eszköznek, melyeket rendelkezésükre bocsátottam.
13. Mily kevesen művelik szőlőmet úgy, mint kellene.
14. Csak azért hívtalak elő a semmiségből, hogy munkád gyümölcsét nekem ajánld föl.
15. Ha én hívlak téged, miért ellenkezel?
16. Tudom, hogy mire vagy képes; csak a lehetségest kívánom tőled.
17. Gondold meg jól, hogy sok kívántatik attól, ki sokat kapott.
18. Sokan vannak, kik azt kérdezik: „De hát mit tehetek én?” s akik azt felelik erre gyámoltalanul: „Semmit!”
19. Gondolj a rosszra, amit tettél, s akkor megtudod, mi jót tehetsz.
20. Gondolj arra, mennyi erőt pazaroltál a gonosztságra, s akkor megtudod, hogy jóságom segítségével mit vihetsz végbe.
21. Nem kérek tőled többet, mint amennyire – malasztomra támaszkodva – képes vagy.
22. Ne mentegesd magad gyöngeségeddel; mert én mindenható vagyok.
23. Nem helyes azt mondanod: „Nagy az én gyöngeségem”; mert a te vélt gyöngeséged csak a restségedet leplezi.
24. Mily éles elméjű a rendetlen önszeretet.
25. Ha önszereteted le akarod győzni: szeress szentül, olyan szeretettel, melyet jó tettek tesznek elevenné.

IV. Hogy kell a jó ügyet eredményesen szolgálni?

1. Tudd meg fiam, hogy tulajdon üdvösséged munkálásán kívül semmi sem oly kedves előttem, mintha az én ügyeimért buzgólkodol.
2. De ne essél tévedésbe, s ne gondold, hogy sokat teszel dicsőségemért s befolyásom megmentéséért ha néha-néha jót cselekszel s ájtatosságaid közt érzéki örömet érzel.
3. Amint sokféle lakás van az égben: sokféle hivatás van a földön is.
4. Csalhatatlanul tudomásukra hozom, akiknek mindnyájunk javára, a társadalom üdvét imájuk tömjénével kell előmozdítani.
5. Ami a többiekkel illeti: jobb szeretem, ha anélkül, hogy elhanyagolnák az imádságot vagy a bűnbánatot, tettel lépnek a sorompóba értem, s külső cselekedeteikkel dicsőítenek meg engem.

6. Szerencsétlenségre sokan ezek közül, kislelkűségből vagy önzésből elmulasztják azt, hogy a társadalmi tevékenység mezején dicsőségemért dolgozzanak.
7. Világosság fia, meddig fogjátok még behunyni szemeteket, s meddig lesztek a pokoli ellenség győzelmi zsákmányai?
8. Miért nem akartok engedelmeskedni nekem, mikor én a királyok királya vagyok; s miért nem segítitek elő, hogy engem a legelőkelőbb körökben is tiszteljenek, mikor én az uraknak Ura vagyok?
9. Híveim az Egyház első századaiban hatalmukba kerítették mindent; s íme, manapság nem törődnek semmivel.
10. Ne tartsd magad jó kereszténynek, ha hivatalodban nem vagy kötelességtudóbb, mint a hitetlenek.
11. Az emberek arról ismerik majd meg, hogy hű tanítványaim vagytok, ha másoknál pontosabban tartjátok meg a világi törvényeket is.
12. Ha alázatosságból nem mertek előkelő állásokat elfoglalni, szolgálataitokkal tegyétek magatokat ezekre érdemesekké.
13. Ha az istentelenség megerősödik, több kárt tesz, mint a halál.
14. A kiérdemelt dicsérettől való félelem ne riasszon vissza ügyem szolgálatától.
15. Szándékod legyen tiszta; lesz mindig benned úgyis valami, ami cselekedeteid értékét rontja.
16. Ne kerüld a közéletet a támadásoktól és rágalmozásoktól való félelem miatt: igazságom legyen erősséged és tisztességed.
17. Hogy fog engem megismerni és dicsérni a világ, ha a győzelmet a gonoszoknak engeded át?
18. Annál inkább példát adhatsz az igazságosságra és alázatosságra, igaz úton minél magasabbra emelkedel.
19. Ha nem a magad érdekét nézed, mindig találsz rá módot, hogy hivatalodban engem szolgálj.
20. Minél inkább feláldozod magadat a közjónak, annál inkább hajlandó lesz a nép, érényeidet látva, engem dicsérni.

V. Mily kiváló tulajdonságokkal kell bírunk, hogy mint katolikusok, eredményesen működhessünk

1. Fiam, sokat kell még tanulnod, s még többet gyakorolnod magad, hogy eredményesen működhessél.
2. A megengedett eszközök, s ezek közt azok, melyeket az adott körülmények kívánnak: íme! ezek segítségével haladhatsz előre gyorsan és jól.
3. Törekedjél minden tehetségedet s erődet a lehető legnagyobb mértékben érvényre juttatni, hogy ezekkel a lehető legnagyobb eredményt érhesd el.
4. Cselekvésedben mindig a legszelídebb, leghatározottabb, leggyorsabb, legbiztosabb, legméltányosabb, legtökéletesebb módon járj el. Ebben légy ügyes, ha valamit jól akarsz végbevinni.
5. Bármire fogsz, azzal kezd, ami neked legkönnyebb és képességeidnek a legmegfelelőbb, s ami következményeiben legkevésbé tesz ki téged bajnak és veszedelemnek.
6. Ha javításról van szó, kezd az mindig tenmagadnál.
7. Akár bontani, akár építeni akarsz, kezdj hozzá láрма nélkül.
8. Ha valami nagy dologról van szó, először is az önszeretetet tedd félre. Ez egyedüli módja annak, hogy az ügy a végtelenségig el ne húzódjék.
9. Ha arról van szó, hogy megnyerjünk valakit, akkor minden kicsiség fontos.
10. Mily körültekintésre és éles észre van szükség, hogy e világon valami eredményt érhessünk el.

11. Mindenekelőtt azonban az szükséges, fiam, hogy tenmagadat képezd ki malasztom használható eszközévé, igazán jámbor, mélyen keresztény, római katolikus, apostoli emberré.
12. Ez legyen fiam, a te legnagyobb kötelességed, ha helyes fogalmad van arról, mit tesz, bölcsnek lenni.
13. Ó, mily nagy lélekkel, mily meleg szívvel kell bírni annak, aki igazán katolikus akar lenni.
14. S mily sokat kell dolgoznod tenmagadon, hogy tevékenységed hasznos és eredményes legyen!
15. Ha igazi katolikus akarsz lenni, nagy őszinteségre, nagy alázatosságra, nagy szeretetre kell szert tenned.
16. Egyesülj már egyszer velem s legyünk végre jó barátok.
17. Ha igazi katolikus akarsz lenni, légy meggyőződéses, buzgó keresztény, s légy mindig szoros egyetértésben Egyházammal a szentségben és igazságban.
18. Munkálkodjál együtt malasztommal, s termékennyé foglak tenni.
19. Ha igazi apostol akarsz lenni, áldozd fel komolyan kicsinyes, személyes, földi szempontjaidat, hogy ne akadályozzanak abban, hogy ügyemet előre vidd és szenvedj érte.
20. Fiam, minél inkább átadod magad nekem, annál többet fogsz velem létrehozni.
21. Végre, fiam, ha együttérezel Egyházammal, vesd alá ítéleteidet és szenvedélyeidet a pápa bölcsességének és tanításának s ne engedd, hogy egyes emberek személyes befolyásukkal téged tévútra vigyenek.
22. Akkor leszel egészen az enyém, ha Egyházam fejének eszközként adhatlak át szent munkájában.
23. Sokat fogsz igéimben találni és sokat fogsz belőlük tanulni, ha alázatos szívvel gondolkozol fölöttük.
24. Ha belsőleg nem állsz nekem ellen s nem fogsz elém külső akadályokat állítani: jó katolikussá teszek, kinek tevékenysége sokat megment s kinek cselekvését elég siker fogja koronázni.

VI. Mily hatékony Mesterünk példája

1. Nagy ajándéka az égnek az igém. Hallgasd azt úgy, amint illik és sok dolgot meg fogsz érteni.
2. Neveld a népet a jóra és az igazságra és megmented a társadalmat.
3. Hol a nyomorúság, uralkodik, ott a pokol gyűlölete hamarabb fog győzni, mint a szeretet.
4. Dolgozzál a népért, gyógyítsd bajait, s akkor elfogadja tanításodat.
5. Én vagyok az, ki felszabadította a rabszolgákat; én vagyok az, ki visszaadta a nőnek méltóságát; én vagyok az, ki a gyermeknek biztosította életét; én vagyok az, ki megnemesítette a szegénységet.
6. Egész tanításom a kicsinyek javát tartja szem előtt; minden dicsőségemet az alázatosak számára ígérem.
7. Ezért van, hogy az alázatosak és kicsinyek szeretnek; míg a nagyok imádnak.
8. Azt akartam, hogy mindenki felelős legyen mindenkiért; egy testté tettem az emberiséget.
9. A zsidókat és pogányokat, a művelteket és műveletleneket testvérekké tettem.
10. Egy nagy családot csináltam belőlük, melyben mindenkinek egységben kell élni, mint Atyám gyermekeinek.
11. Azért küldtem szét apostolaimat, hogy a földön mindegyikük elvesse azt a vetést, melynek százszoros termést kell adni.
12. Azt akartam, hogy mindenki részese legyen méltóságomnak, s hogy mindenki épp oly gazdag legyen a malaszt által, mint amilyen én természet szerint vagyok.
13. Magamat a világ legkisebbjévé tettem azért, hogy senki se tarthassa magát megvetettnak.

14. Azért jövén, hogy megdicsőítsem Atyámat, szolgálójává lettem mindenkinek.
15. Azzal kezdtem, hogy jó példát adtam; így mindenki tanulhatott tőlem: híveim úgy, mint híveim tanítói.
16. Tisztelem a nagyokat és szeretem a kicsinyeket; kérdeztem az írástudókat és tanítottam a tudatlanokat.
17. Örömmel nyitottam meg számat s ültem le a kicsinyek közé.
18. Mikor kemény szavakat használtam: ezek az álerények ellen voltak irányozva s azok ellen, kik adományaimmal visszaéltek.
19. Azokat, kik hamisságot tanítottak, saját érveikkel cáfoltam meg.
20. Jaj nektek, kik ismeritek az igazságot! Jaj nektek, kiknek módotokban van jót tenni! Jaj nektek, kiknek befolyástok van! Mert mindezért szigorú számadásra foglak vonni.

VII. Hogy tündökölhettünk az alázatosság és igazság által?

1. A világosság fia nem habozik cselekedeteit mutatni, hogy bizonyosságot tegyen a világosság mellett.
2. Ha tetteid jók, dicsérd értök az Istent, s világosítsd meg általok azokat, kik sötétségben járnak, vagy akik a halál árnyékában ülnek.
3. Amid van, másokért kaptad. S azért tetteid ne szűnjenek meg világítani körülötted.
4. De ez ne a te dicsőségedre történjék, hanem annak felmagasztalására, ki az alázatosokat fölvilágosítja.
5. Minél jobban sugárzik rólad az alázatosság, annál nagyobb lesz munkáid ragyogása.
6. Ha tudományoddal tündökölsz, s tudományod nem tündöklék a hit által, akkor, ha másokat talán fel is világosítasz, magad sötétségben maradsz.
7. Bizony, mondom neked, jobb volna a kevélyekre, ha semmit sem tudnának; ha tudományuk veszélyezteteti az alázatosak hitét s a maguk üdvösségét.
8. A hiú ember tudománya inkább kápráztat, mint felvilágosít.
9. A kevélyek tudománya jobban akadályozza a haladást, mint a tudatlanok együgyűsége.
10. Mit ér a tudomány, ha a hithez nem segít?
11. Egy alázatos sem veszett el, de sok tudós jutott tévútra.
12. Reszkess, ha hited és tudományod van: szigorú számadást kérek e javakról.
13. Valaki elásta talentumát. Keményen meg lett dorgálva emiatt.
14. Hirdesd az igazságot, közöld másokkal, amit tudsz, ahogy ezt körülményeid engedik: s neved ragyogni fog az égből.
15. Ha az ég dicsőségemet hirdeti, mennyivel inkább hirdetni kell ezt a te értelmednek?
16. Nincs oly tudatlan ember, ki tettei által ne tudna kitűnő leckét adni arra vonatkozólag, hogy kell tanításomat gyakorolni.
17. Az alázatos szava sokszor eredményesebb, mint annak minden ékesszólása, ki tehetségében bizakodik.
18. De azért, ha ékesszólást kapsz ajándékul, ne késsél azt szolgálatomba állítani.
19. Téged csak dicsőségemért teremtettem, én vagyok a te Urad.
20. S ha élni akarok azzal, amit neked adtam; el ne felejtsd, hogy ez is irántad való kegyelmemnek a jele.

VIII. Az okosságról, mely szükséges ahhoz, hogy használhassunk

1. Fiam, a legjobb eszköz arra, hogy időnket el ne vesztegessük, az, hogy ha jó elveink vannak.
2. Minél jobban oktatjuk az alsó néposztályokat, annál nagyobb lesz befolyásuk a társadalom kialakulására.

3. Minél inkább a szegényeknek és egyszerűeknek szenteled magad, annál inkább elősegíted a nemzetek üdvét.
4. Ne állapodj meg makacsul egy helyen: így nem fogsz soha célhoz jutni.
5. Ha valami változás sok jót vagy sok rosszat okozhat: a vezetést nem szabad átengedni az ellenségnek.
6. Sokan csak a jelent látják; mások csak a múlttal törődnek.
7. Ha csak a jelent méred, hogy fogod a fenyegető veszedelemnek elejét venni?
8. S vajon megszűnik-e múlt lenni a múlt, ha örökké csak arra gondolsz?
9. Mire való folyton csak a múlt gyönyörűségeit magasztalni, ha ez csak arra szolgáltat alkalmat, hogy folyton sírjál?
10. Ha minden tehetségedet vitatkozásokra fordítod, mid marad arra, hogy jót cselekedjél?
11. Ha csak akkor akarsz valamihez hozzákezdeni, mikor már mindenkit megnyertél terveidnek: nagy tettek helyett veszekedést és vitatkozást fogsz aratni.
12. Ha mindenki igaz és tökéletes lenne, mire való volna a türelem?
13. Ne dicsekedjél férfiaságoddal és egyenességeddel; arra törekedjél, hogy csakugyan férfi és egyenes légy.
14. Csak azokat a hibákat javíthatod meg, melyeket megtanultál eltűnni.
15. Válasszunk ki magunknak egy nagyszerű példaképet, s hibáink ellen küzdve, iparkodjunk ehhez hasonlítani.
16. Ha nagy dolgokat vihetsz végbe, ne lövöldözzél ágyúval legyekre.
17. Folyton nehézségekre lelsz dolgaiddban? Itt az ideje, hogy gondolataidat megvizsgáljad.
18. Ha a szív nagy, az ember is nagy; de a szív nem nagy, ha nem tudja elnyomni ellenszenvét.
19. Hallgasd meg ezt jól, fiam: többet érsz el akkor, ha aláveted magad másoknak és szolgálsz nekik, mintha mindenkinek csak parancsolni akarsz.
20. Csak akkor fognak nagyra tartani, ha látják, hogy elég erőslelkű vagy a magad legyőzésére.
21. Hallgasd meg tanításomat, gyakorold azt, s a népek történetének sok titkát meg fogod érteni.
22. Sok szolgám azért nem szolgál nekem, mert nem tud kiszabadulni azon hálóból, melyeket önmaga szőtt.
23. Emeld fel fejed; arra nézz, ami nagyszerű; mindig csak felséges célokat tűzzél magad elé; de ha eljön a cselekvés ideje, azt tedd meg, ami a legbiztosabban kivihető.
24. Ne csinálj magadnak képzelt ellenségeket; ne kösd magad makacsul vesztett ügyek szekeréhez: akkor sok barátot fogsz szerezni.

IX. Arról a nagy erényről, amelyre vállalkozásaink véghezvitelénél szükségünk van

1. Fiam, minél rosszabbak az idők, annál nagyobb legyen bátorságod.
2. Ha bennem bíznál, nem aggasztana folytonosan vállalkozásod kimenetele.
3. Mitől félhetünk, ha az Isten mellettünk van?
4. Hagyj hát minden aggodalommal és csüggedéssel: ezeket csak gyávaságod és az ördög sugallja.
5. Ellenségeid messze vannak a győzelemtől, de félelmed hozzá segítheti őket.
6. A bátor keresztény akkor dolgozik a legtöbbet, mikor munkájára a legnagyobb szükség van s ez neki a legtöbb dicsőséget szerezheti.
7. Ha mindent megteszel, amit malasztommal tehetsz: légy nyugodt: az én kezemben van győzelmed koronája.
8. Nem arra van szükségem, hogy legyőzd ellenségeimet, hanem hogy megtégy minden tőled telhetőt.
9. Ha bátor harcosnak mutatod magad, győztes vagy akkor is, ha nem látszol győzni.

10. Ó, nem sok dolgot értesz meg még, és a szíved nagyon kicsi!
11. Győzni annyi, mint megfelelni hívásomnak és hivatásodnak.
12. Győzni annyi, mint minden erőddel előmozdítani dicsőségemet.
13. Győzni annyi, mint erőt venni gyöngeségeiden és tunyaságodon.
14. Győzni annyi, mint az ördög sugallatai ellenére állhatatosnak maradni.
15. Győzni végre annyi, mint tőlem várni a győzelmet, miután megtettél minden tőled telhetőt.

X. A szeretet által hogy közelíthetjük meg a nagy eszményképet?

1. Fiam, az az ügy, melynek védelmére hívtak, nem csekély és nem megvetendő, hanem nagy és nemes.
2. Ne nézz hát többé le, hanem fölfelé; s ne remélj sikert sem alávaló eszközöktől – bármily hatékonyaknak látszanak is – sem pusztán emberi erőktől, bármily nagyok legyenek is azok.
3. Bennem olyan erő lakozik, mely felülmúl minden más erőt; és olyan képesség, mely felülmúl minden más képességet.
4. Minden elbizakodott test szenvedni fog; minden gonoszság megsemmisül; minden gúny megfagy; s minden harag tulajdon lángjában ég el.
5. Azok a győzelmek, melyeket ellenem nyernek, csak előjelei s előhírnökei az én végleges győzelmemnek.
6. Le fogom győzni a tévelygést, le fogom győzni a bűnt; le fogom győzni az igazságtalanságot és a testi kívánságokat.
7. Minden örökre nekem lesz alávetve; s az én szentségemet, az én bölcsességemet, az én hatalmammat, az én jószágomat, az én végtelen szeretetemet fogja hirdetni.
8. Amint a lázadó angyalok igazságom erejét és hajthatatlanságát hirdetik: úgy fog kelleni a kevély embereknek, akarva nem akarva, isteni szeretetem s véghetlen jószágom és irgalmasságom teljességét hirdetni.
9. Ha megérted ezt, egyenes úton járj, s tedd meg tőled telhetőleg, ami dicsőségemre szolgál.
10. Ne vesd meg a földi eszközöket; minden jó az Istentől ered, s őt kell, hogy dicsőítse.
11. Iparkodjál jóvátenni azt, ami közömbös és szentté tenni azt, ami jó. De nem kevésbé törekedjél arra is, hogy azt, ami szent, az ember anyagi és szellemi előhaladásának szolgálatába állítsd.
12. A látható világot az ember javára és az én dicsőségemre teremtettem.
13. Még sokat kell tenned, ha malasztomnak meg akarsz felelni.
14. Apostolaim a világot főképp a hit által győzték le; a vértanúk az ördög fölött elsősorban a remény által arattak diadalt; a korunkbeli keresztények a testfeletti győzelem dicsőségét a felebaráti szeretet által érik el.
15. Gondold meg, mennyire szeretned kell az áldozatot; gondold meg, mire kötelez téged e szó: szeretni!
16. Sikered annál biztosabb lesz, minél több emberre árad szét áldozatkészséged.
17. Ó, ha szent volnál! Ó, ha csakugyan nagyon szeretnél! Mennyire csodálkoznál azon, hogy mily fölségesek győzelmed gyümölcsei.
18. Ó! akkor diadalra vihetnéd az erényt, magasztalhatnád az én szelíd szerelmemet, ünnepelhetnéd kimeríthetlen irgalmasságomat, a világ csodálatának tárgyává tehetnéd Egyházam bámulatraméltó életét, attól a naptól kezdve, amelyen bemutattam az embereknek a szeretet és dicsőség eszményképét.
19. S ha ez neked soknak látszik, legalább arra ügyelj, hogy a kis dolgokat el ne hanyagold; mert cselekedeteid szerint foglak megítélni.

XI. Minden arra buzdít, hogy irgalmasok legyünk

1. Mit használnak neked a földi javak, ha nincsenek lelki javaid?
2. Nagy dolog jót tenni a testnek, de sokkal hasznosabb jót tenni a lelkekkel.
3. Ha tehetségeidet fel nem használod arra, hogy tökéletesítsd magad: úgy fogok veled bánni, mint a terméketlen gyümölcsfával, melynek nincs gyümölcse, csak levele.
4. Nézd, mily sokan szegődnek az istentelenek által elcsábítva, a tévelygéshez; mily sokan hisznek a hazugságnak, mert senki sem tanítja őket az igazságra.
5. S szívedet ez nem hatja meg? Hát kőből van az?
6. Hogy fogsz az égbe röptülni, ha lelked szárnyait súlyos terhek nyomják?
7. A szegények szidják gondviselésemet; de te fogsz ezért felelni.
8. A jók tehetetlenek; de ezt neked rovom fel.
9. Jaj neked, ha nem törődöl azzal, amit itt neked mondok, s ha mértéktelen költekezéseddel a fényűzésre adsz példát.
10. Igen azt akarom, hogy ki-ki alkalmazkodjék a maga állásához; de ha gazdag vagy, légy adakozóbb és bőkezűbb.
11. Ha az én ügyemért nem áldozol, ugyan kinek fogsz adni valamit irántam való szeretetből?
12. S ha nem becsülsz annyira, hogy irántam való szeretetből adj valamit: kit fogsz tiszteltetreméltónak találni?
13. Minden jó cselekedet valakinek dicsőségére történik; kit dicsőítesz a tieddel?
14. Haszontalan szolga! tenmagadat keresed, és nem engem szolgálsz. Terméketlen fa! nem hozol nekem gyümölcsöt.
15. Első tanítványaim, az igaziak, összes javaikat az apostolok lábai elé tették. És te asztalod morzsáit sem akarod a legszentebb apostolságra odaadni?
16. Minden szegényben én lakozom; s amit ő kap tőled, azt én kapom meg.
17. Étetl adni nekik: jó és sokszor föltétlenül szükséges.
18. De a lelki alamizna: ez még annál is jobb s csaknem mindi szükségesebb.
19. Hogy falánk gazdagok és elhagyott szegények léteznek: ez csak azért van, mert a világ elveti tanításomat.
20. Sokszor a lelkek is jobbak volnának, ha megadnák a testnek, amire szüksége van.
21. Ebből azonban nem következik, hogy a test egészsége nem a lélek egészségétől függ.
22. Én mindenkire gondolok; senkit sem hagyok figyelmen kívül.
23. Ha ketten összejönnek az én nevemben a szegények érdekében: köztük vagyok, mint mindnyájuk szerető Atyja.
24. Ha hárman az én nevemben a gazdagok üdvözítése érdekében dolgoznak: velök vagyok, mint a dicsőség királya.
25. De ha sokan egyesülnek az én ügyem érdekében, a nagyok és a kicsinyek, a test és a lélek javát keresve: velök vagyok s gyönyörűségemet találom bennök, mint Atya; s dicsőségemet, mint király.
26. Ó! ha úgy szeretnéd az örök javakat, mint ahogy a veszendő javakat szereted: mily tisztességet szereznél nekem e világon, s mily dicsőséggel fizetnék meg neked az égben!

XII. Hogy leszünk e tanácsok megszívlelése révén okosak és ügyesek?

1. Azt teszem neked, fiam, amit te tettél; s irgalmasságot nyersz, ha irgalmasságot cselekedtél.
2. Az igazságot fogod élvezni, ha az igazság alamizsnáját adtad.
3. Az örök javakat fogod élvezni, ha a jó tanácsok alamizsnáját adtad.
4. A legfőbb jót fogod élvezni, ha a valódi javak alamizsnáját adtad.

5. A mennyei dicsőség örök békéjét fogod élvezni, ha az üdvös intések alamizsnáját adtad.
6. Többet ér egy jó tanács, mint három arany alamizsna.
7. Többet ér a jó újság által való tanítás, mint tíz katona, készen arra, hogy a jót fegyverrel védje.
8. Többet használ az, ki jó befolyást gyakorol az állam kormányzására, mint az, ki egy könyvben ezer ragyogó gondolatot foglal össze.
9. A rossz törvények teremtik a rossz népeket.
10. Az iskola és a tudományok által terjesztett rossz a legveszedelmesebb.
11. Az olyan dolgot, melyet nehéz volt megcsinálni, nehéz vissza is csinálni.
12. Ha nehéz dolog jót tenni, még nehezebb a rosszat elviselni.
13. Sokra lenni képesnek és keveset csinálni, annyi, mint sok bilincset rakni magunkra.
14. Állj szóba mindenkivel, hogy mindenkit megjavíthass.
15. Légy mágnes, mely a vasat vonzza; vigyázz, hogy el ne veszítsd valamikor vonzó erődöt.
16. Ha a juhász juhbőrrel fedi be magát, a bárányok szívesen mennek utána.
17. De ha farkasnak mutatja magát, nemsokára nyáj nélkül marad.
18. Ki a dolgok menetével nem törődik, s el nem zárja a rossz útját: elveszti lelkét és vagyonát is.
19. Ha sohasem gondolunk a lelkek megmentésére, mit fog használni halálunk óráján kérésünk és esedezésünk.

XIII. Mit tegyünk, hogy okos és ügyes emberek legyünk?

1. Kedves fiam, az elméletek lehetnek igen jók, de ha csak azoknál maradunk, semmire sem fogunk jutni.
2. Ha az elveknél megállapodunk, mi lesz alkalmazásukkal?
3. Mikor az igazságot keressük, meg kell találni az eszközöket is annak érvényesítésére.
4. Akik ezt teszik, fölötte állanak más, náluk egyébként okosabb és értelmesebb embereknek.
5. A tanításnak nemcsak jónak, világosnak, hanem emellett termékenynek is kell lennie.
6. Sokszor olyanok tolják föl magukat az igazság védelmére, kik azt sem tudják, hogy kell azt védeni s főképpen gyakorolni.
7. Mi ér többet: egy jó tett, vagy ezer hiábavaló beszéd?
8. Nagyobb az értéke előttem annak, ki erényekkel védi az igazságot, mint annak, ki azt csak érvekkel védelmezi.
9. Tanításom igazságát prédikálásoddal, szentségét pedig cselekedeteiddel bizonyítsd.
10. Az én igazságom tiszta; igazságom alázatos; igazságom szemérmes; igazságom termékeny és könyörületos.
11. Miféle érveid lehetnek egy olyan hit ellen, mely ily nagy erényeket tud felmutatni maga mellett?
12. Miféle érveid lehetnek egy olyan tanítás ellen, mely a tettek igaz áldozatára hivatkozhatik?
13. A tett embere nem keresi a delet délután két órákor.
14. A tett embere azért védi az igazságot, hogy jobban gyakorolhassa azt; nem pedig azért a hiú gyönyörűségért, hogy védelmezőjeként dicsőítsék.
15. A tett embere csak azért beszél, hogy másokat tette serkentsen.
16. Az istentelenek csak azért tanítanak másokat, hogy megrontsák őket.
17. Te csak azért tanítsd felebarátodat, hogy megtérítsd őt.
18. Engedd, hogy az igazság teljesen áthasson téged. Ez többet ér, mintha dicsérve azt, elmégy mellette.
19. Hogy tevékeny légy, tudnod kell cáfolni, de szenvedni is.
20. Hogy tevékeny légy, tudnod kell beszélni, de hallgatni is.
21. Hogy tevékeny légy, tudnod kell vitatkozni, de téríteni is.

22. Hogy tevékeny légy, tudnod kell támadni, de menteni is.
23. Az ügyetlenség sokszor a célnál akadályozza meg, hogy leszedjük munkánk gyümölcsét.
24. Ha a mindennapi életben ügyetlen vagy, ilyen leszel az apostolságban is.
25. Az istentelen okot keres a botránkozásra. Ne szolgálj ilyennel neki.
26. Némelyik tanítás csak azért uralkodott olyan sokáig, mert egyesek nagy lármát csaptak gonosz szerzőik körül.
27. Jó és okos tanácsot kérsz tőlem? Azt felelem: légy alázatos!
28. Ne ragaszkodjál semmi cselekvésmóddhoz sem föltétlenül: az eszköznek magábanvéve nincs értéke; csak akkor becses, ha célhoz vezet.
29. A jónak megvan a maga becse, de csak akkor, ha egy még nagyobb jónak nem áll útjában.
30. Ha a tett embere vagy, aszerint ítéld meg magad, amit teszel; ha az álmodozás embere vagy, azután ítéld megad, amit nem teszel.

XIV. Hogy kell másokért buzgólkodnunk?

1. Kedves fiam, nem azért állítottalak magasra, hogy elfeledkezzél arról, mit köszönhetsz alantabb álló testvéreidnek.
2. Tehetségeid, jó tulajdonságaid, vagyionod az én bőkezűségemet bizonyítják.
3. Az egyéni javaknak is a közjót kell szolgálni.
4. A kezeknek segíteni kell a lábakat; a lábaknak segíteni kell a kezeket.
5. Nincs oly kis teremtmény, amely nem tehetne valami szolgálatot.
6. Mikor én oly bőkezű voltam és vagyok veled szemben: te fősvény akarsz lenni irántam?
7. Az örök dicsőség olyan nagy dolog, hogy méltányos azt a földön drágán megfizetni.
8. Szívem különös kegyelmekben részesíti azokat, kik feláldozzák magukat másokért.
9. Ha javaidat biztosítani kívánod, fordítsd azokat a szerencsétlenek fölsegítésére.
10. És ne véld, hogy itt csak az anyagi segítségre gondolok; nem, hanem minden segítségre: a lelkire és a természetfölöttire is.
11. Tanítsd a pazarlókat takarékosagra.
12. Tanítsd a vigyázatlanokat óvatosságra.
13. Tanítsd a rendetleneket fegyelemre.
14. Tanítsd azokat, kik testükkel visszaélnek, a lelki egészségre.
15. Tanítsd a könnyelműeket megfontolásra.
16. Tanítsd a szenvedélyeseket a szív megfékezésére.
17. Tanítsd azokat, kik csak tanulni akarnak, a maguk megjavítására.
18. Tanítsd azokat, kik nem tudnak élni, a meghalásra.

XV. Hogy lehet igazi nyereségre szert tenni?

1. Fiam, a hamisság és a véték ellen nem szabad ördögi és szennyes, hanem csak mennyei és tiszta fegyverekkel harcolni.
2. A jó csak az én malasztom segítségével haladhat előre.
3. S azért, minél jobban egyesülsz velem, s minél alázatosabban rábízod magad karom erejére: annál nagyszerűbb lesz munkád, s annál biztosabb és döntőbb a sikered.
4. Mít el nem érhetsz cselekvéssel, elnyerheted az imádsággal.
5. De az ájtatos imádság akkor a legkedvesebb előttem, ha azt buzgó cselekvés kíséri.
6. Ha tetteiddel nem segítheted a dolgozókat, segítsd őket imáiddal.
7. Ha erőid csekélyek, dolgozzál sokat; ha nagyok, tégy jót mindig, valahányszor erre alkalom kínálkozik.
8. Viselj igazán gondot az én dolgaimra, s én gondot viselek a tiedre.

9. De itt vigyázz! restségből el ne hanyagold dolgaidat; mert ez oktalan, s nem katolikus eljárás volna.
10. Ha mégis úgy rendelném, hogy munkád ne sikerüljön: fogadd el kezemből ezt a titokteljes jótéteményt.
11. Csak annak adok győzelmet, aki én velem győz.
12. Azt szeretem s azt dicsőítem meg, aki engem szeret s engem dicsőít.
13. Ha az örökkévaló dolgoknak szenteled magad, mindent, még a földi javakat is, azok szolgálatába fogod állítani.
14. Te, ki erényesnek mondod magad, mutasd meg, hol vannak jó tetteid.
15. Te, ki az Egyházzal alkudozol, mondd meg, milyen a szereteted a lelked iránt?
16. Te, ki az imádságot kevésre becsülöd, mondd meg, miben van bizalmad?
17. Egy tiszta lélek többet használ a földön, mint ezer tisztátlan hatalmas.
18. Egy bűnbánó lélek többet használ az embereknek, mint ezer öntelt szónok.
19. De azért ne gondold, hogy a cselekvés hatásos eszközeit kizárólag az ellenségnek kell átengedni; mert nem az ég angyalai, hanem a föld emberei között élsz.
20. Kezdd munkádat az alázatossággal és az imádsággal; folytasd tovább is, az alázatossággal és az imádsággal; s fejezd be, még mindig, az alázatossággal és az imádsággal.
21. Semmi sem oly termékeny a világon, mint a valódi alázatosság. Mert az leesdi az ég kegyelmét, s ezzel együtt engemet is.
22. Ha megvan benned az imádság szeretete, az alázatosság és a tisztaság, akkor hozzákezdhetsz a munkához és a küzdelemhez. De ha nincs meg, akkor lármát talán fogsz tudni csapni, de eredményt nem fogsz elérni soha.

XVI. A munkánkhoz szükséges okosságról és erélyességről

1. Sokan egész csomó tervet szőnek, de, mert csak találomra cselekszenek, nem tudnak célhoz jutni.
2. Jobb volna rájuk, ha ahelyett, hogy elcsüggednek azért, mert egy tervüket sem tudják megvalósítani, hozzáfognának ahhoz, ami a légsürgősebb és legszükségesebb.
3. Vedd fontolóra, hogy mit tehetsz ma, s ne foglalkozzál, csak ezzel.
4. Ha rendszertelenül dolgozol, a nyári viharokhoz hasonlítasz.
5. Pedig nem a felhőszakadások s villámcsapások termékenyítik meg a szántóföldet.
6. Tervszerű szorgalom s okos állhatatosság többet eredményez, mint az óriás minden erőfeszítése.
7. Ha elő nem készíted a népben a talajt, hogy kívánod, hogy a belé vetett mag a maga idejében termést hozzon?
8. Még én is, a Mindenható, azzal kezdtem, hogy egy néhány tanítványt képeztem ki magamnak; ennek a pár embernek kellett aztán a többit is átalakítaná.
9. Bár az egész világot munkaterükül jelöltem ki, mégis megelégedtem azzal, hogy az én kis szőlőmet megdolgozták.
10. Az apostolok is megosztották egymás közt a munkát, figyelembe véve kinek-kinek a képességét.
11. Azt kívánod, hogy csodákat műveljek? tedd meg te is azt, amit tehetsz.
12. Ha megtetted mindazt, amit tudtál, akkor már eleget cselekedtél.
13. Hiába ne fáraszd magad, mert a győzelem ideje még el nem érkezett.
14. Az, aki felszántja a barázdát, megtöri a rögöket, elveti a magot és az éghez fordul: megérdemli, hogy az Isten vetését megérlelje.
15. Lég nyugodt: eljön az aratás ideje. S ha hű voltál, élvezni fogod a termést, ha másutt nem, asztalomnál.

16. Hogy akarod, fiam, hogy minden kívánságod szerint történjék, ha kívánságod folyton változik?
17. Csak most kezdtél hozzá a dologhoz, s már az aratásra vágol?
18. Láss a dologhoz rögtön; dolgozzál rendszeresen, dolgozzál jó kedvvel azon a munkán, melyet választottam neked kijelölt.
19. Férfi akarsz lenni? légy erős! Keresztény akarsz lenni? légy állhatatos!
20. Természetfölötti hittel bíró katolikus akarsz lenni? légy okos és megfontolt!

XVII. Mily sokat kell tennünk, hogy testvéreink lelkén segíthessünk

1. Íme, teljesen elégedett vagy, kedves fiam; talán azt hiszed, hogy sokat tettél?
2. Igen, ha műveid bizonyosságot tesznek erényeidről, s ha erényességed ajánlja műveidet: akkor engedd át magad az igazak örömének: neved már be van írva az égben.
3. De a hű szolga sohasem gondolja, hogy már eleget dolgozott; mert az Isten dicsőségét, s nem a maga nyugalmát keresi.
4. Ha ír vagy beszél; ha megkezd vagy bevégez valamit; ha tervet készít, vagy mást segít munkájában: csak azért gondol magára, hogy erőt vegyen szenvedésein, s még jobban eláldozhassa magát.
5. Minél többet tettél értem, annál kevésbé bízzál magadban.
6. Ne engedj egykönnyen, s ne ijedj meg nagyon hamar: én vagyok a bennem bízók erőssége.
7. Imádkozzál, dolgozzál, harcolj, dicsőítsd, magasztald Egyházamat. A katolikus e világon nem tehet kevesebbet.
8. Ha az égre tekintesz, azt fogod látni, hogy az Isten sokkal többet érdemel annál, amit csinálsz. Ha a Földre tekintesz, azt fogod látni, hogy nagyon kevés az, amit felebarátodért eddig tettél.
9. Csak azért hívtalak elő a semmiségből, hogy dicsőségemnek légy eszköze.
10. Csak azért hívtalak ki a mélységből, hogy te másokat húzzál ki onnét.
11. Csak azért kapcsoltalak titokteljes testemhez, hogy annak hasznos tagjává képezd ki magad.
12. Csak azért tartom fel részedre az örök boldogságot, hogy nagylelkű légy az ideig való megpróbáltatások között.
13. Ha megakadályoztál egy bűnt, ha elősegítetted a bűnös megtérését: örülj! mert dicsőséget szerezte Istennek s megmutatod, hogy nem hiába kaptál tőle lelket.

XVIII. Semmitől se féljünk, ha Krisztus velünk van

1. Ez a nap a győzelem és a diadal napja. Ez a nap a te dicsőséged napja.
2. Ha azt akarom, hogy élj: élni fogsz; ha azt akarom, hogy meghalj, akkor is élni fogsz.
3. A tenger haragja megszabadult bilincseitől. A szelek tombolnak és dühöngnek.
4. Mit félsz? Miért csüggedsz el, mint a galamb? Még nem jött el a vértanúság órája.
5. Egyébként én melletted vagyok. Úgy látszik neked, hogy alszom? Bizony, nem! Legyen hited, s üzd el magadtól a bizalmatlanságot.
6. Itt vagyok, ígém hatalmával, hatalmam erejével, hogy győzelemhez segítslek.
7. Én vagyok az, ki megszünteti a szél és a hullámok tombolását. Én vagyok az, ki megkoronázza a győzőt.
8. Ha élve kerülsz ki a küzdelemből, vagy halva országomba jössz: tiéd a győzelem, ha bízol választomban.
9. Ha szolgám lábainál bűneidet égő áldozatként elégeted a szeretet tüzeiben: ellenséged semmit sem tehet ellened.
10. S ha tehetne is valamit, azt csakis az én engedelmemmel tehetné meg.

11. Már pedig te az enyém vagy, azok közül, kiket kiválasztottam magamnak.
12. Ellenségeid az én ellenségeim is; s minden dühök egy hajszálat sem fog levenni fejedről, ha nem akarom.
13. Menj hát, vallj meg engem, mint Krisztus hű lovagja s hazád méltó fia.
14. Fenséget adok szemedbe, vígságot árasztok szét homlokodon, a dicséret szavait adom szádba s a szeretet tüzét gyújtom meg szívedben.
15. Ha méltónak találtak arra, hogy meghalj értem, örökké élni fogsz.
16. Állj ki hát, fegyverezd fel magad a kereszt erejével, s ne szégyelld megvallani az emberek előtt istenséget.
17. S érhet-e nagyobb dicsőség az istentelenek részéről, mint ha miattam megsértenek?
18. Nincs dicsőségesebb dolog a világon, mint ellenségeinknek megbocsátva, meghalni az Isten dicsőségéért.
19. Csak az lesz az égben megkoronázva, ki a hit parancsai szerint harcol.
20. S én leszek jutalma, olyan jutalma, mely felülmúl mindent.

XIX. Hányszor kell szégyenkeznünk, ha nem vagyunk nagylelkűek

1. Csak akkor fogsz sok jót tehetni, ha sok rosszat el tudsz viselni.
2. Ha valaki nagyon fél a szenvedésektől s a sok gond miatt túlságosan levert, könnyen a restség s a gyönyörök zsákmánya lesz.
3. A félénkek és a türelmetlenek nagyon könnyen lehetetlennek vagy haszontalannak gondolják szándékaik kivitelét.
4. Elkápráztatva önszeretetüktől, mindenütt csak oroszlánokat látnak.
5. Sokan azért gáncsolják az apostolságot, mert nincs bátorságuk magukat ennek szentelni.
6. S mily soknak múlik el élete s emésztődik fel ereje gyümölcstelenül abban, hogy folyton jajgatnak és siránkoznak.
7. A múlt mindig jobbnak látszik nekik, mint a jelen; mintha bizony a jelen nem az igazi, az egyedüli pillanat volna arra, hogy országom érdekében dolgozzanak és tűrjenek.
8. S egyébként, nem voltak-e ezelőtt is szentek? S hogy lettek volna ilyenek, ha nem kellett volna sokat szenvedniök?
9. Hogyan? a gonoszok szenvednek az igazságtalanságért, s te nem akarnál szenvedni az igazságért?
10. Az istentelenek nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy az embereket kárhozatba döntsék, s neked nem lenne bátorságod ahhoz, hogy testvéreid üdvössége érdekében szenvedj?
11. Ha kellőképpen fontolóra vennéd, mint gyötrik magukat a bűn szolgái s a hamisság prófétái, bizony, másképp fognál a munkához.
12. Szégyenkezned kellene, hogy Egyházam szolgálatában még nem szenvedtél annyit, amennyit szerencsétlen ellenségei elszenvedtek az ellene való küzdelemben.
13. Szégyenkezned kellene, hogy gyávább vagy az erény követésében, mint azok, kik gyávaságból cserben hagyták azt.
14. Jöjjetek, Sion lányai, s különös látványt fogtok látni: egy, az én testemmel táplálkozó keresztényt, ki kevésbé buzog a jóért, mint a gonoszok a rosszért.
15. Jöjjetek vértanúk virágai, s nézzétek a kereszt tanítványát, ki gyávább, mint a gyönyörök tanítványa.
16. De hát nem hallod, hogy magasztalja az Egyház a szüzek bátorságát és a vértanúk hőstetteit?
17. Azért vannak füleid, hogy ne hallj, és szemeid, hogy ne láss? vagy a szíved meg van keményedve?
18. Hogy lagymatagságodat megszügyenítsem, mutassak neked gyermeki szíveket, melyek erősebbek, mint a gyémánt?

19. Hagyj fel már az örökös panaszkodással szenvedéseid miatt!
20. Mulasztásaidat leginkább azzal teheted jóvá, ha dicsőségemért tűrsz és dolgozol.
21. Egyébként az igazi tanítvány nem azt nézi, hogy mit; hanem azt, hogy miért és kiért szenved.
22. Milyen bizonyítékok lesz arra, hogy szereteted igaz, s hogy akarsz valódi szabadságot élvezni, ha nem dolgozol népem felszabadításáért s nevem dicsőségéért?
23. A haladás, melyet nem én sugalmazok: futás a halál felé.
24. Ki malasztomtól távol él, múltó örömeiben örök szerencsétlenséget fog találni.
25. Csak nevem az, melyben e világon káprázat nélküli dicsőséget, s a másvilágon életet lehet találni.
26. Mily boldog lehetnél, ha arra határoznád el magad, hogy mindenüvé elviszed ezt az imádandó nevet. Dicsősége lennél népednek s jótévedője hazádnak.
27. Mit nem tehetnél ügyemért, ha kész volnál szenvedni és meghalni?
28. Aki igazán szeret, inkább azért panaszodik, hogy kevés alkalma van feláldozni magát; mint azért, hogy sokat kell dolgoznia.
29. Ha gyenge vagy, gondoldj arra, hogy malasztom mindenható.
30. Gondoldj keserves életemre, s akkor legnehezebb áldozataid is elviselhetőknek fognak látszani.
31. Mennyit tűrtem a te földi boldogságodért s mennyei üdvösségedért; s te eltűrnéd, hogy ne szenvedj értem?
32. Ne vétkezzél többé, akkor nem fogsz félni a haláltól.
33. Ne szolgálj ezentúl érzékeidnek, akkor nem fogsz félni a haláltól.
34. Vedd fontolóra az élet értékét, s akkor nem fogsz félni a fáradságtól.
35. Az igazságot keresed? Íme, két szóval kifejezve: dolgozzál és tűrj magadért és másokért.
36. Álmodozni arról, hogy valami nagy dolgot tegyünk, ha nem vagyunk hajlandók mindent eltűrni: hiúság és önámítás. Én ezt nem nevezhetem szolgálni akarásnak.
37. Szolgálatom s Egyházam szolgálata készséget és bátorságot kíván. S nagy erényességre mutat, ha nehéz akadályokra találva, el nem csüggedünk.
38. Légy erélyes, légy férfias, s akkor, mint Sámson, még az oroszlánok torkából is mézet fogsz szedni.
39. Amilyen igaz az, hogy csak a kereszt göröngyös útján lehet az égbe jutni: épp olyan igaz az is hogy nem ott találod vigasztalásaim édességét, ahol ezt az utat simává és könnyűvé teszik.

XX. Kérdések, melyeket Mesterünk hozzánk intéz

1. Adj számot életedről, fiam. Még ma meg akarlak téged ítélni
2. Adj számot tetteidről; szállj magadba; vizsgálj meg magad; intézz kérdéseket magadhoz, s felelj meg ezekre:
3. Sokat teszek-e Krisztusért, az Egyházért és az emberekért?
4. Vajon a Jézus szelleme sugallja és élteti-e tetteimet, minden tetteimet?
5. Vajon iparkodtam-e megismerni kötelességeimet és jogaimat azért, hogy az Egyházat és hazát jobban szolgálhassam?
6. Vajon a római pápa utasításai, s köztük – mivel ezek legközelebből érintenek – a legújabbak, voltak-e mindig az én irányítóim?
7. Azokat a szolgálatokat, melyeket felebarátaimnak teszek, felhasználom-e arra is, hogy megnyerjem lelküket, s őket az Istenhez vezessek?
8. Nem engedem-e át magam a restségnek, a sok ábrándozás, vagy a sötétben látás miatt?
9. Tervezgetéseimben gyakorlatias vagyok-e, s vállalkozásaimban ellensége vagyok-e a lehetetlennek?
10. Cselekvéseimben az erény és közjó előmozdítása vezet-e vagy a dicsvágy és önszeretet?

11. Vajon az adott helyzetben mindig a lehető legnagyobb sikert törekszem-e elérni?
12. Vajon igénybe veszem-e a jó terjesztésére minden polgári jogomat?
13. Vajon igénybe veszem-e, egész terjedelmükben, az érvényesülés, terjesztés, szervezkedés, toborzás eszközeit a jó uralmának biztosítása végett?
14. Iparkodom-e bátorítani a gyöngéket, tétleneket és csüggedőket, hogy a munkában állhatatosak legyenek?
15. Adj számot fiam, adj pontos számadást, mert szándékaid és cselekedeteid szerint akarlak megítélni. Felelj magadnak:
16. Tudni akarom-e azt, hogy mit kell tenni? S törekszem-e megtanulni: hogy kell jól tenni ezt?
17. Nem vagyok-e benyomásaim áldozata? Nem engedem-e át magam a levertségnek, ha dolgaim nem mennek úgy, mint azt a rájuk fordított munka kívánná?
18. Nem fegyvereznek-e le a magasztalások, s a siker nem tesz-e restté?
19. Nem állok-e meg a félúton a kudartól vagy az ellenkezéstől való félelem miatt?
20. Tudok-e hasznot húzni a kísérleteimből, az elméletben és gyakorlatban elkövetett hibákból?
21. Tanulmányozom-e a magam okulására és bátorítására a katolikus cselekvés nagy mestereit?
22. Vizsgálom-e a gonoszok eljárási módját és törekvéseit, hogy ne dolgozzam haszontalanul? s e vizsgálatból levonom-e a szükséges tanulságokat?
23. Nem vagyok-e azért, mert okos akarok lenni, késedelmes és tétlen? vagy ellenkezőleg tevékeny, vállalkozó, harcias természetem miatt nem vagyok-e oktan?
24. Adj számot fiam arról, amit teszel, s főképp arról, amit elmulasztasz, mert meg akarlak ítélni tökéletlenségeid és mulasztásaid miatt. Kérdezd meg magadtól:
25. Vajon népszerű vagyok-e? szívesen látnak-e maguk közt főképp a szegények és munkások?
26. Vajon barátságos vagyok-e avégből, hogy megnyíljanak előttem az ajtók, s hogy párthíveket szerezzek?
27. Megtudom-e szerezni a mások rokonszenvét s el tudom-e nyomni a magamét?
28. Vajon úgy osztom-e fel a munkát társaim közt, mint azt a szükség kívánja, s meg tudom-e szerezni a mások hasznos közreműködését?
29. Birok-e elég éles látással ahhoz, hogy a nehézségeket elsimítsam, s ilyképp előhaladásomat gyorsítsam?
30. Vajon elég körültekintő s állhatatos vagyok-e, hogy az utamban levő akadályokat megkerüljem vagy legyőzzem?
31. Nem tölti-e el lelkemet a feltűnési vágy, s nem irányítja-e tetteimet az irigység, kíméletlenség, önszeretet és haszonlesés?
32. Törekszem-e a vitatkozásokban mértéket tartani?
33. Mielőtt valami vállalkozásba fognék, fontolóra veszem-e ennek nehézségeit és esélyeit, a végből, hogy munkám sikeres legyen?
34. Érték-e ahhoz, hogy minden eshetőségnek elejét vegyem, nehogy hiába fáradozzak?
35. Folytasd fiam, ha használni akarsz és meg akarsz javulni!
36. Vajon apostolságomban arra helyeztem-e a fő súlyt, ami egyesítheti, vagy arra, ami elválaszthatja a jókat.
37. Vajon tevékeny részt veszek-e egy oly társaság működésében, melynek munkálkodása gyakorlatias, közérdekű, egyetértő, tervszerű, kitartó, összhangzó, s a legsürgősebbre, legszükségesebbre, legfontosabbra irányul?
38. Minők azon nézeteltérések és véleménykülönbségek, melyek e pillanatban megghiúsíthatják a keresztények erőfeszítéseit, s megsemmisíthetik egységüket, azt az egységet, melyet maga Jézus kovácsolt össze?
39. Melyik az a földi érdek, mely engem el tudna választani a Jézus Krisztus szeretetétől és az Egyház szolgálatától?

40. Vajon a magam szemében az Isten szolgáinak legalábbvalója vagyok-e, kinek legnagyobb szüksége van arra, hogy az Egyház vezesse; s a legtöbb alkalma arra, hogy dolgozzon az Istenért...
41. Haszontalan, tehetetlen szolga!

XXI. Mily alázatosaknak kell lennünk, hogy Krisztust dicsőítsük

1. Nagyon szentül kell élned, s nagyon mélységesnek kell a te alázatosságodnak lenni, ha bensőségesen akarod az élet és igazság zsoltárát énekelni:
2. Alázatosak, magasztaljuk az Istent, az alázatosak Istenét, s cselekedeteink, a mi bölcsességünk cselekedetei, igazak lesznek.
3. Alázatosak, magasztaljuk az Istent, az alázatosak Istenét, s cselekedeteink, a mi igazságosságunk cselekedetei, igazságosak és szentek lesznek.
4. Alázatosak, magasztaljuk az Istent, az alázatosak Istenét, s cselekedeteink, a mi okosságunk cselekedetei, okosak lesznek.
5. Alázatosak, magasztaljuk az Istent, az alázatosak Istenét, s cselekedeteink, a mi erőnk cselekedetei, erővel teljesek lesznek.
6. Alázatosak, magasztaljuk az Istent, az alázatosak Istenét, s cselekedeteink, a mi állhatatosságunk cselekedetei, eredményesek lesznek.
7. Alázatosak, magasztaljuk az Istent, az alázatosak Istenét, s cselekedeteink, a mi reményünk cselekedetei maradandók lesznek.
8. Alázatosak, magasztaljuk az Istent, az alázatosak Istenét, s cselekedeteink, a mi katolikus tevékenységünk cselekedetei, termékenyek lesznek.
9. Alázatosak, magasztaljuk az Istent, az alázatosak Istenét, s cselekedeteink, melyeket testvéreink üdve iránt való szeretetből viszünk végbe, elnyerik jutalmukat.
10. Alázatosak, magasztaljuk az Istent, az alázatosak Istenét, ahogy magasztalva lesz az ő dicsőségében, most és mindörökké.

Amen.

Harmadik könyv: Keresd a békét

Inquire pacem.
Keresd a békét.
(Zsolt 33,15)

I. Útbaigazítás az igazi buzgóság felébresztésére

1. Iparkodjál jót tenni; ez a legjobb módja annak, hogy engem utánozzál.
2. Ha fény vagy, világíts; ha tűz vagy, melegíts, ha víz vagy, üdíts fel; ha só vagy, tisztíts és óvd meg a lelkek ártatlanságát.
3. Vedd fontolóra képességeidet; s lásd meg azt is, hogy mire van szükség.
4. Minél jobban előrehaladsz, annál tisztábban fogod látni, hogy a pusztán társadalmi és emberi orvosságok csak nagyon kevés bajt tudnak meggyógyítani.
5. A társadalmi kérdések megoldásának legjobb módja az, mely belülről kifelé gyógyít.
6. A tevékenység annál társadalmibb, hatékonyabb és eredményesebb, minél jobban tudja egyesíteni az emberi haladás eszközeivel a mennyei segítséget.
7. Mondom neked: ha festő vagy s katolikus szellemben alkotsz, több jót teszel, mint egy hitvédelmi író.
8. Mondom neked: ha tudós vagy, s katolikus szellemben műveled a tudományt, jobban szolgálod ügyemet, mint egy hitszónok.
9. Mondom neked: ha államférfi vagy, s katolikus szellemben működöl, nagyobb eredményt érsz el, mint az a magánember, ki csak jámborsága által tűnik ki.
10. Ne feledkezzél meg rólam, ha az egyetemre mégy; ne feledkezzél meg rólam, ha nagy kérdések fölött vitatkozol; ne feledkezzél meg rólam a nagy gyülekezetekben; ne feledkezzél meg rólam a munkásegyesületekben.
11. Mikor a tudomány tudósokat terem, s a munka kamatot hoz; mikor a tanulmányok kérdéseket oldanak meg, s a tevékenység erőket szabadít fel; mindezekhez nekem is van szavam, s nem tűröm, hogy ezeknél engem mellőzzenek s hogy tanítványaim elfeledkezzenek rólam.
12. Azt kérdezed: hol kell engem dicsőítened? Hol kell befolyásodat érvényesítened? Hol kell a keresztényeknek kimutatni azt, hogy ők a tekintély, a bölcsesség, a jóság és a békesség fiai? Hát mindenütt!
13. Némelyek azt hiszik, hogy elégséges azzal mutatni ki irántam való tiszteletüket, hogy imádkoznak. Azt gondolják, hogy ezzel már diadalra juttatják az emberek egymás közötti békéjének, s az emberek Istennel való békéjének ügyét. Mily nagy az ő tévedésük!
14. Tedd meg kötelességedet egyszer nyilvánosan, s akkor mások tízszer meg fogják tenni a magukét otthon.
15. Vidd be a katolikus vallást a tudományba, a politikába, az iparba, minden emberi tevékenységbe; s akkor a felebaráti szeretet egy nagy cselekedetét fogod végbevinni.
16. A tanulmányok, a művészetek, a kereskedelem, s minden más emberi tevékenység a lelkiismeretesség, jóság, szentség alamizsnáját kéri. S ki oszthatja ki ezeket inkább, mint te, a katolikus.
17. Hogyan? Én, az örök Ige, az Isten fia, ki egy az Atyjával, emberré lettem, hogy magamban az embert az Istennel, a földet az éggel egyesítsem; s te, nem törődve a jók háttérbe szorításával, eltűröd, hogy az istentelenek vegyék kezükbe a politikai és társadalmi

tevékenység vezetését, mely végső fokon, az örök tevékenységből, a végtelen élettől, az Isten közreműködéséből, a tulajdonképpen világosságtól ered.

II. Mit rejtenek magukban a béke kincsei?

1. Az én békém, fiam, egy olyan kincs, melyet az önzők és nyughatatlanok nem tudnak megtalálni.
2. Erre csak az alázatosak és együgyűek akadnak rá.
3. Ha azt akarod, hogy az én békém uralkodjék benned, fékezd meg szenvedélyeidet, s cselekvéseidben parancsaim után indulj.
4. Ha azt akarod, hogy békém tetteidben éljen, dolgozzál rendszeresen az emberek javára.
5. Ha azt akarod, hogy az barátaidban uralkodjék, adj jó példát, s áldozd föl hajlamaidat.
6. Az én békém a jók jutalma, az a bér, melyet a nép erényeiért fizetek.
7. Békémet az áldozatkészség melegítő tevékenysége kelti ki;
8. S az önzésen és rendetlenségen aratott győzelmek erősítik;
9. A tevékeny hit védi, s a szeretetben pihen meg, mely mindent megváltoztat és újjá alakít.
10. Az én békém zajtalanul vonul be a szívbe, s az ellenséget meghódítja a jónak.
11. Megtermékenyíti a lelket, s megerősíti a testet.
12. Megdicsőíti az alázatosakat s gazdaggá teszi a lelki szegényeket.
13. Mérsékli az uralkodók hatalmát, s nagyobbá teszi az alattvalók szívét.
14. Egyesíti az embereket a jóban, s szellemet és életet önt a törvényekbe.
15. Elvon attól, ami hitvány, közelebb visz ahhoz, ami örökkévaló.
16. Végre, az én békém az Istenhez emel, s biztosítja az ő bírását.

III. Buzgólkodjunk a békességért

1. Fiam, a legelső, kinek szabadnak kell lennie, én vagyok; a legelső, kit tisztelni kell, én vagyok; a legelső, kinek befolyást gyakorolni kell, én vagyok.
2. Minél inkább elismeri egy nemzet az én szabadságomat, annál szabadabb lesz; minél inkább tiszteli jogaimat, annál jobban tisztelni fogja az egyéni jogokat; minél jobban érezhető lesz nála az én befolyásom, annál igazibb és hatékonyabb lesz ott az egyéni befolyás.
3. Szeresd a kötelességet és jogot fogsz találni; keresd az engedelmességet és rendet találsz; őrizd meg a csendet és munkát találsz; küzdj azért, hogy mindenkinek mindenben igazságot szolgáltatassanak, s békességet találsz.
4. Buzgón küzdj az egységért, alapítsd azt tanításomra és példámra; s örök jutalomban lesz érte részed.
5. Légy hű barátom, s meglátod, hogy minden szolgálatért szolgálattal, minden tisztességért tisztességgel hűségesen meg fogok fizetni.
6. Minél jobban fölmagasztalsz engem nyilvánosan; annál jobban fölmagasztalak téged titokban; s minél inkább szolgálsz engem felebarátod személyében, annál nagyobb előhaladást adok neked a lelki élet terén.
7. Két dolog van, melyeknek különös volta örökké felfoghatatlan marad angyalaim előtt: szeretetem nagysága az ember iránt, és az, hogy az ember oly szűkkeblű irántam.
8. Légy okos, légy bölcs és dolgozzál, míg van rá idő.
9. Ha nem vagy tevékeny, hogy érdemelsz nyugalmat? Ha nem szolgálsz jól nekem, hogy érdemled ki azt, hogy úgy bánjak veled, mint szolgálammal? Ha nem harcolsz értem, hogy érdemled ki a győzelmet?
10. Az én békémben fogsz megpihenni, ha a béke apostolává szegődöl.
11. Az én békém nem az, melyet a világ ígér, de az, amelyet a világ feletti győzelem ad.
12. Minél szabadabb a rossz, annál kevésbé lesz szabad a jó.

13. Minél kevésbé szabad a jó, annál kevésbé lesz szabad a szabadság.
14. Minél kevésbé szabad a szabadság, annál kevésbé lesz szabad a jog.
15. Minél kevésbé szabad a jog, annál kevésbé lesz szabad a kötelesség.
16. Minél kevésbé szabad a kötelesség, annál kevésbé fognak uralkodni a jóakarat, a béke gyümölcsei és az igazi szabadság.

IV. Helyes értelem segítségével, hogy lehetünk munkaképesek?

1. Az én országom működésével, e világon úgy áll a dolog, mint a halász magatartásával, aki halászni megy.
2. A halász nem várja meg, hogy a halak házába jöjjenek.
3. Hanem előveszi hálóját, s oda megy, ahol tudja, hogy halak vannak.
4. Legjobb belátása szerint helyezi el a csalétket, s aztán reménykedő bizalommal vár.
5. Türelemmel fegyverzi fel magát; nem kiabál, nem káromkodik.
6. Ha az Isten megáldja munkáját, örül neki túlzás nélkül.
7. Ha nem fog semmit, visszajön máskor, még nagyobb buzgalommal és türelemmel.
8. A tevékenység országa hasonló a jó halászhoz, ki midőn a halászathoz fog, ezt jól akarja csinálni.
9. Az én országom működésével e világon úgy áll a dolog, mint a jó pásztor cselekvésmódjával.
10. A pásztor nagyon békességszerető, s minden öröme a nyájban van, amelyet legeltet.
11. Nem akarja juhait hajszozni, sem fárasztani.
12. Szelíden oda hajtja őket, ahol tudomása szerint jó legelő van.
13. Ha valamelyik eltéved, keresi; ha valamelyik beteg, tehetsége szerint segít rajta.
14. Vigyáz rájuk indulatосkodás nélkül; s mindenben nyájának javát nézi.
15. Nehéz utakon irányítja őket; a veszedelmekben védelmezi.
16. Még életét is odaadja juhaiért.
17. A tevékenység országa ezen a világon hasonló ahhoz a pásztorhoz, ki cselekvése közben engem akar utánozni.

V. Mi a szeretet és meddig terjedhet?

1. A szeretet nem várja meg az alkalmat arra, hogy jót tegyen, hanem keresi azt. Nem fél az alkalmától, de hálás érte. Nem fut tőle, de megragadja.
2. Az a szeretet, mely nem cselekszik, vagy nem szeretet, vagy elsenyved és elsorvad.
3. A szeretetnek nincs szüksége sem ösztönzésre, sem jutalomra. *Szeretni*: ez az ő élete és megelégedése.
4. Adakozónak lenni, s mégsem szeretni: ámtítás vagy öncsalás. Mert az olyan szeretet volna, amelyik nem szeret. Már pedig lehet-e az ilyet szeretetnek mondani?
5. S azért, fiam, törekedjél szívből szeretni. Én szerettem, s azért áldoztam föl magamat az emberekért, azért dolgoztam és szenvedtem mindenkiért.
6. Mindenkiért! Mégis apostolságom főképp a férfiakat tartotta szem előtt. Mindjárt kezdetben a pásztorokat és királyokat hívtam. Később apostolokat választottam. S leginkább az volt a gondom, hogy titokteljes testemet a férfiak közt képezsem ki.
7. Ha tehát szeretsz engem, fiam, dolgozzál a férfiakért. Ha szeretsz, fiam, dolgozzál sokat a férfiak közt. Ha, fiam, jobban szeretsz másoknál, dolgozzál a nők örök üdvösségéért is.
8. S ha igen nagyon szeretsz, keresd, hogy lehetne a nők által jót tenni a férfiaknak.

VI. Miképp lehet a békét biztosítani?

1. Nyisd meg füledet! Én, az élő Isten ígéje, a béke szavait akarom hozzád intézni.
2. Ez élet békéje a jogon és a kötelességen, ezen a két erős alapon nyugszik.
3. Annak szeretete, aki parancsol, s annak az alázatossága, aki engedelmeskedik: ez a két ör biztosítja a békét.
4. A nagyok igazságossága s a kicsinyek hűsége: ez a két erős kar tartja fenn a békét.
5. A gazdag és tudós erénye és nagylelkűsége, a szegény és a tudatlan türelme és hálája biztosítja a békét s azt, hogy hű testvérekként élhessenek.
6. De jól jegyezd meg, fiam, hogy ott, hol sem hit, sem szeretet nincsen, nincs meg a malaszt élete sem.
7. És hogy ott, hol nincsen malaszt, nincsen igazi erény sem.
8. És hogy ott, hol nincs igazi erény, nincs valódi szabadság sem.
9. És hogy ott, hol nincs valódi szabadság, nem tisztelik a jogot sem.
10. És hogy ott, hol a jogot nem tisztelik, senki sem tudja kötelességét teljesíteni.
11. És hogy ott, hol senki sem tudja kötelességét teljesíteni, nincs rend.
12. És hogy ott, hol nincs rend, nincs a különféleségben egység.
13. És hogy ott, hol nincs meg ez az egység, nincs meg az összhang.
14. És hogy ott, hol nincs összhang, nincs béke, hanem van kétségbeesés és rendetlenség és dühöngés és ellenkezés és bosszúállás és vigasztalás s haszon nélkül való szenvedés, szóval előzetes részesedés a pokol kínjaiban.
15. Ha ezt meg tudod érteni, akkor sokat tehetsz a békességért.

VII. Néhány figyelmeztetés, melyeknek alkalomadtán hasznát vehetjük

1. Fiam, mikor az Egyházban mindenki dolgozik, az, aki nem épít: bont; aki nem segít: akadályoz.
2. Csinálj te is valamit; ne elégedjél meg azzal, hogy siráncszol és gáncszol, ha nem akarsz, hogy azt vessék szemedre, hogy elveid nem igazak, s hogy erényességed még az ellenségeidét sem közelíti meg.
3. A jóság mindig cselekvésre vágyik; nem áll meg, ha valami jót tett; mindig talál valami foglalkozást belül vagy kívül.
4. Sokan vannak, kik a tett embereinek tartják magukat, holott csupán csak izgatók.
5. Azt hiszik, hogy tettek valamit, mert sok zavart okoztak.
6. Ügyem szolgálatában, négy dolgot kell elkerülni: a határozatlanságot, a tétlenséget, az állhatatlanságot s az egyenlenség felébresztését.
7. E nagy hibákat akkor fogod elkerülni, ha megtanulsz fontolgatni, szeretni, dolgozni és tűrni.
8. Ne tartsd magad soha annyira tökéletesnek, hogy feljogosítva érezd magad hibákat elkövetni; sem annyira külözhetetlennek, hogy feljogosítva érezd magad testvéreiddel szemben követelőzőnek lenni.
9. Nincs jogod visszautasítani azokat, kiket én nem utasítok vissza.
10. Nincs jogod elítélni azokat, kiktől én nem tagadom meg malasztomat.
11. Nincs jogod eltaszítani azokat, kiket én magamhoz akarok vonzani.
12. Légy rajta, hogy az, ki neked kettő helyett ajánlkozik, négy helyett dolgozzék és pedig mindig nagyobb önzetlenséggel.
13. Fiam, szomorú látványt fogsz nyújtani, s mindig elkéssel az eszközök és orvosságok alkalmazásával, ha mindig csak az istentelenektől akarsz azt megtanulni.

VIII. Hogy kell Istent minden dologban dicsérni?

1. Fiam, ha egyedül vagy, örvendezzél Istenedben és lélekben; de ha testvéreid közt vagy, ne mulaszd el, nekem a köteles dicsőítő éneket énekelni.
2. Dicsérjétek Jézus Krisztust, püspökök; dicsérjétek őt püspökök egyházmegyéitekkel.
3. Dicsérjétek Jézus Krisztust, plébánosok; dicsérjétek őt plébánosok egyházközségeitekkel.
4. Dicsérjétek Jézus Krisztust, papok; dicsérjétek őt, papok és világiak.
5. Dicsérjétek Jézus Krisztust, szerzetesek; dicsérjétek őt szerzetesek és jámborok.
6. Dicsérjétek Jézus Krisztust, ájtatos lelkek; dicsérjétek őt bűnbánatokkal.
7. Dicsérjétek Jézus Krisztust, tevékenyek; dicsérjétek őt vállalkozásaitokkal.
8. Dicsérjétek Jézus Krisztust, erősek; dicsérjétek őt harcaitokkal.
9. Dicsérjétek Jézus Krisztust, bölcsök; dicsérjétek őt írásaitokkal.
10. Dicsérjétek Jézus Krisztust, művészek; dicsérjétek őt alkotásaitokkal.
11. Dicsérjétek Jézus Krisztust, atyák; dicsérjétek őt családaitokkal.
12. Dicsérjétek Jézus Krisztust, tanítók; dicsérjétek őt tanítványaitokkal.
13. Dicsérjétek Jézus Krisztust, urak; dicsérjétek őt testvéreitekkel.
14. Dicsérjétek Jézus Krisztust, gazdagok; dicsérjétek őt áldozataitokkal.
15. Dicsérjétek Jézus Krisztust, szegények; dicsérjétek őt izzadságtokkal.
16. Dicsérjétek Jézus Krisztust, hatalmasok; dicsérjétek őt példátokkal.
17. Dicsérjétek Jézus Krisztust, hatalmon levők; dicsérjétek őt alantasaitokkal.
18. Dicsérjétek őt otthon és a nyilvánosság előtt; dicsérjétek őt életben és halálban.
19. Dicsérjétek őt szóval és tettel; most és mindörökké! Amen!

IX. Mily elővigyázatosságra van szükség, ha alázatosak akarunk lenni?

1. Ha nem akarsz könnyelműen eljárni s kellemetlenségbe jutni, iparkodjál megismerni és kitanulni az embereket, hogy így anélkül szolgálhass nekem, hogy lelkednek kárát vallanád.
2. Semmi sem mutatja ki annyira, hogy mi van bennünk, mint lebecsültetésünk és felmagasztaltatásunk.
3. Semmi sem mutatja ki annyira, mi után vágyunk; mint gazdagságunk vagy szegénységünk.
4. Semmi sem mutatja ki annyira, hogy mit érzünk, mint megszólásaink és dicséreteink.
5. Semmi sem mutatja ki annyira, mit ér a barátságunk, mint megfélekezéseink vagy áldozataink.
6. Semmi sem mutatja ki annyira, mit ér buzgóságunk, mint magunkbaszállásunk és zajongásaink.
7. Semmi sem mutatja ki annyira, mik a szándékaink, mint az, hogy mit csodálunk meg s mit becsülünk le.
8. Ne ítélj meg könnyelműen másokat, s ne avatkozzál pusztán kíváncsiságból mások magánéletébe.
9. Sem azért, hogy jót tégy, sem azért, hogy segítséget találj, ne fordulj a legelső jöttmenthez.
10. Az igaz ember egyenes és jóindulatú, de sohasem adja oda magát senkinek testestől-lelkestől.
11. Ha jót akarsz tenni valakivel, először is vizsgálj meg, vajon rendes-e a te érverésed. Akkor aztán meglátod, vajon van-e láza az illetőnek.
12. Minél kevesebbre becsülöd magad, annál több hibát fogsz tebenned találni.
13. Minél jobban megismered magad, annál kevésbé fogsz másokat hibáik miatt lenézni.
14. Minél inkább meggyőződöl a világ gonoszságáról, annál könnyebben fogsz az imádság és lelkiismeretvizsgálat erejéhez fohászkodni.

15. Ha a vízben vagy, vigyázz, nehogy magad belefúlj, míg felebarátodat kimenteni akarsz.

X. Hogy kell az önámítástól óvakodni, míg jót cselekszünk?

1. Fiam, légy óvatos a látszattal, s egyéni hajlamaiddal szemben.
2. Egy egyszerű szívességet tenni sokszor többet ér, mint elzárkózni valami ájtatossági gyakorlat, vagy feltűnést keltő munka mögé.
3. Minden vállalkozásodnál először azt vizsgáld meg, milyen lépést kell legelőször tenned.
4. Legelőbb ahhoz fogj hozzá, mi a legbiztosabb s legtartósabb eredményt hozza létre.
5. Több dolgot visz véghez az ember hiúságból, mint az igazi jámborság szelleme által vezettetve.
6. Mit használ az én dicsőségemre egy székesegyház, ha a szegényeknek még plébániatemplomuk sincs?
7. Igaz, néha székesegyházra is szükség van, de máskor egy egész kis kápolnára.
8. Nagyon éles szemek kellene ahhoz, hogy a dolgokban tisztán lássunk.
9. Vannak dolgok, melyektől minden más függ; ezek iránt kell leginkább érdeklődni.
10. Ezek azon fontos dolgok, melyeket elsősorban kell megvédeni az ellenséggel szemben.
11. Ha meglegszel azzal, hogy templomokat építs és díszíts, s nem törekszel a rosszakat ezekbe bevinni: a gonoszság diadalmaskodva lerontja a te templomaidat s az én Egyházamat is.
12. Tettek-e valamit a gonoszok a közjó érdekében? Hogy törődhetnének a mások javával azok, kiknek csak gyomrukra van gondjuk?
13. Gyomruk az az isten, melyet kicsapongásaikkal és rablásaikkal szolgálnak, gyomruk egyedüli irányítója hazugságaiknak vagy hízeltételeiknek, s üres ígéreteiknek.
14. De jaj! a kígyótól semmit sem tanultál, s még mindig azt hiszed, hogy a jóság és az ostobaság egy.

XI. Hogy kell a közérdekű tevékenységben részt venni?

1. Ha nincs a népre befolyásod, hogy fog az téged követni?
2. Ha a tömegeket nem tudod magadhoz vonzani, hogy fognak azok seregedhez csatlakozni?
3. Nem elég, ha ügyed jó, bizalmat is kell tudni ébresztetni.
4. A tömegek természetesen oda vonzódnak, hol kitartást és erőt látnak.
5. Menj és követni fognak, ha érdeklődni tudsz olyan dolgok iránt, melyek mindenkit érdekelnek.
6. Törekedjél mindenkinek kijelölni a szerepét; ezáltal nemcsak megnöveled, de meg is sokszorozod az erőket.
7. Sokak közös munkája minden egyes résztvevőnek megszámszorozza az értékét.
8. A hatalommal bíró ember jó vagy rossz tettei ezerszeresen számíthatnak.
9. Tömeg nélkül nincs hadsereg, nagy hadsereg nélkül, emberileg szólva, nincs üdvösség a földön.
10. Három ember, ki híven követi feljebbvalója parancsát, többet ér, mint háromezer fegyelmetlen.
11. Ne felejtse azonban el, hogy azért egyesülünk, hogy mozgalmunknak nagyobb kiterjedést és hatékonyságot adjunk; és nem azért, hogy azt akadályozzuk és elnyomjuk.
12. Ha azt kívánod, hogy mindenki szorosan egymás mellett álljon a küzdelemben, végre talán még a karodat sem fogod tudni mozdítani.
13. Csak azt tesszük állhatatosan és eredményesen, amit szívesen teszünk.
14. Nem mindenkinek van mindenre egyforma tehetsége; de ez is egy okkal több a társulásra.
15. Aki nem szavazhat, az talán szavazásra bírhat mást.
16. Aki nem beszélhet a nép előtt, az tapsolhat a néppel.

17. Aki nem tud vezérelni, az növelheti a katonák számát.
18. Mindig egy nagy lépést teszünk előre, ha meg tudjuk különböztetni a hasznost a haszontalantól.
19. Aki figyelemmel vizsgálja lelkét, az észrevesz valamit. Aki előre elkészül, nem vesztegeti el idejét. Aki előre megméri a távolságot, az nem fárad hiába.
20. Minden időben szolgáltak nekem nagy emberek: tanulmányozd működésüket.

XII. Néhány figyelmeztetés, melyeknek a küzdelemben hasznukat vehetjük

1. Fiam, hol jogaim nem uralkodnak, ott nem ügyelnek semmiféle kötelességre sem.
2. Hol nem ügyelnek a kötelességre, melyet én szabtam meg, ott a te jogaidat sem fogják figyelembe venni.
3. Hol én nem vagyok szabad, ott te a gonoszság rabszolgája leszel.
4. Reszkess, ha a gonoszság győzni kezd, mert végre téged is elér.
5. A semlegesség lehetetlen: önmagát hazudtolja meg.
6. Senki sem harcol álnokabbul jogaim ellen, mint aki semlegességét hangoztatja.
7. Ki a vallási kérdésekben semlegesnek mondja magát; az egy csapással meg akarja semmisíteni küldetésem és megváltásom minden eredményét.
8. A megvetésnek és az igazságtalanságnak legfőbb foka az, ha valaki rosszul elleplezett közömbösségbe burkolózik.
9. Mindenkinek szabad annyi rosszat tenni, amennyit akar, ott, ahol nem szabad mindenkinek annyi jót tenni, amennyi neki tetszik.
10. A jó erejével kell legyőzni az elhatalmasodó rosszat.
11. A jó túlaradó erejével kell legyőzni a rossz lelkiismeret közömbösségét.
12. Ne bízzál a fegyverszünetekben: abbahagyni a küzdelmet annyi, mint behódolni az ellenségnek, s átadni neki a fegyvert.
13. Ha nem értesz a harchoz, kettőzd meg jó tetteidet.
14. De ha harcba tudsz szállani: rendíthetetlenül küzdj jogaimért; meglásd, hogy akkor a tiedet is tisztelni fogják.
15. Amíg Egyházam nem szabad, addig, fiam, te sem lesz szabad soha.
16. Míg Egyházam nem gyakorolhatja jogait, addig nem fogod elérni, hogy meggyőződésedet tiszteletben tartsák.
17. Míg meg nem tanulsz harcolni a jó uralmáért, addig bele kell nyugodnod a rossz zsarnokságába.
18. Azok, kik a szabadságot felszabadítják: magukat szabadítják fel.
19. Alaposan fontolj meg mindent; dolgozzál sokat, de nem elsietve; élj mindig az én jelenlétemben; s állhatatosan cselekedjél.
20. Ha majd ezt, majd azt akarod: akkor sokat fogsz akarni, de keveset fogsz tenni.
21. Ha arra vágyol, hogy sokoldalúnak tartsanak: sokat fogsz beszélni, de nem győzesz meg senkit.
22. Abban a hivatásban iparkodjál magadat tökéletesíteni, amelybe állítottalak; az apostolokat is halászból tettem az emberek halászaivá.

XIII. A legjobb eljárási mód a közjó érdekében

1. Már sok dologról szóltam neked; de ez még nem jogosít fel téged arra, hogy ne tekintsd magadat újoncnak.
2. Mivel a nagy szám erőt képvisel: iparkodjál megengedett módon megnyerni sokak segítségét.

3. A gonoszok szívesen elismerik, hogy elveid jók, ha engeded azt tenni, amit akarnak.
4. De ha egyszer hatalomra jutnak, akkor nevetni fognak jogaidon.
5. Ha társakat tudsz szerezni munkádhoz: szerezz; ez is egyik eszköze annak, hogy velük jót tégy.
6. S aztán többet is ér a közös erővel kivívott haladás.
7. S jobban is érdekel az olyan munka, melyhez mi is hozzájárulunk.
8. Semmi sem ösztönöz annyira a cselekvésre, mint ha jogunkat kell megvédeni.
9. Ki nem akarja elszenvedni a rossz rabszolgaságát, annak el kell szenvedni a jóért való küzdelemet.
10. A gonoszoktól szabadságot és türelmet várni annyi, mint rossz fáról jó gyümölcsöt remélni.
11. Ha a rossz diadalt arat, a szabadság elvesz.
12. S nem lehet türelmet várni egy oly országban, hol a gonoszság büntetlenül mutathatja magát.
13. Hol jogokat adnak neked, ott tégy eleget kötelességeidnek.
14. Ha a gonoszok leverik a jókat, mi lesz a kicsinyekkel? mi lesz a gyöngékkel? mi lesz a szegényekkel?
15. Sokszor az a legjobb, ami a legsürgősebb, és a legszükségesebb, nem pedig az, ami a legkitűnőbb.
16. Ha a nép elmondhatja, hogy az Egyházért dolgozva, a maga földi jólétéért is dolgozik; akkor nagyobb lesz buzgóssága s e mellett nem szűnik meg érdemszerző lenni munkája.
17. Ha megelégszel azzal, hogy eszményeidről álmodozzál, a durva valóság össze fog törni.
18. Ha a külső formákhoz ragaszkodol, a dolog lényege kicsúszik kezedből.
19. Csakis ez lehetséges ma? Jól van, tedd meg ezt; holnap majd többet tehetsz.
20. Akié a gyökér, azé a fa; akié az egyén, azé a nép.
21. Ha a néphez mély értem, megmented a társadalmat, s általa minden társadalmi osztályt.
22. Mivel a győzelem sok esetben egy szavazólaptól függ: miért nem törekszel, fiam, ilyet szerezni?
23. Ha minden ellenségemet egyszerre támadod meg: egyetlenegy sem fogsz legyőzni.
24. Legelőször azt kell megtámadni, akit legkönnyebben leverhetsz.
25. Ma azt tedd meg, ami ma a legtöbbet használ; majd meglátod, hogy mit kell tenni később.
26. Ha minden bajt meg akarsz akadályozni, betörök a fejed és semmit sem érsz el.
27. Ha mindkettőtöknek ugyanaz az ellenségeitek, akkor segítsétek egymást.
28. Az a legjobb módja annak, hogy legyőzzünk valakit, ha jót teszünk neki, s jó útra térítjük őt.
29. Ha a legyőzött örülhet győzelmednek: kettős nagy győzelmet arattál.
30. Boldog, kinek szíve felebarátja iránt való szeretettől ég: a szeretet s az igazság lesz a fegyvere.

XIV. Mit tehetünk másokkal egyetértve?

1. Fiam! egy rosszul előkészített általános erőfeszítés az istentelenek győzelmét sokszor még feltűnőbbé s még teljesebbé teszi.
2. Csatát nyerni csak úgy lehet, ha minden szövetséges átérzi s betölti a maga szerepét.
3. Minél szorosabb az egység, annál könnyebb lesz az egyesekre és a népekre nézve a jó gyakorlása.
4. Tudatlannak lenni, restnek lenni, gyávának lenni, s csak a pillanatnyi érdeket nézni; ezek a nyilvános cselekvésnek s a haladásnak leggonoszabb ellenségei.
5. Az üdvöt nem egy nagyember megjelenésétől kell várni, sem attól, hogy ez bámulatraméltó tetteket fog véghezvinni.
6. Rám a teremtetés óta vártak; én a legnyilvánvalóbb csoda voltam; s még azok sem ismertek el, akik vártak reám.

7. Az erélytelen emberek mindig csak a gondviselés csodáit várják; akik kerülnek a munkát, folyton arról jövendölgetnek „aki mindent rendbehoz”.
8. A szabadulást nem az hozza meg, hogy örökké és oktanul másokban reménykedünk, hanem az, hogy a magunk kitartó munkáját a másokéval erősítjük, s ahhoz az isteni malaszt segítségét kérjük.
9. A legjobb, s csaknem mindig a legszükségesebb az egyéni apostolság, kapcsolatban egy sok tagból álló, egyszerű, tevékeny és gyakorlati egyesülettel.
10. Kevesen tudják a közönséget mozgásba hozni, tevékenységre indítani, megszervezni. De ki ne tudná egyik-másik embertársát segíteni abban, hogy napról-napra jobb katolikus és jobb polgár legyen?
11. Óvakodjunk attól, hogy míg a jó egyesületek hiánya miatt panaszkodunk, a meglevőket kettészakítsuk, vagy a még jobbak megalakulását gátoljuk.
12. Ha mindenki arra törekedné, hogy legalább egy embert kiábrándítson, felvilágosítson, megerősítsen és megtérítsen: a pártoskodás szelleme kiveszne a népből, s az egyesületi élet bő gyümölcsöket teremne.
13. Ha mindenki legalább egy embertársát rávenné arra, hogy a vallásos erényeket s a társadalmi kötelességeket gyakorolja, akkor senkinek sem lenne oka panaszkodni a közjó előmozdításához szükséges erők hiánya miatt.
14. Mily sok rossz nem történnék meg, ha minden család jó példát adna az erények mezején!
15. Apostolaimat egyenként hívtam, s mindig a legalkalmasabb percet választottam ki arra, hogy megmaradjon mindegyiküknek, ami leginkább javukra szolgált.
16. Imádkozzatok és énekeljétek együtt, amikor csak lehetséges; de mindenki tegyen meg a maga részéről annyit, mintha minden jó csak tőle függne.
17. A túlságos sok egyesület akadályozza a mozgást, megszünteti az egységet, s zavarba hozza az egyéneket.
18. Kevesen képesek egyedül nagy munkákra, de ki ne lenne képes legalább részt venni ilyenekben!
19. Minden társalgásunk, minden utazásunk, minden dolgunk végzése, minden látogatásunk közben arra gondoljunk, hogy nyerhetjük meg embertársainkat, hogy taníthatjuk meg őket a vallásos életre, jogaik gyakorlására s társadalmi kötelességeik teljesítésére.
20. Tanulmányozd életemet s meglátod, hogy amit itt tanítok, átéltem.

XV. Arról a kapuról, amelyen be kell mennünk, s arról az útról, amelyre rá kell lépnünk, hogy mindent megújíthassunk

1. Kevés szóval sokat mondok neked: ha ígéimet olvasod, elmélkedjél fölöttük, s főképp gyakorold azokat.
2. Ahová nevemet nem tudod bevinni, oda törekedjél Egyházamat bevinni.
3. Hová Egyházamat be nem viheted, oda tanításomat vidd be.
4. Hová tanításomat be nem viheted, oda vidd be erényeimet.
5. Hová erényeimet be nem viheted, oda vidd be áldozatkészségemet.
6. Hová áldozatkészségemet be nem viheted, oda vidd be szeretetemet a betegek és a szegények iránt.
7. Hová a betegek és szegények iránt való szeretetemet be nem viheted, oda vidd be szelíd szavaimat.
8. Hová szelíd szavaimat be nem viheted, oda vidd be személyem egyszerű vonzóerejét.
9. Hová személyem egyszerű vonzóerejét be nem viheted, oda vidd be a te ló cselekedeteidet.
10. Hová jó cselekedeteidet be nem viheted, vidd be oda befolyásodat.

11. Hová befolyásodat be nem viheted, vidd be jámbor beszélgetéseidet.
12. Hová jámbor beszédeidet be nem viheted, oda vidd be szeretetreméltóságodat.
13. Hová szeretetreméltóságodat be nem viheted, oda vidd be jó példaadásodat.
14. Hová jó példádát be nem viheted, vidd be jó barátaidat.
15. Hová jó barátaidat be nem viheted, oda vidd be a valódi tudományt.
16. Hová az igazi tudományt be nem viheted, oda vidd be a cselekvésben való becsületességet.
17. Hová a cselekvésben való becsületességet be nem viheted, oda vidd be a tisztességes szórakozásokat.
18. Hová a tisztességes szórakozásokat be nem viheted, ott legalább akadályozd meg a gyakori vétkezést.
19. Röviden, tedd meg mindenütt és mindig azt a jót, amelyet megtehetsz; akadályozd meg mindenütt és mindig azt a rosszat, amelyet megakadályozhatsz; szolgálj ügyemet mindenben és mindenki által, amiben és aki által szolgálhatod; ne vess meg semmit, ami jó, vagy sem nem jó, sem nem rossz, föltéve, hogy ezt lelkiismereted kára, vagy felebarátod megbotránkoztatása nélkül a győzelem kivívására használhatod.
20. Ha eszel, ha iszol, ha bármit is cselekszel: gondolatban mindig imádkozzál, s dicsőíts engem szándékaid és tetteid egyenessége által, hogy örvendezhessél Istenben ez életben és az eljövendőben.
21. Jó szokás, ha gyakran azt kérdezzük magunktól: mit tehetek e helyen Krisztusért? mit tehetek Krisztusért ebben az esetben? mit tehetek Krisztusért ezekkel az eszközökkel s ilyen körülmények között? végre, mit tehetek Krisztusért ezekkel az emberekkel? velük, bennük, értük, és a Krisztus ügyének előmozdítására?
22. Ezt is mondhatjuk magunkban: Mit tenne itt a nagy Szent Pál apostol? mit viselne el e pillanatban a nagy Xavéri Ferenc? mit mondana a nagy Szalézi Ferenc, és hogy mondaná ezt? Mert barátaimtól kell példát venni; lelkük gazdagsága az én szellememet tükrözi vissza, mely őket betöltötte.
23. A szeretet többre tanít meg, mint akármennyi olvasás és tanítás.
24. De szükséges, hogy életem könyvét olvasd és tanulmányozd, hogy megtanulj engem szeretni.
25. Abból megtanulod a meddő vitatkozásokat kerülni, s erőidet termékeny áldozatokra s hasznos tevékenységre fordítani.
26. Mily együgyűség azt gondolni, hogy legyőzhetjük a gonoszságot és a tévelygést sok isteni tudomány és az isteni szeretet emberi fegyvereinek használatában való nagy gyakorlottság nélkül.
27. Ha valamit tenni akarsz, kezd legtöbbször azzal, ami közömbös, hogy elérj ahhoz, ami jó: folytasd azzal, ami jó, hogy elérd a jobbat és a tökéletest; s akkor erősítsd meg egész az alapjáig ezt a tökéletest, hogy tökéletlenné, aztán középszerűvé, végre pedig rosszá ne fajuljon.
28. Ha mindig előkészület nélkül fogsz a dologhoz, semmit sem fogsz elérni. Ha mindig csak a legeslegjobbat akarod, akkor szemben találod magaddal nemcsak a rosszat, hanem a jót is; s akkor nemcsak a legjobbat nem éred el, de még a jót sem.
29. A természetfölötti fölemeli, megtisztítja, tökéletesíti az emberi jót; az emberi jó megnemesedik s hasznosabbá válik, ha a természetfölöttinek szolgál.

XVI. Néhány hasonlat azok számára, kik a cselekvés emberei akarnak lenni

1. A cselekvés országa hasonló a jó úszóhoz, ki a vízbe merül, hogy kimentse embertársát, s drága kincsével a part felé törekszik.

2. A cselekvés országa hasonló a fényhez, mely a sötétséggel és a szennyecsatornával érintkezik anélkül, hogy elhomályosodnék vagy bepiszkolná magát.
3. A cselekvés országa hasonló a forgószelethez, mely mindig szélesebb lesz, míg végre eléri a látóhatárt.
4. Cselekvéséről ismerhetjük meg az ember értékét.

XVII. Ha nagyra törünk, ügyeljünk a kicsiségekre

1. Fiam, aki hasznos akar lenni, annak engem lépésről-lépésre kell követni, megvalósítva szavamat és példámat.
2. Legyen nagy eszményképed, de emellett ne vedd meg a gyakorlati részleteket.
3. Küzdj a nagyérdékű dolgokért, de azért a kisebbeket se hanyagold el.
4. Nehéz a lelki üdvösségén munkálkodni annak, kinek csak a mindennapi kenyér megszerzésére van ideje és ereje.
5. Hogy hiszi el a szegény, hogy a lelke életét kívánod, ha nem segíted, hogy testi életét fenntartsa?
6. Ha eltűröd, hogy a gonosz jobban buzgólkodjék, mint te a szegény anyagi érdekeiért, az nehezen fog bízni benned, ha neki lelke érdekeiről fogsz beszélni.
7. Az embert nemcsak a lelki javak éltetik, de a kenyér is.
8. A természetfölötti rend nemcsak nem rontja le a természet rendjét, hanem megneemesíti s erőt ad neki.
9. Kétségkívül, az erkölcsi tökéletességet az eszes lény legfőbb javának kell tartani.
10. De mégis tény az, hogy amint a lélek élteti a testet, a test viszont a lelket segíti.
11. A nép vágyódva jött utánam, hogy tanításomat hallja; én viszont könyörültem az ő nyomorán.
12. Bizonyos az is, hogy ahol nagy erények virágzanak, ott a telt kalászok sem hiányoznak.

XVIII. Azokról az eszközökről, melyeket meg kell ragadnunk, hogy a tett emberei legyünk

1. Fiam, íme, beszéltem számmal; de nem azért, mintha ezzel ki akartam volna bújni az alól, hogy példámmal is beszéljek.
2. Ha ma egy új, megengedett segítőeszköz kínálkozik, mely emberileg hatásosabb és alkalmasabb az eddigiekénél; bárki legyen is a világon a szerzője, ne engedd azt át az ellenségnek.
3. Akárhogy átkoznak is engem a gonoszok abbéli törekvésükben, hogy a lelkeket elveszítsék, nem haboznak engem utánozni, s még malasztom és példám műveit is meghamisítják.
4. Mennyire fel kell hát neked is használni minden segítőeszközt, hogy engem a lelkekért való fáradhatlan buzgóságban utánozzál.
5. Semmiféle eszköz nem rossz pusztán azért, mert új, vagy mert eddig csak a rosszak használták, föltéve, hogy nem méltatlan állásodhoz, s nem mond ellent tanításom szentségének.
6. Igaz, legjobb volna, ha te lennél az első, ki ügyemért való buzgóságtól lelkesítve, azokat felhasználnád s gyakorlatba vennéd.
7. De bármint álljon is a dolog, ha megengedett és hatásos, ragadd meg! Nem azt mondom, hogy törődj bele használatába, hanem hogy ragadd meg, mint valami jóféle fegyvert.
8. Mert, fiam, amit valaki csak kényszerűségből és a látszat kedvéért tesz meg, s nem attól a belső vágytól hajtva, hogy nekem szolgáljon: azt felületesen és rosszul teszi meg.
9. Ha némi veszélyt rejt is magában ezen eszközök használata részint azért, mert könnyű velük visszaélni, részint pedig azért, mert nem vagy előkészítve azok helyes használatára; mégsem

- cselekszel helytelenül, ha számot vetve a nehézségekkel, óvatosan s egyenes lélekkel igénybe veszed azokat.
10. Mert végre is, ha félni jó, de cselekedni okvetlenül szükséges.
 11. S ha szükséges az, hogy a veszedelemtől óvakodjunk; szükséges az is, hogy a jót felhasználjuk.
 12. S ha helyes és okos dolog megőrizni azt, ami jó; kötelesség az is, hogy megakadályozzuk a rosszat.
 13. Ha mindig huzódol az újdonságtól azért, mert újdonság; hogy fogsz a nagyközönséghez tevékenységeddel és befolyásoddal hozzáférni?
 14. Fiam, nézd, mi történt velem: én számmal tanítottam a népet, apostolaim írásaikkal is.
 15. Én a betegetek lakásukon látogattam; tanítványaim, anélkül, hogy felhagytak volna látogatásaikkal, kórházakat is létesítettek.
 16. Én az éig magasztaltam a szegénységet; ők a nép gyermekei részére házakat építettek.
 17. Mily sokat tehet az emberi értelem, ha a földi eszközöknek ura, s nem rabszolgája lesz.
 18. Ha azokban a dolgokban, melyek szabad tetszésedre vannak bízva, mindig ugyanazon irányban haladsz előre: egyszer csak nagy akadályra találsz s összetöröd magad.
 19. Igen, igen, keresd mindenben azt, ami maradandó, változhatatlan; dolgozzál az örökkévalóért azzal, ami mulandó.
 20. Azt a jót tedd meg, amit lehet, és nem azt, amiről ábrándozol; s akkor egy napon azt is megteheted, amiről ábrándoztál.
 21. El fogok jönni pontosan, nem váratok magamra; ne vesztegesd hát el az időt.
 22. A jó szolga nem hanyagolja el az apróságokat sem.
 23. Mit nem tett meg az én hű szolgám, Pál, csak azért, hogy nekem tessék!
 24. Én hallgattam bírám előtt; ő, a vértanúság után való vágya ellenére, nem habozott a császárhoz fellebbezni, csak hogy ideje maradjon még az apostolságra.
 25. Túl sokat s haszontalanul panaszkodol amiatt, hogy az istentelenek visszaélnek némely dologgal.
 26. Nézd szentségeimet, malasztom forrásait; s megtudod, melyek az én kiválasztott eszközeim.
 27. Úgy-e, mennyire visszaéltek a bűnösök a föld gyümölcseivel? S mégis, nem ezekből csinálta-e végtelen szeretetem lelked eledelét?
 28. Sokszor huzódol a cselekvés leghasznosabb eszközeitől; ezalatt a gonoszok a rosszra használják fel azokat, s a nép elvész.
 29. Ó! mennyire megcsal téged önszereteted s a különködés, melynek szolgája vagy!
 30. Ha igazán megvolna benned az áldozatkészség szelleme, akkor azt, hogy mily kevésbé buzogsz a tanulásért vagy a cselekvésért, nem törekednél hiú ürügyekkel elleplezni.
 31. Mit érsz el vele, ha elátkozod, megveted a cselekvés leghatásosabb, legtermékenyebb, legmaibb eszközeit, amelyek lehetővé teszik, hogy minden egyes lélek részére megtaláld a neki legmegfelelőbb orvosságot s azt, hogy sok helyen egy időben működhessél?
 32. Így akarod zátonyra juttatni üdvözitésem munkáját, mialatt az istentelenek kigúnyolják esztelen makacsságodat, s kinevetik előrelátásod s okosságod fogyatékságát?
 33. Ha tökéletesített fegyverekkel nem akarsz vagy nem tudsz győzni, hogy tudnál elavult, eltompult fegyverekkel?
 34. Ha makacsul ragaszkodol ahhoz, hogy az óriás Góliátot öt kavicsal győzd le; akkor legalább törekedjél, Dávid módjára, magadat ehhez a győzelemhez az oroszánokkal való küzdelem révén begyakorolni.
 35. Gondviselésem rendkívüli közbelépését akkor fogod tapasztalni, ha meg nem veted gondviselésem rendes menetének eszközeit.
 36. Kelj föl és menj! keress, tanulj, alkoss, terjessz, alapíts egyesületeket, javíts, igazgass, nyerj meg másokat ügyemnek.

37. A hit által megvilágítva, egész alaposan vizsgálj meg e szó jelentését: *buzgóság*. Legyen ez benned igen tiszta, igen okos, igen szorgalmas, igen erélyes, igen hatásos.
38. Kövesd Egyházam tanácsait, s nem fogsz letérni a helyes útról.
39. Dolgozzál földi helytartóm útmutatásai szerint, s akkor fáradozásod nem lesz meddő, sem veszedelmes.
40. A legnagyobb s leghatalmasabb fegyelmetlenséggel sem lehet annyit elérni, mint az én egy, csalhatatlan, egyetemes Egyházzal való közösségben.
41. Az egyéni akarat és ítélet túlzásait legigazabban, legbiztosabban, leghatályosabban úgy fogod elkerülni, ha föltétlenül, minden hátsó gondolat nélkül aláveted magad isteni személyem és tekintélyem csalhatatlan képviselőjének, ha hiszel neki és szereted őt.
42. Azt gondold, hogy igen sokat tudsz, fiam; pedig nem tudsz annyit, mint Egyházam.
43. Kedves fiam, gondoldj a társadalmi tevékenység legnagyobb ellenségeire. Ezek: a hiúság és könnyelműség, a maga véleményéhez való csökönyös ragaszkodás, s a botor gyanakvás, a mértéktelen türelmetlenség s a hirtelen fellobbanás utáni cselekvés, a rendszertelen s haszon nélkül való eljárási módok makacs alkalmazása.

XIX. Zsoltár a testvéri szeretetről, amelyre Mesterünk tanít

1. Fiam, ha tanítványom akarsz lenni, hasson át az én szellemem.
2. S hogy jobban áthasson szellemem, mondd gyakran ajkaddal vagy lelked mélyén:
3. Jézusom! ki azt mondtad: az emberek arról ismerik meg, hogy tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymás iránt; gyűjtsd fel, éleszd fel szívünkben az igazi szeretet tűzét. Amen.
4. Szeressük egymást a mi közös szerelmünk: Jézus iránt való szeretetből és Jézusban az ő dicsőségére és az Egyház javára. Amen.
5. Tűrjük egymást a mi kincsünk és megváltásunk: Jézus iránt való szeretetből és Jézusban, ki minket eltűrt; az ő dicsőségére és az Egyház javára. Amen.
6. Segítsük egymást a mi erőnk s a mi jutalmunk: Jézus iránt való szeretetből és Jézusban, az ő dicsőségére és az Egyház javára. Amen.
7. Védjük egymást, a mi erősségünk és pajzsunk: Jézus iránt való szeretetből és Jézusban, az ő dicsőségére és az Egyház javára. Amen.
8. Vigasztaljuk egymást a mi enyhülésünk és boldogságunk: Jézus iránt való szeretetből és Jézusban, az ő dicsőségére és az Egyház javára. Amen.
9. Bocsássunk meg egymásnak a mi békességünk és megváltásunk: Jézus iránt való szeretetből és Jézusban, az ő dicsőségére és az Egyház javára. Amen.
10. Legyünk egyek mindig a mi életünk és örök dicsőségünk: Jézus iránt való szeretetből és Jézusban, az ő dicsőségére és az Egyház javára. Amen.
11. A Krisztus szent nevének a társadalom általi megdicsőítése érdekében gyakoroljuk a szeretet tudományának szelíd tanait, melyeket a mi drága Jézusunk nekünk az ő isteni szívének szavaiban, cselekedeteinek és erényeinek példáiban s szent életének áldozataiban mutatott, míg értünk: az ő ellenségeiért, a kereszten odaadta magát. Amen.
12. Mondd el ezt sokszor, fiam; ezt énekeljék ajkaid, s ezt ismételjék tetteid; s akkor tanításom és szellemem szerint fogsz élni.

XX. Mindig vigyázva, hogy győzhetünk Mesterünkkel?

1. Fiam, ne üres szavak, de a nagy igazságok vezéreljenek életedben.
2. Tartsd szemed előtt cselekvéseid célját, hogy tudjad, milyen irányban kell haladnod.
3. Vannak dolgok, melyek megváltoztathatatlanok; míg mások megváltoztathatók anélkül, hogy lelkünk kárát vallaná.

4. Ne tedd függővé a természetfölöttit és az örökkévalót a természetestől és a mulandótól.
5. Ha vigyázni tudsz, sok kellemetlen meglepetést ki fogsz kerülni.
6. De ha előrelátó tudsz lenni, akkor sok tekintetben elejét veheted ilyen meglepetéseknek.
7. Egyes dolgok alapostul rosszak; ezeket ne tedd meg soha.
8. Mások közömbösek vagy magukban véve hasznosak, csak a gonoszak teszik rosszakká.
9. Ezeket, mivel csak a gonoszok miatt rosszak, malasztom segítségével jóra fordíthatod.
10. Ha nem teszed ezt, megégetik ujjadat, mert azokat ellened használják fel: az istentelenek gonoszsága nagyon ügyes.
11. Az istentelen jobb szeret a jóval s hasznossal kárt okozni, mint a rosszal.
12. A gonosz csak akkor fog téged gonoszsága egész dühével a földre taposni, ha győzelme már elvitathatatlan.
13. Engedelmeskedjél földi helytartómnak, s akkor világosságban fogsz járni. Különös támogatásomat ígértem neki.
14. Ha kételkedel, vajon a helyes úton jársz-e, kérdezd meg őt, aki tisztán lát, őt, aki magasabb helyről nézi a dolgokat, mint az én helyettesem; s ne ámítsanak el az emberek üres beszédei és szenvedélyes ítéletei.
15. Ha ellenségeid rosszasága vagy ügyessége ártalmadra van, kettőzd meg buzgóságodat, tisztítsd meg szándékaidat, s ne engedd, hogy okosságban és óvatosságban bárki is felülmúljon.
16. Az ellenség csak akkor győzhet le, ha engeded magad megzavarni, meggyöngíteni, elcsüggeszteni vagy arra vinni, hogy hozzá hasonlóan meg nem engedett eszközökkel élj.
17. Ha legyőzöd magad, én legyőzöm az istentelent. Ha a gonosz győz, maradj békében; ha megtetted kötelességedet, akkor én vagyok az ő legyőzője meg a tied is.
18. A végleges győzelem, akár akarják az emberek, akár nem, mindig az enyém.
19. Dolgozzál hát; dolgozzál sokat és még ennél is többet. Szolgálj nekem, akkor magadnak fogsz szolgálatot tenni.

XXI. Mire tanít a Krisztus szeretete?

1. Ó szeretet! ki az emberek miatt leszállottál az égből, tanítsd meg a szíveket szeretni.
2. Ha a kezdés alázatos s a szándék tiszta, akkor a vállalkozás jó, s az eredmény biztos.
3. Ki egynek tesz jót, azt, mintha egy ember tenné; ki az emberiségnek tesz jót, azt, mintha az egész emberiség cselekedné.
4. Az a segítség, mely csak egynehány embert s csak egy napra ment meg: szegényes segítség; az a segítség, mely sokat és sok időre ment meg, az igazi segítség.
5. Ó, szeretet! ki tanítani tudsz, mutasd meg tanítványaimnak a szeretés művészetét.
6. Egyházam tagjává tettelek, hogy sok jót vihess végbe; törekedjél hát arra, fiam, hogy megtanuld azt jól csinálni.
7. Aki csak magának akar jót tenni, az sokszor nem fogja látni cselekedeteinek gyümölcsét.
8. Ha ketten egyesülnek a jóra, valami eredményt biztosan elérnek.
9. De ha sokan szolgálnak engem jó szándékkal: munkájok olyan lesz, mint egy gazdag és erős város.
10. Semmi sem biztosítja annyira a sikert, mint az okos engedelmesség.
11. Minél általánosabb a jó, annál mennyebb és istenibb.
12. Minél egyszerűbbek az eszközök, annál hatásosabbak.
13. Minél kevesebbet törődöl magaddal, annál szorosabban fognak mások hozzád csatlakozni.
14. Minél jobban szeretsz, annál kevésbé lesz szükséged parancsokra.
15. Nagyszerűek lesznek tetteid, ha malasztom fogja azokat megtermékenyíteni.
16. Ó, szeretet! tanítsd meg barátaimat arra, hogy szeressék és megnyerjék ellenségeiket.

17. Örökkévaló Atyám! Általam, velem és bennem kapsz minden dicsőséget. S azért általam, velem és bennem dicsőítsenek meg tanítványaim.
18. Ha mindnyájuknak egy szívük vagy lelkük volna, mily becsesek lennének dicséreteik!
19. Mit tehetne az egész pokol azok ellen, kik igazán szeretnék egymást?
20. Ki választhatná el tanítványaimat szeretetemtől, ha tiszták, alázatos szívűek, egyenes lelkűek volnának?
21. Ó, szeretet! aki halálra váltál a keresztfán ellenségeimért, éleszd fel barátaimban a te tüzedet!
22. Mennyire szeretni tudnád ellenségeidet, ha engem a Kálvárián keresztre feszítve látnál!
23. Akkor értenéd meg, hogy mi a szeretet, és mi a fájdalom; akkor értenéd meg, hogy mi a gyöngédség és mi a szenvedés!
24. Buzgóságtól égsz, s ha a világ gonoszságát látod, azt akarnád, hogy tűz jöjjön le az égből.
25. Te azt szeretnéd, ha karod tele lenne villámmal; én azt, ha mágnessel volna tele.
26. Ó, mennyire kitűntetett szeretetem, mily sok jóval halmozott el, s még mindig nem tudod, kinek a táborába állj?
27. Ó szeretet! ki imádkozni tudsz ellenségeid megtéréséért, térítsd meg az én barátomat!
28. Aki szeret, nem csap föl a bűn prófétájának, hanem malasztom segítségével megtéríti a bűnösöket.
29. Aki szeret, nem védelmezi a tévelygést, hanem igazságra oktatja a hamis tanítókat.
30. Aki szeret, nem segíti a gonoszságot, hanem arra van gondja, hogy eltávolítsa az útból a botránkozás okozóit.
31. Aki szeret, nem hagyja magukra a szunnyadókat és közömbösöket, hanem szeretettel felébreszti őket, s jóbarátokat szerez nekik.
32. Aki szeret, mindene lesz mindenkinek, mert mindenben szolgálatukra áll anélkül, hogy vétkezne velök.
33. Aki szeret, kimerül a szolgálattelvésben, anélkül, hogy azért hivatkozónak lennie.
34. Végre, aki szeret, mindent az én hatalmamtól és jószágomtól vár, mert tudja, hogy malasztom nélkül képtelen építeni.
35. Ó szeretet! ki testet adott nekem, hogy hús és vérből álló szívvel is tudjak szeretni: adj kedvesemnek igazi jámborsággal teli szívet s hamisság nélküli szeretetet.

XXII. Tíz figyelmeztetés, melyeket sohasem volna szabad szem elől téveszteni

1. Ha az istentelenek legközönségesebb ellenvetéseit sem tudod megcáfolni, s a hit legfontosabb igazságait sem vagy képes megmagyarázni: ne reméld azt, hogy valami jót fogsz tenni.
2. Ha nem ismered azoknak a nagy társadalmi kérdéseknek lényegét, melyek kortársaidat izgatják: csak az időt vesztegeted.
3. Ha nem ismered jól a katolikus vallás alapelveit, hiába hirdeted az igazságot: a legelső hazug szégyenbe hoz.
4. Többet ér egy jól képzett és jól kormányzott akarat, mint ezer egészségtelen tudással teli értelem.
5. Többet ér egy jól megértett alapelv, mint ezer zűrzavaros eszme.
6. Többet ér egy dolgot a maga idejében kezdeni, mint ezret össze-vissza.
7. Többet ér lépésben menni a biztos, mint vágatva a bizonytalan felé.
8. Többet ér a holnapra gondolni, mint haszontalanul a múltból elmélkedni.
9. Sokat tanulunk, ha valamit meghányunk-vetünk. De nem kevesebbet tanulunk, ha jól cselekszünk.
10. A külső bajok nem sokat ártanak, ha elővigyázatosak vagyunk, s ha belső hibáink ellen idejekorán felvértessük magunkat.

XXIII. Hogy cselekedjünk anélkül, hogy ártanánk?

1. Minél jobban szereted az önmegtagadást, annál kevésbé leszel makacs vitatkozásaidban.
2. Hogy verhetnéd meg elvetemült ellenségeidet, ha minden erődöt arra fordítod, hogy barátaidat elválasszad egymástól.
3. Boldogok az egyenes lelkűek és az egyszerűek, mert a jó ügynek sok barátot szereznek.
4. Ki a maga lelkében nem őrzi meg a békét, az másoknál is csak ellentmondásra talál.
5. Három dolgot gyűlölök tanítványaimban: ha nem buzgók az én szolgálatomban; ha ügyemet csak önzésből védik; ha gondatlanságuk miatt kár éri azon javakat, melyeket én megvédve szeretnék látni.
6. Ha azt akarod, hogy győzelemhez segítslek, legelőször magadat győzd le.
7. Ha azt akarod, hogy munkád sikeres legyen: inkább engedelmeskedjél, mint parancsolj.
8. Nehéz nem vétkezni, ha buzgalmunk érdes.
9. Ha felebarátod tudatlanságból vétkezik, segítsd tudásoddal.
10. Ha hazug tudományát használja fel a gonoszság terjesztésére, küzdj befolyása ellen.
11. A nagy tévelygések legjobb ellenszerei a nagy erények.
12. S a bűnösök megnyerésének legfőbb eszköze a kis erények állhatatos gyakorlása.
13. Hogy az igazságot sikeresen védelmezhesd, tudnunk kell szeretettel engedelmeskedni.
14. Tanításod akkor lesz jó, ha alázatosságod és önmegtagadásod ajánlják.
15. Véleményedben csak akkor bízzál, ha nem ellenkezik földi helytartóm útmutatásaival.
16. Döntesz és ítélsz. Ki hatalmazott fel rá? Nem a hiúságod?
17. Vizsgáld meg lelkedet, s csak azután adj nekem választ.

XXIV. Mily sok jót tehetünk a szegényekkel és a bűnösökkel

1. Készítsd elő szívedet; hallgass rám a legnagyobb csendben.
2. Figyelj rám jól, mint a hű szolga urára:
3. Ki a maga örök üdvösségén dolgozik: igaz ember; ki a társadalomért dolgozik, még inkább az.
4. Az szeret igazán, ki a szeretet cselekedeteit
 1. szeretetteljes szavakkal köti össze.
5. Az tud szenvedni, ki sohasem panaszolja fel a sértéseket.
6. Az beszélhet a békéről és szeretetről, aki önmaga ellen harcol, hogy az embereket Istennel bensőbben egyesítse.
7. Mondd meg, hány győzelmet arattál magadon, s megmondom, hány erény ékesít téged.
8. Ahelyett, hogy ellenfeleidet gyalázkod, sorakoztasd föl előttük érveidet, s főképp mutasd meg nekik jó tetteidet.
9. Mit bánom a szónoki elragadtatást! Az igazi buzgóság hallgatag, s csak a cselekvés által mutatja meg jelenlétét.
10. Ahol nagy a szeretet, ott kicsi a fáradtság: az igazi szeretet megédesít mindent.
11. A földi szeretet nem látja annak hibáit, akit szeret; a mennyei szeretet látja, de csak azért, hogy meggyógyítsa.
12. Ó! ha szeretnéd azt, ki téged öröktől fogva szeret, rászánnád magad, hogy dolgozzál érte.
13. Nekem sohasem szolgálhatod meg, amit érted tettem s azért adtam neked a szegényt, hogy legalább érte tégy meg mindent, amit imádságoddal és munkáddal tehetsz.
14. Szegényes a tudása annak, ki minden tanultsága mellett, a legéletbevágóbb dolgokkal nincs tisztában.
15. Szegényebb a tudása annak, ki jóllehet tanítványok környezik, elfelejté tanításomat.
16. Nagyon gyenge az, aki mindenkinek parancsol és magának nem tud parancsolni.
17. Nagyon szemérmetlen, ki gonoszságával büszkélkedve, megy a pokol felé.

18. Mit használ a gazdagság, a tudomány, az ügyesség, a hatalom, ha nem bírjuk a malaszt kincsét.
19. Nagy szeretetre mutat, ha jót teszünk nagy bűnösökkel: ők a szegények közt a legszegényebbek.

XXV. Az Isten iránt való szeretet segítségével hogy győzhetjük le a gonoszságot?

1. Mint már sokszor mondtam, minden dologban szolgálnod kell engem, s nemcsak akkor, ha vallásról van szó.
2. Ne engedd, hogy a hasznos dolgokat a gonoszok maguknak tulajdonítsák, s mint a maguk munkájának eredményét tüntessék föl.
3. Ha egészen az én szolgálatomba állíthatsz valamit, ne késsél megtenni, még akkor sem, ha munkádba és áldozatodba kerül.
4. Ha ezt el nem érheted lelkiismereted sérelme nélkül, legalább arra törekedjél, hogy befolyásom érezhető legyen benne.
5. Ha legfeljebb azt tudod megakadályozni, hogy a tévelygés a dolgot a maga kizárólagos használatába vegye: tedd meg legalább ezt, az Istenért.
6. Tanulmányozd figyelmesen az ellenség eljárási módját, mert ebből hasznos útmutatást szerezhetsz az én szolgálatomra vonatkozólag.
7. Ha az istentelen nyíltan nem harcolhat ellenem, legalább befolyásomat iparkodik csökkenteni.
8. Ha valamit csinálni kell, akkor arra törekszik, hogy ezt azért tegyék meg, mert hasznos és dicsőségünkre válik, s nem azért, mert én akarom.
9. Minden jó érvet felhasznál arra, hogy szembe vagy hátba támadja velük a keresztény erényeket.
10. A közömböst lépésről-lépésre lelki meghasonlásba dönti, s észrevétlenül hálózza be az embert.
11. Te épp az ellenkezőjét cselekedd annak, s nemsokára látni fogod az eredményt.
12. Támadd az ellenségedet úgy, hogy teljesen megsemmisítsed, mikor szükséges.
13. De támadd főképp úgy, hogy megnyerjed és barátoddá tegyed.
14. Őrizkedjél a gonosztól; de menj hozzá, mint az Isten küldöttje, ha bajban vagy szükségben látod.
15. Ó, ha szereteted izzó lenne, hogy tudnál engem szeretni!
16. Az a szeretet, melyet az Isten sugall, tiszta, okos, kedves, állhatatos, szorgalmas, élesszemű, meghatja a bűnösök, az istentelenek, a botránkoztatók, a csábítók, az uralomravágyó zsarnokok szívét; segítségükre van, hogy megszabaduljanak szerencsétlen állapotukból, s malasztommal a szentség útjára lépjenek.
17. Veled leszek mindenütt, hol ügyemért dolgozol, ha fáradságod megérdemli áldásomat.

XXVI. Célunk mindig a Krisztus dicsősége legyen

1. Fiam az, aki igaz tanítványom és apostolom: mindenben az én dicsőségemet keresi; s minél jobban dicsőít, annál jobban elismeri, hogy minden tisztelet és magasztalás nem éri el fölségemet.
2. Ne szűnj meg nekem szolgálni s ügyem mindig szemed előtt legyen.
3. Hogy szándékozat érvényesítsd s lelkedet buzgósággal töltsd meg, jól teszed, ha lélekben vagy szavakkal ezeket mondod:
4. Dicsértessék Jézus Krisztus. Most és mindörökké. Amen.
5. Dicsérjétek Jézus Krisztust, élet, erők, testek és lelkek. Most és mindörökké. Amen.

6. Dicsérjétek Jézus Krisztust, művek, tudományok, költészet és művészetek. Most és mindörökké. Amen.
7. Dicsérjétek Jézus Krisztust bölcssek, föltalálók, szentek és angyalok. Most és mindörökké. Amen.
8. Dicsérjétek Jézus Krisztust eszményképek és szándékok. Most és mindörökké. Amen.
9. Dicsérjétek Jézus Krisztust erők és remények. Most és mindörökké. Amen.
10. Dicsérjétek Jézus Krisztust hősiesség és erény. Most és mindörökké. Amen.
11. Dicsérjétek Jézus Krisztust áldozatkészség és vértanúság. Most és mindörökké. Amen.
12. Dicsérjétek Jézus Krisztust, magánosan és másokkal egyesülve. Most és mindörökké. Amen.
13. Dicsérjétek Jézus Krisztust polgárosultság és haladás. Most és mindörökké. Amen.
14. Dicsérjétek Jézus Krisztust népek, nemzetek, föld és ég. Most és mindörökké. Amen.
15. Dicsérjétek Jézus Krisztust törvények, szokások és alkotmányok. Most és mindörökké. Amen.
16. Dicsértessék Jézus Krisztus: Most és mindörökké. Amen.